teknik güç

İnşaat Müh. Odası İstanbul Şubesi Yayın Organıdır

YIL — 1 SAYI — 19 1 MART 1973

Aslan — Acaba beni yer mi?

BAŞYAZI

KORKU

İzzettin SİLİER

Bız hukuk dışılıktan, kaba kuv/etten korktuğumuzu her zaman belirttik. Sanmayınız ki karşımızdakiler çok cesur; hiç korkmuyorlar... Bir kere, bizim korktuklarımızdan mutlaka onlar da korkuyorlar; olsa olsa yalnız kendilerinin hukuku çiğneyebileceğine ve kaba kuvvet kullanabileceğine ınanırlarmış gibi bir görüntü yaratmak istiyorlar. Ama bunun hiç de öyle olmadığını deneyleri ile bilirler. Onların korkularını derinleştiren, onulmaz yapan başka şeyler var; çünkü bizden fazla olarak kitaplardan korkuyorlar, fikirlerden korkuyorlar, gerçeklerden ve özellikle gerçeklerin söylenmesinden korkuyorlar.

Fikirlerinize güven duyduğunuz inandıklarınıza gerçekten inandığınız sürece; onları iyi bildiğinizi, iyi incelediğinizi sandığınız sürece karşı fikirlerin söylenmesinden, karşı inançların savunulmasından hiç korkmazsınız. İnsanı olgun davranışlara sürükleyen de bu korkusuzluktur. Bir aydını hoşgörürlü yapan, huzur içinde yaşatan şey, bildiklerini ve bilmediklerini bilinçli bir sekilde ayırdetmesi ve yeni fikirlere açık olmasıdır. Batı demokrasilerinde yeni fikre açık oluş, yüzyıllar boyu verilen bir savaşın bilinç altı gelenek doğurması neticesidir; oralarda da kolay olmamıştır bu iş. İşin acı tarafı fikir hürriyetine, gerçek saygısına oralardan çok, bizler gibi yepyeni bir düzen için kıvranan toplumların ihtiyacının bulunmasıdır.

Sanılır ki odalarımız içinde memleketimiz aleyhine siyasi yuvalanma oldu da simdi tedbiri alınıyor. Teklif gerekçesinde yok, ama ağızlarda bu dolaştırılmak isteniyor. Bu iddianın ne kadar geçersiz olduğunu size örneklerle göstereyim. 1960 öncesinden başlıyayım. O günlerin en çok şimşekleri çeker konusu ne idi biliyor musunuz? Orman Mühendisleri Odasının «Orman ..ffı» aleyhine çıkışı. Günün iktidarı çok sert tepkiler göstermişti buna, sonra Anayasa Mahdesi oldu. Sonraları Türkiye Enerji Kurumu Genel Müdürü olan Mehmet Erdemir yine o günlerde genç bir mühendisti; oda yayınları arasında «Türkiye'de Enerji Sorunu» başlıklı bir incelemesi çıkmıştı. Devrin bakanı, ismini de vereyim: Sebati Ataman, «Nasıl olur böyle siyasi konularla uğraşılır? Sürün onu Murgul'a» diye emir vermişti. Elektrik mühendisi için çizilen sınır «röleler», «transformatörler» idi. Biraz daha önceye geliyorum: Devrin Başbakan Yardımcısı üyemiz, Tevfik İleri, yeni dönemde göreve başladıkları için kendisine saygı ziyaretine giden Odalar Birliği Yönetim Kuruluna yarım saat gazetelerden birinde çıkan bir makale için söylemediğini bırakmıyor, bir mühendisin böyle «siyasi» yazılar yazmasına niçin engel olunmadığını soruyordu. Yazı benim tarafımdan yazılmıştı, «Mühendislik Mesleği Tahrip Ediliyor» başlığını taşıyordu ve ücret politikası ayarlanamadığı için mühendisin kısa sürelerle değişik kurumlarda çalışması neticesinde teknik bilgisini geliştiremediği anlatılıyordu. İzin verirseniz daha önceye gideyim: 1930'larda, Ali Çetinkaya'nın devrindeyiz; Prof. Enver Berkmen o günlerde bir «nafia» mühendisi Yüksek Mühendisler Birliği Yönetim Kuruluna seçilmiş. Ali Çetinkaya'nın

(Devamı: 15. sayfada)

Odamızın XIX Genel Kurulu toplandı

Yapılan seçimlerde, Merkez Yönetim Kurulu Üyeliklerine İzzettin Silier, Fikri Kaya, Erhan Karaesmen, Erdoğan Bayındır, Tarhan Erdem, Enis Üser, Ekrem Kurdoğlu seçildiler.

Odamızın XIX. Yıllık Olağan Genel Kurulu 23 Şubat 1973 Cuma günü Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Kapalı Spor Salonunda çalışmalarına başladı. Oda Başkanı Timuçin Tümer, Oda Kanunumuzda yapılmak istenen değişikliklerle ilgili ça-

(Devamı 6. sayfada)

Konuyu Anayasa Mahkemesine götürmek için

KANUNU uygulamıyacağız

Üyelerimizin kanun teklifini tasvip etmedikleri yolundaki telgrafları binleri buldu.

BÜTÜN ÜYELERİMİZİN ÜYELİĞİ DEVAM EDECEK

Üyelerimizin Odalarına sahip çıkarak bize yardımcı olacağına eminiz

Bütün üyelerimize ve kamuoyuna peşin olarak şu hususu açıklamayı faydalı görüyoruz: Odalarımıza kayıt olmak mecburiyetini ortadan kaldıran, örgütümüzü isteyenin istediği süre kayıtlı kaldığı dernek hüviyetine sokmak isteyen bir teklif parlamentodan geçerek kesinleşse dahi uygulamıyacağız.

Vatandaşın Anayasaya aykırı kanunları uygulamak zorunluğu yoktur. Müeyyidesini göze alan vatandaş konuyu Anayasa Mahkemesine götürmek için hakkında dava açılmasını bekler. Ancak bu takdirdedir ki Anayasa Mahkemesinin vereceği iptal kararı geriye yürür ve o kişi hakkında kanun sanki hiç çıkmamış gibi olur.

Biz çıkarılmak istenen kanunun Anayasamıza aykırı olduğuna eminiz. Bütün üyelerimizin kayıt zorunluğunun devam ettiği esasından sapmıyacağız. Ayrılmak isteyen üyelerin müracaatını reddedeceğiz. Yeni kanuna dayanılarak hakkımızda açılacak olan davaların görüleceği mahkemelerde kanunun Anayasa Mahkemesine götürülmesi için gerekli savunmayı yapacağız. Bu konuda o kadar isyan edeceğiz ki, Anayasa Mahkemesi birinci sefer dileğimizi reddetse dahi görüşümüzü tekrar

(Devamı: 15. sayfada)

Bir teklif ve tepkileri

Mecliste, yüzlerce tasarı sırada beklerken, yukarılardan gelen bir işaretle, Odalarımızı yoketmek amacını güden bir teklif «öncelik ve ivedilik»le yürümeye başladı. Böylece Çarşamba günleri önemli, fakat kısa kanun değişikliklerinin görüşülmesi konusundaki parti grupları arasındaki «centilmenlik anlaşması»nın ne işe yarayacağı anlaşıldı. 14 Şubat 1972 günü saat 19'da sadece 20 - 30 milletvekilinin bulunduğu bir anda, kimse söz almadan, ne olup bittiği anlaşılmadan, «kabul edenler, etmiyenler, kabul edilmiştir» havası içinde «Sabri Keskin ve arkadaslarının» teklifi aynen kabul ediliyor.

Önce teklifin altında imzaları bulunanları tanıtalım:

1 — Sabri Keskin — Adalet Partisi Genel Başkan Vekili, Kastamonu Milletvekili, Daday 1926 doğumlu, az Almanca bilir, avukat.

2 — Orhan Deniz — Kastamonu Adalet Partisi Milletvekili, mimar, Meclis'in Bayındırlık Komisyonu Başkanı (teklif Meclis'te yalnız bu komisyondan geçmiştir), eski Ankara İmar Müdürü.

3 — Sabri Yahşi — Kocaeli AP Milletvekili, Giresun 1927 doğumlu, ilkokul öğretmeni.

4 — Mustafa K. Topçular — Kastamonu AP Milletvekili, Taşköprü 1920 doğumlu, ziraat yüksek mühendisi.

5 — Cevat Ademoğlu — Kocaeli AP Milletvekili, Karamürsel 1928 doğumlu, tüccar.

Haberin gazetelerde yayınlanması üzerine tepki büyük oldu. Doğrusu basınımızın bu konudaki desteği, bir görevi yerine getirme anlayışı ve sorumluluğu içinde oldu. Hemen hergün haberler, bildiriler, makaleler neşredildi. Bunları diğer sütunlarımızda veriyoruz. Ankara ve İstanbul'da harekete geçen odalar arası kurullar, Cumhurbaşkanından, tek tek milletvekillerine kadar bir seri görüşme yaptılar, uyarılarda bulundular. Kurulların çalışmaları özetini de başka sütunlarda ayrıca veriyoruz.

Bu arada toplantı halinde bulunan veya toplanan Mimarlar, İnşaat Mühendisleri, Eelektrik Mühendisleri, Metalurji Mühendisleri, Şehir Plânlamacılar Odaları Genel Kurulları daima oybirliğiyle durumu protesto eden kararlar aldılar, telgraflar çekildi. Bunların da bir kısmını diğer haberlerimiz arasında bulacaksınız. Bizleri en çok sevindiren husus, binlerce meslektaşımızın durumu protesto eden telgraflar çekmesidir: Senato Bayındırlık Komisyonu Başkanının masası bu telgraflarla doldu; odalarımız ve bu arada «Teknik — Güç»e telgraflar yağmağa devam ediyor.

Tabibler Birliğinden başlayarak diğer meslek kuruluşları, bugün bize yapılanın yarın kendi başlarına geelceğini görerek

(Devamı 8. sayfada)

HEM SUÇLU, HEM GÜÇLÜ...

Teknik elemanların iş bulamayıp yurt dışına gittikleri doğrudur. Yurt dışında bizim teknik elemanlara, buradan daha çok para verildiği de doğrudur. Ancak teknik elemanların yurt dışına çok para almak için gittikleri iddiası yalandır. Bunun en açık yalanlama belgesi de İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun yayınladığı iş arayanlar bülteninde, sadece yurt içinde değil, yurt dışında okumuş, eğitim görmüş, teknik elemanların iş bulmak için nelere razı olduklarını gösteren yazılardır. Teknik elemanlar, «Aman bize bir iş bulun da, nerede olursa olsun. Yurdun her yerinde çalışmak istiyoruz» diyorlar. Bunu diyorlar, gene de iş bulamıyorlar.

Durum devlet belgesiyle bu kadar açıklığa kavuştuktan sonra, bazı kişiler çıkıp da, «Teknik elemanlar fazla para almak için yurt dışına gidiyorlar» diyebilir. Dese de buna kim inanır. Verin işi, bulun yeri hepsi çalışacak. Ama ne iş veren var, ne de yer gösteren.

Hemen hemen bütün odaların çalışma raporunda bildirildiğine göre, bir de teknik elemanlara yurt dışına gidiyorlar diye «Vatan hainliği» damgasını vurmaya yeltenenler varmış.... Pes doğrusu... Buna iyi alıştılar. İşlerine gelmeyen kim varsa, ona hemen bir «Vatan hainliği» damgasını yapıştırıyorlar. Oysa teknik elemanlara iş bulamayıp, onların yurt dışına gitmelerine sebep olanlara, geçen yıl bir buçuk milyon insanı, bu yıl iki buçuk milyon insanı işsiz koyanlara, liseyi bitiren öğrencilere yüksek öğrenim yaptıramayanlara, beceriksizlikleri ispatlandığı halde yönetime özenenlere biz hiç bir zaman «Vatan haini» damgasını vuruyor muyuz? Bizim için bunun ölçeği vatan hainliği değil, yetersizlik ve yeteneksizliktir. Nerede bir geri kalmış ülke varsa, orayı sömürenler, kaymağını yiyenler, kendileri gibi düşünmeyenlere «Vatan hainliği» damgasını vurmaya alışagelmişlerdir. Ülkemizi yeteneksizlikleri yüzünden özellikle geri bırakmışlara dahi vatan haini denilmesi bizim ulusal onurumuzu kırar. Onlara böyle bir şey denmesinin karşısına dikiliriz. Biz onlara desek desek, yeteneksiz, aciz, beceriksiz deriz. Bunu bizim dememizin dahi gereği yok, mal meydanda, mostra ortada.

Odaların çalışma raporlarında deniyor ki:

«Teknik elemanları halkımızın nazarında küçük düşürmek ve kamuoyundaki etkinliğine bir son vermek isteyenler, teknik elemanların kazançlarının zaten fazla olduğunu, ancak bunu beğenmediklerini, çok daha fazla gelir sağlamak için yurt dışına gitmelerinin 'Vatan hainliği' şeklinde yorumlanabileceği fikrini geçtiğimiz yıl içinde iyice yaymaya çalıştılar. Bunu yapanlar teknik elemanlarla öteki aydınların arasını açmak isteyenlerdir.»

Bana göre işin aslına bakarsanız, teslim olmayan teknik elemanı bazı çıkarcılar istemiyorlar. Çünkü onlara çıkarları oranında kül yutturamıyorlar. Alavere dalavere sisteminin içine onları sokamıyorlar. Sokamadıkları için de onlara «yaban» gözüyle bakıyorlar.

Bir gezide gözlemlemiştim. Bazı çıkar çevrelerinin çıkarlarına teknik elemanlar engel oluyorlar. Sömürü düzenini onlar var oldukça sürdüremiyorlar. Onun için de teknik elemanı imkân nisbetinde aradan çıkarmak istiyorlar. İşin püf noktası burda. Yapı işlerinde böyle, sulama işlerinde böyle, öteki teknik işlerde böyle... Adam kolayından kazanmak istiyor. Teknik eleman da ince eleyip, sık dokuyarak onun kestirmeden kazanmasını engeliyor. Bunun üzerine, teknik elemana, «Tekerimize taş koyma arkadaş» demeye getiriyorlar.

Dışarı bizim teknik elemanı baş tacı ediyor da içeri niye etmesin? İçerde teknik eleman onların buyruğuna girmiyor. Onların uygulamak istedikleri düzene uymuyor. «Uysa ya.!» diyeceksiniz. İşte uyduğu zaman, okudukları, öğrendikleri gözüne dizine durur. Belki o zaman yurtseverliğinden bir şeyler yitirir. İşte o zaman, diilmiz dönmüyor ama, onların deyimini kullanalım: «Vatan haini» olur.

Size bir şey söyliyeyim mi, aslında hukukta vatan hainliği diye de bir kavram yoktur. Böyle bir kavram sun'idir. Birinin işine gelmiyeni, öteki böyle kavramlarla saf dışı etmeye bakar. Neyin vatanın çıkarına, neyin kişilerin çıkarına olduğunu saptamadan kimse uluorta böyle sözler söyleyemez. Kendini bilen zaten böyle bir sözü ağzına almaz.

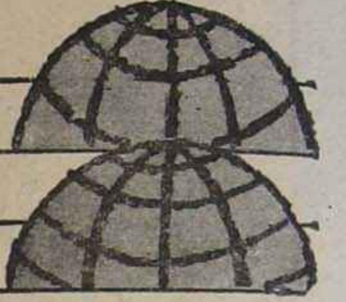
Geçende, parlamentoda CHP'li Sırrı Atalay konuşuyor ve Damat Ferit'ten söz ediyordu. Damat Ferit Başbakanken, Atatürk ve arkadaşlarını, Anadolu hareketini yapıyor diye, «Vatan hainliği» ile karalamıştı. Oysa şimdi tarihin şaşmaz değerlendirmesi ile baktığımız zaman kimin vatan haini olduğunu, kimin olmadığını çok iyi anlıyoruz. Ama bizim tarih anlayışımız içinde Damat Ferit'e de vatan haini demek alışkanlığı yoktur. Damat Ferit o zaman politika olarak öyle görüyordu, onu yaptı. Bu itibarla, gerçekten tarih bilmiyenler çok acı örneklerle karşılaşırlar. Bir gün kendilerine de istenmeyen, benimsenmeyen sözler söyleyenler çıkabilir.

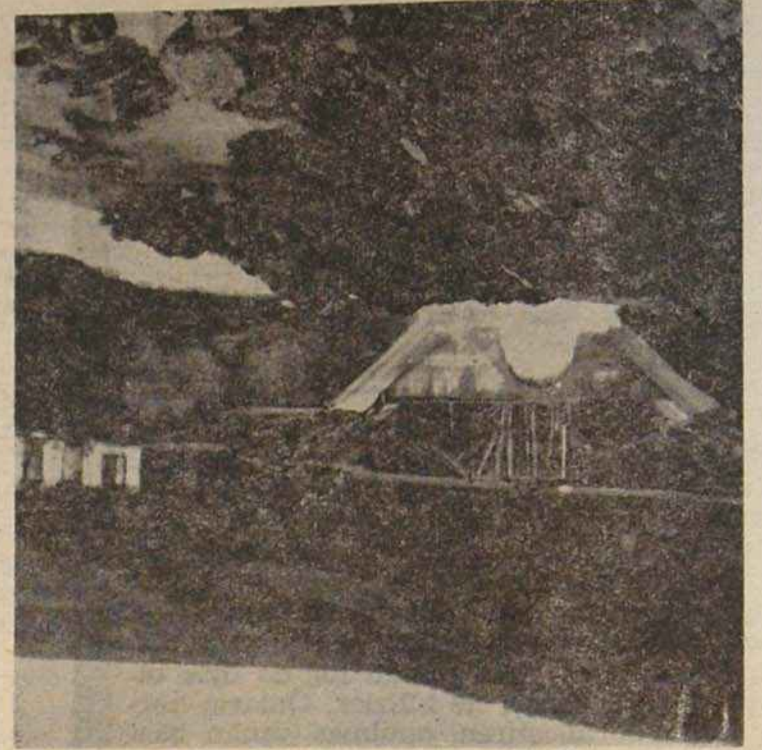
Ağzını bozarak, şuna buna kötü söz söyleyen, istenilmeyen damgalar vuranlara bir tavsiyemız vardır. Önce bizim ulusal tarihimizi iyi incelesinler. Ardından dünya tarihini incelesinler. Daha sonra da, tarihin çok önemli eleştirileri bulunduğunu belleklerinden eksik etmesinler.

Bu ülke hepimizindir. Çağdışı metodlara başvuranların saltanatı hiç bir ülkede sürgit olmamıştır ki. bizim ülkemizde olsun.

Böylelerine son sözümüz, hem suçlu, hem güçlüsünüz demek olacaktır. Yalancının mumu yatsıya kadar yandığı gibi, suçlunun gücü de «minelkadım» olabilir ama, «ilelebet» olamaz.

Mehmed Kemâl

Ömerli Barajı dip savağı.

DSİ XIV. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ İSTANBUL İÇMESUYU ÇALIŞMALARI İÇİN 1973'DE 125 MİLYON LİRA HARCAYACAK

Ömerli Barajı dip savak tesisleri de tamamlanarak Şubat başında işletmeye açılmış, böylece baraj mansabında veya aşağısındaki yeraltısuyu kullanan Kartal Su Birliği ve diğer kuruluşların içmesuyu tesislerine 1973 yılında fazla su çekebilmek olanağı sağlanmıştır.

Ömerli Barajında bugüne kadar yaklaşık olarak 60 milyon m3 su toplanmıştır.

İstanbul'un Anadolu yakasına 1973 yılında günde 10.000 m3 fazla su verecek tesisler DSİ ve İSİ tarafından işbölümü suretiyle hizmete konulmuş olmakla beraber bu tesislerin 1973 yılında sürekli olarak hizmet görebilmesi bundan sonraki yağışların yeterli miktara ulaşmasına bağlı bulunmaktadır. Kasım. Aralık ve Ocak aylarında İstanbula düşen yağış yaklaşık olarak normalin yüzde 20 altındadır. Bu nedenle memleketimizin diğer kurak yerleri için olduğu kadar İstanbul'da da bundan sonraki yağışların yeterli olmasına bağlıdır.

İstanbul'un yeterli suya kavuşması için 1967 yılından beri DSİ'nce yapılmakta olan yatırımlara 1972-1973 kış devresinde de Terkos tesisleri. Alibey pompa istasyonu, Kâğıthane deposu, Ömerli Barajı, Ömerli pompajı su alma tesiselri, Ömerli geçici tasfiye tesisleri, Ömerli enerji hattı, Ömerli - Üsküdar boru hattı bendeği ve döşenmesi, Dudullu - Kozyatağı boru hattı inşaatları ile öngerilmeli betonarme boru ve çelik boru imalâtı işlerinde devam edilmektedir. Böylece Büyük İstanbul İçmesuyu Projesinin yüzde 70'ini oluşturan DSİ yatırımları, 1973 yılı içinde 125 milyon lirayı bulacak ve başlangıçtan beri 450 milyon liraya yaklaşacaktır.

1973 yılı içinde şehrimize 1972'ye göre yaklaşık olarak 55.000 m3/gün daha fazla su verilecek olup bunun 30.000 m3'ü batı ve kuzeybatı İstanbul ve çevre belediyeleri, 15.000 m3'ü Beyoğlu ve Boğaz bölgesi, 10.000 m3'ü de Anadolu yakası için yararlı olacaktır.

Böylece bütün İstanbul için 1973 yılında sağlanacak su miktarı günde 400.000 m3'ü bulacaktır ki, 1972'den yaklaşık olarak yüzde 20 daha fazladır ve yukarıdaki 3 bölge için eşit oranda artmaktadır. Avrupa yakasındaki artışları gerçekleştirecek sonuncu tesisler Haziran ayında hizmete girebilecektir.

Aynı zamanda sürdürülen yatırımlarla 1973 yılında ilâve olarak 100.000 m3 daha fazla su verilecek ve böylece İstanbul'a sağlanacak su miktarı günde 500.000 veya yarım milyon m3'ü bulacaktır. Kadıköy bölgesinin Ömerli Barajı suyundan faydalanması sözü edilen 1974 programı çerçevesindedir.

SU İŞLERİ PERSONELİNİN ÜCRETLERİ AMERİKA'DA DA İHMAL EDİLMİŞ

(Aşağıdaki satırlar Amerikan Su İşleri Birliğinin 26 Ocak 1969 tarihli beyannamesinden alınmıştır.)

Sular İdareleri, gelişmenin hızlandığı ve teknolojinin ilerlediği bugünlerde şehir suyu sistemlerini yönetecek ve işletecek kompetan personeli elde etmek ve elde tutmak için personeline iş, yetenek, özellikler, sorumluluk ve performans bakımlarından benzer diğer endüstriler ve kamu hizmetleriyle rekabet edecek ücretler ve yardımlar sağlamak zorundadır.

Amerika Su İşçileri Birliği halka güvenli ve yeterli su temin etmek için böyle bir ücret dengeleme politikasını kuvvetle destekler.

DIŞ BASINDAN:

Amerika'da yayınlanan ünlü «Engineering News - Record» dergisinin Şubat 1970 sayısında çıkan bir makaleyi okuyucularımızın gözden geçirmesini faydalı bulduk.

Dertli Keban Baraj'ı kitle betondan cutoff duvarı (geçirimsizlik perdesi) haline geliyor

Engineering News-Record McGRAW-HILL

Cutoff wall is being constructed underground from access galleries along axis of dam.

Trouble-hit Keban Dam turns to massive concrete cutoff wall

Turkey's Keban Dam, ranked No. 9 among the world's rockfill dams in height, is No. 1 in foundation difficulties. The massive solution cavities in the underlying limestone, a principal ... hiking construction costs $53 ... completion two ...

The condition forced another in a series of major design modifications that have marked the 680-ft-high dam construction. Instead of a grout curtain as originally planned (ENR 4/11/68 p. 78), a $5-million concrete cutoff wall is being constructed. In addition, the 3,598-ft ... of the left portion ...

Yükseklik bakımından dünyadaki kayadolgu barajlar arasında dokuzuncu olan Türkiye'deki Keban Barajı, temel güçlükleri bakımından birinci gelmektedir. İnşaat maliyetinin hızla 53 milyon dolara (*) çıkmasına ve inşaatın bitiminin 2 yıl gecikmesine sebep olan temel faktör, kalker zemindeki büyük mağaralar, şimdi de barajın sol tarafındaki çalışmaları etkilemektedir.

Karşılaşılan problemler 207 mt. yüksekliğindeki barajın niteliğini değiştiren bir sıra temel proje değişikliklerine bir diğerini eklemiştir. Başlangıçta planlanan enjekte perde yerine (ENR 4/11/68, s: 78) 5 milyon dolara mal olacak beton cutoff (kesme) duvarı inşa edilmektedir. Ayrıca, 1097 mt. uzunluğundaki barajın sol kısmının eksenini kaydırmak gerekebilecektir.

Su giriş yapısı ve dolu savağı teşkil eden beton gravite kısımları ile kayadolgu yapının altlarını kaplayan cutoff duvarının alanı en az 16.908 m2 olacaktır. 91 mt. derinliğe inecek bu duvarın kalınlığı 1,52 mt. olacaktır. Yarıkları doldurmak amacı için fazla olan bu kalınlık çalışmalar için kâfi alan temin etmek maksadiyle istenmektedir.

Barajın yerinin uzak oluşu (Ankara'dan 330 mil) Fransız - İtalyan firmaları ortaklığı olan Keban Dam Joint Venture'u özel ekipmanlar ithal etmeyi gerektirmeyen metodları kullanmaya mecbur etmiştir. Başlangıçta plânlanan enjeksiyon perdesi için açılan giriş şaftları ve yatay galeriler kullanılarak diagonal tüneller açılmasına başlanmış ve ilk çalışmalar cutoff duvarının altında yürütülmüştür.

Diagonal tüneller daha sonra beton ile doldurulmaktadır. Böylece, her dolgu bir sonraki (yukarıdaki dolgu için tünel açma ve beton dökme çalışmalarına yarayan platformu oluşturmaktadır.

Barajın projesini yapan ve inşaata nezaret eden Ebasco Firması ihtiyaç duyulan cutoff duvarının alanını azaltmak amacıyla barajın sol en ucundaki 160 mt.'lik kısım için yeni bir yerleşim düşünülmektedir. Bu kısım, daha iyi bir kaya zemine oturtulmak üzere aşağı nehir doğrultusunda 30 mt. ileriye (öne) alınacaktır.

Cutoff duvarı şeklinde düşünülen değişiklik ana inşaat kısımlarında yapılan diğer önemli değişikliklere uygun düşmektedir. Bu arada 80 milyon doları yeniden yerleşim masraflarına ait olmak üzere proje tutarı 337,7 milyon dolardan 470 milyon dolara çıkmıştır. Bir aylık çalışmasından 1 milyon dolarlık enerji geliri umulan işletmenin açılış tarihi 1 Temmuz 1971'den 1973'e kalmıştır. Tüm bu değişiklikler 2.295.000 m3.'lik ilâve bir kazı işini ve 460.000 m3.'lük beton gerektirmektedir.

BAZI ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

● Santral binası, eski yerinden, nehir yatağına doğru, 110 mt. batı yönüne alınmış ve aşağı nehir'e doğru 25° döndürülmüştür. Bu düzenlemeler 8 cebri b duorre hnabinirin(E(üt cebri borudan her birinin 23 mt. uzatılmasını gerektirmiştir. Ayrıca 4700 ton betonarme çeliği, 1500 ton boru için malzeme, 81.000 m3. beton ve çok miktarda kazı gerektirmiştir. Masraf 2,3 milyon dolar.

● Şalt sahası. Santral binasının yerinin değiştirilmesine uygun olacak şalt sahası nehrin karşı sahilinden alınarak santral binası boyunca yerleştirilmiştir. Bu durum santral binasının ortaya çıkardığı masrafları karşılayarak 2.5 milyon dolarlık bir tasarruf sağlanmıştır.

● Batardo. Dağınık malzemeye göre projelendirilen memba batardosu sonunda kırma agregadan ibaret kaya dolgu olarak inşa edilmiştir. 3,5 milyon m3.'lük taş dolgu, 2,5 milyon dolarlık ek masrafa sebeb olmuş ve ilâve ekipmanların getirilmesini gerektirmiştir.

● Derivasyon tünelleri. Başlangıçtaki projelendirmeye göre herbirinin çapı 15 mt. olan at nalı şeklindeki, 2 tünelin 260 mt.'lik kısım beton kaplanacak idi. Neticede kuzey tarafındaki 703 mt. uzunluğundaki tünelin tümü, 740 mt. uzunluğundaki güney tünelinin 490 mt.'lik kısmı kaplanmıştır.

● Anbuatman. Barajın eğimi 1:1.67'den 1:18'e değiştirilmiştir. Bu değişiklik 2 milyon dolara mal olan 1.570.000 m3.'lük ilâve kalker gerektirmiştir. Nehir yatağı boyunca uzanan kil çekirdeğin 44 mt.'lik en alt kısmı yerine 89.690 m.'lük beton dökülmüştür. Bu çalışma 3 ay sürmüş ve 3 milyon dolara mal olmuştur.

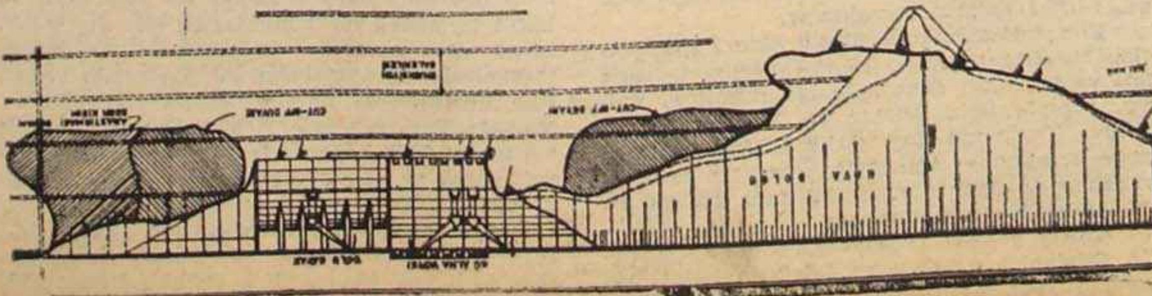
● Dolu savak. Dolu savağın sıvanması sayesinde kapasitesi %30 arttırılarak 619.000 cfs'ye çıkarılmıştır. Maliyeti 2.5 milyon dolardır.

● Enjeksiyon. 4.970 m3. olarak düşünülen beton enjeksiyon son tahminlere göre 69 bin ile 100 bin m3. arasında olacaktır.

Temel problemlerinden başka diğer faktörlerde değişiklikler gerektirmiştir. Dolu savak değişikliği Amerikalı üyelerin (zemin uzmanı George Bertram, jeolog Robert Nesbitt) başkanı olduğu 4 uluslu danışma kurulu tarafından tavsiye edilmiştir. Çalışmaların daha hızlı sürdürülebilmesi amacıyla kil çekirdek yerine beton dökülmesi müteahhit firma tarafından tercih edilmiştir. Kaya dolgu ambuatman ve batardo değişiklikleri malzemelerin kalitesi ve bulunabilirliğine göre tayin edilmiştir.

Fakat, hem yekpareliğinin öneminden ve hem de inşaat çalışmalarının ön çalışmaların belirttiğinden çok daha değişik şartları ortaya çıkardığından dolayı, başlıca mesele temel problemleri olmuştur. Ortaya çıkarılan mağaralardan bazıları içinde 23 m3.'lük bir skreyperin manevra yapabileceği kadar geniştir. Santral binası sahasındaki iki mağaranın büyüklüğü bunlara işçiler tarafından «Broadway» ve «Two Rector St.» (Ebasconun Newyork'-

(Devamı 15. sayfada)

Keban ve Fuel Oil'cılar

Keban'ın gecikmesinde, Fuel - Oil'cıların parmağı mı var?

KEBAN BARAJI'NIN TARİHÇESİ

Keban 1960'tan sonra ele alınıyor. 2 Mart 1962 de Asım Alkumlu (EİE Jeoloğu) Keban bölgesi hakkında rapor veriyor, bölgenin jeolojik bakımdan baraj yapımına müsait olmadığını bilimsel olarak ortaya koyuyor, baraj sahasındaki çatlakların, boşlukların, mağaraların varlığına dikkati çekiyor. Raporu dikkate alınmayınca bağımsız olarak devrin Başbakanı İsmet İnönü'ye telgraf çekiyor, durumu açıklıyor. Konu 1964'te TBMM'ne intikal ediyor. Aynı dönemde Elektrik Mühendisleri Odası ve hatta DSİ de Keban konusundaki endişelerini ve itirazlarını dile getiriyorlar. Baraj inşaatı 1964'te başlıyor. İlk değerlendirmelere göre barajın 1970 yılında biteceği öngörülüyor. Ayrıca yine devrin Sanayi Bakanı CHP'li Fethi Çelikbaş da Keban Barajı konusundaki itirazlarını bildiriyor. İlk değerlendirme çok iyimser ve sorumsuz bir değerlendirme. Uzmanlar barajın bu kadar kısa bir süre içinde bitirilemeyeceğini daha o zaman biliyorlar. Böyle bir barajın tamamlanmasının en az 10 yıl alacağı ortada. Türkiye, elektrik enerjisinin yüzde 60'ını üretecek böyle bir yapı yatırımının durum çok daha dikkatli bir şekilde etüd edildikten sonra karara bağlanmasının gereği tamamen unutulmuş. Baraj alanındaki sondajlar, etüdler yetersiz. 1970'den sonra rezervuarda su kaçırma olayına rastlanıyor. Barajın bitimi 1972'ye erteleniyor. Oysa baraj alanının durumu hakkında jeolog Asım Alkumlu'nun raporu hasır altı edilmiş durumda. Bu rapora karşıt görüşleri savunan mahut ve meşhur Amerikan Müşavirlik Mühendislik Firması Ebasco'nun raporu dikkate alınıyor. Dünya Bankası da Ebasco'yu ve Ebasco'nun kararlarını empoze ediyor. Güya uzmanlardan oluşan bir Keban Board kuruluyor. Bu Board periodik toplantılarla inkişafı gözden geçiriyor, emir niteliğine bürünecek tavsiyelerde bulunuyor. Board'ın raporları kredi veren kurumlara gidiyor. Kurumlar Türkiye üzerindeki baskılarını istedikleri yönde kullanabiliyorlar. Board baraj bitimini şu ya da bu nedenlerle erteliyor. Daima yeni etüdler, yeni çalışmalar talep ediyor. Böylece Türkiye enerji politikası da altüst oluyor. Bilimsel bir yaklaşım ve plân olanakları ortadan kalkıyor. DSİ barajın 1973 yılında biteceğinde ısrar ediyor. Erim Hükümetinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı İhsan Topaloğlu'nun da bulunduğu bir resmî toplantıda Bakanlık Müsteşarı DSİ Genel Müdürünün bu değerlendirmesine katılamıyor, inanamıyor. Keban Board sonunda barajın 1974 yılında biteceğine karar kılıyor. 1973 yılında barajın su tutmayacağı rivayetleri güçleniyor.

FUEL OİL'CİLERİN ÇABALARI

Keban'daki gelişmelere paralel olarak Fuel - Oil'ciler de faaliyetlerini yoğunlaştırıyorlar. Fuel - Oil'le çalışan santral yapan bir Kanada firmasının temsilcisi durumunda olan kişiler devrin Başbakanı Demirel'i ziyaret ediyorlar. Plânlama ve Etibank karşı çıkıyor. Başbakan Etibank Genel Müdürüyle görüşmüyor. 1971 programına fuel - oille işleyecek santral meselesi sokuluyor. Topaloğlu bakan olunca bunu engelliyor. Bu sırada yabancı firmaların temsilcileri TEK Genel Müdürünü ziyaret edip kendisine yabancı özel firmalardan yatırım kredisi sağlayabileceklerini ifade ediyorlar. TEK Genel Müdürü ancak ülke kaynaklarından yararlanılarak yürürlüğe konulacak bir enerji politikasının yanında, dış kaynaklara, (örneğin fuel-oil gibi), dayanarak girişilecek bir teşebbüsü doğru bulmuyor. Yabancı firma temsilcileri TEK Genel Müdürü ile olan temastan bir yarar sağlayamıyorlar. Keban Barajının bir türlü bitmemesi fuel-oilcilerin işine yarıyor. Koç ve General Elektrik grubu, Başbakan Erim'i görüyor-

(Devamı 4. sayfada)

KEBAN VE FUEL OİL'CILAR

(Baştarafı 3. sayfada)

lar, fuel-oil santrallarının gerekliliğine inandırmağa çalışıyorlar Başbakanı. Başbakan meseleyi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Devres'e bildiriyor. Devres de bir heyetin kendisini ziyaret edeceğini TEK Genel Müdürüne duyuruyor. 1972 Şubatında heyeı TEK Genel Müdürüyle görüşüyor. Bu sırada heyet Erim'i fuel-oil santrallarının gerekliliğine ikna etmiş durumda. TEK Genel Müdürünün daha önceki tutumu ve anlayışı biliniyor. Kendisini ziyaret eden heyet Türkiye enerji ihtiyacında meydana gelen büyük artışı karşılayabilmek ve Keban'daki gecıkmelerin sebebiyet verdiği açığı kapatabilmek üzere «30» ay içinde 300 megawattlik bir fuel-oil santralı inşa edebileceklerini bildiriyorlar. Bunun üzerine TEK, Seyitömer III ile Tunçbilek tevsiini öne almağa çalışıyor. Bir Federal Almanya firması öngörülen tevsii «30» ay içinde tamamlayabileceğini bildiriyor. Diğer bir deyişle yabancı kaynaklara müracaat etmeden kendi öz kaynaklarımızla enerji ıhtiyacındaki açığı kapatmak mümkün gözüküyor. Federal Almanya firmasını bir Polonya firması, bir Alman - Fransız firması ve bir İtalyan - Alman firması izliyor. Bu firmalar da tevsi işini 30 aylık sürede yapabileceklerini açıklıyorlar. Kararname çıkartılıyor, şartnameler hazırlanıyor, tevsi ihaleye çıkartılıyor. Yapılan işlemler tamamen ülke çıkarlarına uygun olduğundan ve elde somut teklifler bulunduğundan ne Devres ne de Kodamanoğlu herhangi bir müdahalede bulunup fuel-oilcileri savunamıyorlar. Bununla beraber gün geçtikçe fuel-oilcilerin faaliyet ve temasları daha da yoğunlaşıyor. Simdi öyle görünüyor ki, Keban'da ortaya çıkan gecikmeler fuel-oilcileri daha da güçlü kılacak ve Türkiye enerji politikasını dışa bağımlı kılma çabaları en sonunda başarıya ulaşacak.

ÖZET VE SONUÇ

1 — Keban Barajı yapılmasına karar verilmeden önce bölgede yapılan etüd ve çalışmalar yetersiz olduğu gibi, eldeki mevcut bilimsel raporlara göre baraj arazisinin tatminkâr olmadığı ortadaydı. Bununla beraber çeşitli çıkar çevreleri politik temsilcileriyle böyle bir yatırımı gerçekleştiriyorlar

2 — Baraj bitimi için öngörülen süre realist değil. Sahte bir iyimserlik yaratılıyor. O günkü ve bugünkü koşullarda böyle bir barajın tamamlanmasının en az 10 yıl alacağının bilinmesi gerekiyor

3 — Bir yandan baraj arazisinin çatlaklı, mağaralı oluşu yüzünden diğer yandan bitim süresinin kasıtlı bir şekilde çok kısa gösterilmesinden dolayı ortaya çıkan gecikmeler, Türkiye enerjijsijnin yüzde 60 kadarını üretecek bir tesisin devreye girememesi ve ne zaman gireceğinin de bir türlü saptanamaması nedeniyle ülke enerji politika ve plânlamasını altüst ediyor, bilimsel bir izdüşüm ve yaklaşımı olanaksız kılıyor.

4 — Barajdaki gecikmelere paralel olarak ülkemizdeki fuel-oilcilerin çabaları ve temasları yoğunlaşıyor. kendi çıkarları yüzünden ülke enerji politikasını dışa bağımlı kılmağa çalışanların gayretleri her geçen gün artıyor.

5 — Sözde jejolog ve jeofizikçi gibi uzmanlardan oluşan Keban Board da barajdaki gecikmelere adeta katkıda bulunuyor. Bir türlü sorunlara temelden ve gerçekci bir şekilde yaklaşmıyor. Daima geçici tedbirler, yeni etüd ve araştırmalar önererek ertelemeleri körüklüyor. Board'ın barajın bitim tarihi olarak verdiği değerlendirmeler ise hemen her toplantısında değişik oluyor.

6 — Keban baraj alanının durumu yıllar önce bilindiğine ve böyle bir barajın öngörülen süre içinde bitirilmesi kesinlikle olanaksız olduğuna göre, fuel-oilcilerin yıllardır süregelen faaliyetleri de gözönünde tutulduğunda, insanın gayri ihtiyari aklına, hem baraj alanının seçilmesinde hem de daha sonra ortaya çıkan ve çıkartılan gecikmelerde fuel-oilcilerin parmağı olabileceği geliyor.

Bir kelimeyle, Keban bir sorumsuzluk şaheseri, bir komplolar karmaşığıdır doğrusu...

Feyyaz Köksal'ın XIX. genel kurulumuzda yaptığı "odalarımız" konulu sonuş konuşması

Sayın Başkan, kıymetli misafirler, muhterem meslektaşlarım,

İnşaat Mühendisleri Odasının tarihi bir gününde, günün en mühim ve hattâ biricik mevzuunda bana ilk sözü vererek konuşma imkânı sağlayan idare heyetine ve sizlere teşekkür ve hürmetlerimi arzederim.

Kuruluş Kanununda ufak bir değişiklik yapılarak bilerek (kasıtlı) veya bilmeyerek, politik cehaletle, odamız yıkılmak istenmiştir.

Teklif 14 şubat 1973 tarihinde Millet Meclisi umumi heyetinden sessiz sedasız geçmiş ve Senatoya intikal etmiştir. Bugün bizler, teklifin kanunlaşmaması zaruretini, Türk kamuoyuna ve ilgililere arz ve izah etmek durumundayız.

Muhterem arkadaşlarım,

1954'te kurulan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği bir özenti olarak değil, tarihin gelişimi icabı, kanuni bir kuruluş halini almıştır.

Mühendis ve mimarlar serbest iradeleriyle girip çıkabildikleri derneklerden, cemiyetlerden ayrı olarak, mesleklerini icra için mecburi üye oldukları odalarda da toplanmışlardır.

Bu hususun başlangıcını Birinci Türk Yapı Kongresi raporlarının satırları arasında tesbit etmek mümkündür. 1954 martında Bayındırlık Bakanlığı Birinci Türk Yapı Kongresini toplamayı tasarlamıştır. 1. Yapı Kongresi 1946'da tahakkuk etmiştir. Bayındırlık Bakanlığı, 1945'lerde, mimar ve mühendislerin dağınık çalışma sistemi yüzünden, memleketimizin maddi ve manevi büyük üzüntüler ve zararlarla karşılaşmakta olduğunu tesbit etmiştir. Tekniği ileri memleketlerin tuttuğu yola bir an evvel girmemiz zaruretinin hissedildiği de raporda belirtilmiştir.

Bayındırlık Bakanlığı kendi kanuni yetki ve ödevlerine dayanarak ilgili bütün resmi ve özel müesseselerin başında bulunan mühendis ve mimarlarla serbest çalışmakta olan meslektaşları bir yapı kongresi içinde toplamayı ve orada bütün yapı tekniği konuları için gerekli usûl ve nizamları incelemeyi uygun bulmuştur. Bu suretle Birinci Yapı Kongresi toplanmıştır. Ve bu kongre, her yıl tekrar edilecek kongrenin temeli addedilmiştir. Kongreye memurlar, uzmanlar, profesörler ve serbest çalışanlar resmen davet edilmiştir. Maalesef her yıl veya asgari iki yılda bir toplanması istenen Yapı Kongresi bir daha toplanamamıştır.

Kongre toplamanın maddi ve manevi müşkülâtı mâlûmlarınızdır. Seneler geçtikçe Yapı Kongreleri yerine mühendis ve mimarların kanuni bir teşekkülde, Odalarda, Birlikte toplanmaları fikri gelişmiştir. Ve bu suretle iki rahmetli üyemizin Himmet Ölçmen ve Esat Tunçel'in teklifiyle kanunlaşan Birlik ve bugün sayısı 17'yi bulan Odalar 1954'ten beri memleketimizin, mesleğimizin ve sizlerin hizmetinizdedir. Birinci Yapı Kongresi raporlariyle Türkiye İnşaat Mühendisleri V'nci Teknik Kongre raporlarını mukayese etmek dahi nereden nereye geldiğimizi tesbite ve bir teşekkülü yıkmanın neleri yokedeceğini göstermeye kâfi gelecektir.

Muhterem Arkadaşlarım,

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği başka milletlerin teşekküllerini taklit edilerek kurulmuş değildir.

Dünya mühendis ve mimarlarının serbest iradeleriyle bir araya geldikleri derneklerin dahi kamuoyunu aktif kılmakta, aydınlatmaktaki rollerinin daha da arttırılması istendiği ve tekniğin dev adımlarla ilerlediği bir dönemde, 1970'lerde Odalar ve Birliğin maddeten ve mânen takviyesi, geliştirilmesi, reformu gerekirken Türkiye'mizi 1950'lerden 1945'lerden daha da geriye atmanın manası anlaşılacak bir tutum değildir. Yıkmak kolaydır. Fakat birçok şeyler de beraber yok olacaktır.

Muhterem arkadaşlarım,

Tekniğin ve ihtisaslaşmanın hızla ilerlediği on yıllarda 1970'lerde Odalarımızın hükmi şahsiyetlerini bir an evvel kazanıp dünya gelişme hızına ayak uydurabilecek kabiliyette olmaları gerekir. Bugün ihtisaslarına göre 17'yi bulan Mühendis Odaları, tekniğin bütün dallarında temsil eden Odalar, bir Yapı Kongresinden gelişen hüviyetlerini çoktan aşmışlardır ve yalnız mühendis tâbiri olduğu için Bayındırlık Bakanlığı'nın yürüteceği Odalar Birliği hüviyetinin kabuğu kırılmıştır ve yeni bir zarfa ihtiyaç başgöstermiştir. Meselâ Bayındırlık Bakanlığı ile Ziraat Mühendisleri Odasının münasebetleri anlaşılamamaktadır.

Ziraat Bakanlığiyle ilişkili hükmi şahsiyeti olan bir Ziraat Mühendisleri Odasının gelişme hızı ve faydaları daha da fazla olacaktır. Yalnız, yapıyla ilgili Mimar ve Mühendislerinin Odalar Kanununu Bayındırlık Bakanlığı yürütürse teşekkülün amacından sapması zorlaşır, yürütme de kanuni vazifesini daha iyi yapar.

Muhterem arkadaşlarım,

Tarihi gelişim 1960'larda da devam etmiştir. Odalar mevcutken ve Odaların iştirakiyle yapılan 1961 Anayasası, mesleki teşekküllerimizin

yürütme ile, idare ile olan münasebetlerimizi ve bizzat tüzüklerimizin, yönetim ve işleyişimizin demokratik esaslara aykırı olmayacağını tanzim eden Anayasamızın ,..... maddesi Odalarımızı kamu kurumu niteliğinde birer teşekkül olarak tespit etmiştir.

Muhterem arkadaşlarım,

Politikanın kuralıdır. İlim metoduyla gelişen bir politikayla değil de cehaletin hâkim olduğu bir politikayla iş görenler hükmedemedikleri yeri yıkmak isterler. Kuvvet ellerindeyken yıkmak isterler. Kuvvetli yıkar politikası ise tahripkâr bir politikadır. Yıkmak isteyenin oturduğu yerde bir gün kendi başına yıkılabilir. Onun için ıslahat, reform, en iyi politika stratejisidir.

Muhterem arkadaşlarım,

1954'lerin kanuni kuruluşu olan Odalarımız, 1961 Anayasasiyle kamu kurumu niteliğinde bir teşekkül olmuş, anayasal bir kuruluş halini almıştır. Hak bakımından da vecibeler bakımından da derneklerden ileridedir. Siyaset ilmine göre Ammenin korporasyonlar haklarının bir cemiyete tevcihiyle mecburi üyelik doğmuştur. Ticaret Odalarında, Sanayi Odalarında, Etibba Odalarında, Barolarda da durum aynıdır. Meslek icrası için mecburi üyelik vardır. Mecburi üyeliği, kanunlaşmakta olan teklif gerekçesindeki gibi gasb olarak tavsif etmek ve hattâ nerdeyse Anayasanın 40. maddesiyle çelişir vaziyette görmek hürriyetle nizam fikrini bağdaştıramamanın, bir neticesidir. Hürriyeti anarşide aramaktır. Yıkmada aramaktır.

Mecburi üyeliğe karşılık üyelerin haklarını korumakta odanın vazifesidir. Tüzükleri yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olmayan aylık Oda Meclisi toplantıları basına ve efkârı umumiyeye açık olan harcamaları da kontrola tâbi bir meslek teşekkülünün, bir odanın, kamu ve memleket yararına çalışmaması, mesleğin gelişmesi ve mensuplarının haklarını korumak için çalışma yerine amacından sapması mevzuubahis olamaz. Bu hususun üyelerinin olduğu kadar kanunu yürütenin de denetimi altında olması gerekir. Vazifelerini yapmayanların Odayı suçlamaya hakları yoktur. Suçlu olan şahıslardır. Odaların amacından sapmamasını sağlamak, açılan odaları yok etmek, derneklere dönüştürmek ve bir bakıma odayı efkârı umumiyenin ve idarenin kontrolünden yoksun bir hale getirmektir. Asıl o zaman ve her an odayı amacından sapmış halde bulmak mümkündür. Anayasal bir müessese halinde mes'uliyeti olan, açıklıkla çalışarak çalışmalarını neşreden, harcamalarını üyelerine ve herkese açık tutan bir Odadan çekinecek, ürkecek bir husus mevcut değildir. Bu yapılmamışsa tüzüklerin değişmesi gerekir. Kaldı ki bugün garp demokrasilerinde hür parlamenter demokratik rejimlerde, tüzük ve kanunların hazırlanışında da derneklerden bile faydalanılmaktadır. Bu husus Batı Almanya'da Bakanlıkların iç tüzüklerinde ve İsviçre'de Anayasada zikredilmiştir. İsveç'te dernekler hükümetle beraber kanunları hazırlamaktadır. Fransa'da iktisadi ve sosyal müşavere heyetinde 200'den fazla dernek mensubu hükümetin mütehassıslarıyla birlikte çalışmaktadırlar Muhtelif menfaat grupları bir masa etrafında ve aynı zamanda müşavereye katılabilmektedirler. Kanun yapmada fikir beyanı veya tesir icrası siyaset yapmaktır. Bu suretle dünya dernekleri siyaset yapmaktadırlar. Yalnız ihtisaslaşan bir asırda herkesin her şeye aklının eremiyeceği bir devirde, siyasette ihtisaslaşmaktadır. Ve bilhassa siyaset adamları ihtisaslaşmış heyetlerden. derneklerden, odalardan siyaset için, ilim yoluyla geliştirilen politika için faydalanmaktadırlar.

Amerika'daki Dernekler Kongresinin üçüncü evi olarak telâkki edilmektedir.

İhtisaslaşma çağında kendi mevzuları dışında uğraşan odaların ve hattâ derneklerin bile efkârı umumiye nezdinde itibar sağlayamayacakları tabiidir. İhtisaslarıyla ilgili mevzularla uğraşmaları ise vazifeleri icabıdır ve haklarıdır. İnşaat mühendisleri kongresinin, idare heyetinin veya herhingi bir organının ve hattâ üç kişilik bir komisyonun bile dış politikayla uğraşmalarına imkân yoktur. Hangi mevzularla uğraşacakları ise üyelerinin ve efkârı umumiyenin umumi kontrolü altındadır. Meselâ: Türkiye'mizde Keban Barajı inşaatı hakkında fikir beyan edecek ihtisaslaşmış heyet, ancak ve ancak İnşaat Mühendisleri Odası üyeleri arasında en iyi şekilde kurulabilir

Çoğulcu pluarist demokraside, hür parlamenter demokratik rejimde Odalar Kanununa eklenecek yeni bir maddeye rağmen İnşaat Mühendisleri Odasının Keban Barajı hakkında

AÇIK OTURUM

17 Şubat 1973 günü saat 15.00 - 20.00 arasında Odamız İstanbul Şubesi Konferans Salonu'nda yapılan açık oturum tutanağının ilginç bölümlerini aşağıda veriyoruz.

Oturumun konusu; ortak belge düzeni ile getirilen yeni statik hesap standardı (deprem tahkiki kapsamı)'dır.

Oturumu, Şube Başkanı, Şube Genel Sekreteri, Komisyon Yürütücüsü ve Belge Mühendisi yönetmişlerdir.

Profesör Günay Özmen de, oturuma danışman olarak katılmıştır.

Ortak belge düzeni gereklidir

BAŞKAN SILİER — Çağrımıza uyarak katıldığınız için hepinize teşekkür ederim. Bildiğiniz gibi 13 Kasım 1972 gününden bu yana uygulanmakta olan ORTAK BELGE DÜZENİ'ndeki «Yapılardaki Statik Projeler Hakkında Minimum Standartlar Yönetmeliği»nin hesap esasları daha önceki yönetmelikte «Tavsiyeler» olarak yer almaktaydı. Tavsiyenin kesin hüküm haline getirilmesi, uygulamalar başladıktan sonra kimi bürolar tarafından tepki ile karşılandı. İlgili komisyon bu eleştirileri gözönünde tutarak, bir süre için, 1. ve 2. sınıf binalarda deprem tahkiki işlemini kısaltmayı önerdi. Yönetim Kurulumuz konunun ilk önce bir AÇIK OTURUM'da görüşülmesine karar verdi.

Bu konu için görüşlerinizi rica edeceğim. Bundan sonra, arzu ederseniz, düzenin tümü hakkında da görüşlerinizi bildirebilirsiniz.

Şimdi ilk sözü Sayın Yavuz Terzi'ye veriyorum.

YAVUZ TERZİ — Bir mühendis olarak ortak düzende yer alan hesap yöntemine karşı çıkamam, gereklidir ve uymak görevimizdir. Ancak İstanbul'daki parselasyonun düzenli olmayışı dolayısiyle çoğu arsalar küçük, açık verev biçiminde. Düzenli akslar ve çerçeveler oluşturulamadığından bu hesap yöntemi çok güçlükler çıkarmaktadır. Uygulamalar bu gerçeği ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle biz görevli komisyon olarak, bir süre için, 1. ve 2. sınıf yapılarda benzer tesirler için yapılacak deprem tahkikleriyle yetinilmesini önermiş bulunuyoruz.

PROFESÖR GÜNAY ÖZMEN — Eski yönetmeliğe söz konusu tavsiyeler kesiminin eklenmesini öneren komisyonun bir üyesi olarak bugün bu tavsiyelerin kesin hüküm haline getirlierek uygulandığını görmekle memnunluk ve takdirlerimi belirtmeliyim.

Fakat Sayın Yavuz Terzinin önerdiği tahkik yöntemi kabul edildiği takdirde betonarme hesap sistemi, çerçevelikten ve hatta mütemadi kirişlikten çıkarak serbest kiriş hesabına dönüşmüş olur ve depreme karşı tahkik yapılmamış olur. Deprem tahkikinin, bütün kolonların kirişlerle kesiştikleri noktalarda yapılması gerekli ve zorunludur.

Tavsiyelerin yer aldığı yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana on yıl gibi uzun bir süre geçmiştir. Proje kalitesinde bu kadarcık bir gelişmeyi çok görmemeliyiz. İstanbul'un deprem bölgesinde bulunduğunu hiç bir zaman hatırdan çıkarmamalıyız.

Gereksiz yere bir sürü hesaplar yapılmasına da yol açmamak için ilk önce temel, çatı ve orta düzeylerinde bütün kolonların ve kesiştikleri kirişlerin depreme karşı tahkikleri yapılıp da statik hesaplarda hiç bir değişikliği gerektirmediği görülürse artık ara döşeme düzeylerinde bu tahkiklerin yapılmasına lüzum kalmaz.

Bundan başka yığma binalarda deprem tahkiki yapılmadığına göre eşdeğer karkas binalarda da tahkik yapılmayabilir. Sonuç olarak kesinlikle şunu diyebilirim. Tahkik işlemi, mutlaka bütün kolonları kapsamalıdır.

Memur mühendisler üyemiz değil mi?

EROL AYDINCIOĞLU — Yavuz Terzi ve Günay Özmen arkadaşlarımı dikkatle dinledim. Ben her iki görüşün de karşısındayım. Ortak belge düzeninde getirilen yeni hükümle bürolara boş yere yorgunluk yüklenmiştir. Bu davranış yanlıştır. Gerçi resmî sektörün yaptırdığı projelerde bundan daha fazlası istenmekte ve yapılmaktadır. Ama bu hesaplar bütün detaylarıyla, aritmetik hesaplarına varıncaya kadar kontrol edilmekte, düzeltmeler yapılıp onanmaktadır. Böylece projecinin sorumluluğu paylaşılmaktadır. Oysa Oda'mızın işlemi sadece Standartlar yönünden gözden geçirilmekte, hesapların yanlış ya da doğruluğuna bakılmamakta, projeci sorumluluğunda yalnız başına bırakılmaktadır. Madem ki bütün sorumluluk projecinin üzerindedir, o halde takdir yetkisi de tam olarak kendisine verilmelidir. Tutulan yol yanlıştır, hem o kadar yanlıştır ki vize sırasında 15-20 yıl proje ve tatbikatıyla yoğrulmuş meleke sahibi olmuş bir projeciden istenen hesap sistemi ile okuldan daha yeni çıkmış bir mühendisin proje ve hesaplarında istenen sistem aynıdır. Tecrübeli mühendis kazandığı meleke ile hangi ampirik formülü kullanabileceğini cesaretle kestirerek işi çabuklaştırabilir. Oysa genç bir mühendis teorik hesapların içinde boğulabilir. Oda'mız bu gerçekleri kenara itmektedir. Dahası var Oda'mız bütün gücüyle serbest sektör mühendislerine yüklenmekte ve onlara güçlükler çıkarmakta, sanki memur mühendisler üyeleri değilmiş gibi hiç bir işlerine karışmamaktadır.

BAŞKAN — Erol Bey konu dışına çıkmıyor musunuz?

EROL AYDINCIOĞLU — Hayır konu içindeyim benim konuşma yöntemim böyledir, dinleyicileri sıkmamak için sözlerime renk ve süs katarım.

BAŞKAN — Ama başka arkadaşlarınızı da dinlemek istiyoruz. Başkan olarak konuşmacılara bu olanağı sağlamak durumundayım.

Eski düzene dönelim

EROL AYDINCIOĞLU — O halde sözlerimi kısa kesmeye çalışayım.

On yıldan beri uygulanmakta olan bir hesap yöntemini, durup dururken değiştirip işleri çoğaltmaya niçin ve nasıl karar verdiniz. Yönetim kurulları yönetmelikleri bir ileri bir geri değiştirerek yaz boz tahtasına çevririrlerse büroların durumları ne olur. Güvenceleri kalır mı?

Yönetim kurulumuz bu toplantıda alınacak karara uyarak değişiklik yapacak mıdır? Buna yetkiniz varsa ve yapacaksanız gece yarılarına kadar görüşmeye hazırım. Yok bu görüşmelerden bir sonuç alınmayacak ve yürürlükteki düzen değişmeyecekse bu konuşmalarımız da boşunadır. Bunun ötesinde Odamız olayları yalnız mühendislik açısından ele alıyor, tedbirler düşünüyor ve uygulamaya girişiyor. Oysa projeci bir taraftan Oda öbür taraftan piyasa ile karşı karşıyadır.

Karşılığı alınamıyan emeği nasıl isteyebilirsiniz.

Sonuç olarak bu değişiklikten vazgeçilerek eski düzene dönülmesini teklif ediyorum.

KÂZIM SARAÇ — Sayın Aydıncıoğlu önemli bir noktaya değindi. Yönetim kurulları yönetmeliklerini değiştirebilirler mi?

Bu değişiklik nasıl yapıldı açıklamanızı rica ederim.

BAŞKAN SILİER — Açıklıyayım. Yönetmelikler yönetim kurullarının oluşturdukları komisyonlarca incelenip tasarı haline getirilir, yönetim kurulları bu tasarıları uygun bulurlarsa önemine göre sırasıyla Merkez Yönetim Kurulundan, Danışma Kurulundan geçirildikten sonra Genel Kurullara götürülür.

Gerekli hallerde Odalar Birliği Genel Kuruldunun onayına da ihtiyaç duyulur. Bundan önceki minimum standartlar yönetmeliği 1963 yılında bu aşamaları geçerek Oda Genel Kurulunca onaylanmıştır.

Ortak düzene gelince şubemizle Mimarlar Odası'nın İstanbul Şubesi arasında üç yıl süren ortak çalışmalar yapılmış, bir yandan da yan komisyonlara görevler verilmiş, gerektikçe bürolarımızın temsilcileri çağırılmış ve alınan sonuçlar her iki şubenin ve Oda'nın Genel Kurullarına götürülerek onaylar alındıktan sonra yürürlüğe konmuştur. Şurasını hemen belirteyim ki bundan önceki açık oturum ve danışma çağrılarımıza yeterli ilgi gösterilmemiş ve bir kaç kişinin katıldığı toplantılarda da ışık tutulmamıştır.

Şimdi Erol Aydıncıoğlu'nun yönelttiği soruya cevap vereyim:

Bu toplantıda fikirler oluşturulacak ve bir değişikliği gerektiren bir sonuç alınırsa yukarıda belirttiğim aşamalardan geçirilecektir.

En azından iki şubenin Yönetim Kurullarından geçirip Genel Kurullarının onaylarını almak gerekecektir.

YILDIRIM ALTAV — Arkadaşlarımın konuşmalarının dönüp dolaşıp bir noktada düğümlendiği görülüyor. Proje kalitesinin geliştirilmesinin yol açtığı hizmet çoğalması yürürlükte bulunan asgari ücret tarifesindeki ücretlerle karşılanabiliyor mu? Bu ücretler iş sahiplerinden alınabiliyor mu?

EROL AYDINCIOĞLU — Yürürlükteki asgari ücret tarifesinde, genellikle uygulanan sınıflar için statik proje ile mimarlık projesi ücretleri aşağı yukarı bir düzeyde tutulmuştur.

Oysa emek oranları göz önünde tutulursa ücretin yüzde 70'şi statik projeye yüzde 30'zu mimarlık projesine ayrılmak gerekir.

BAŞKAN — Yine konu dışına çıkıyorsunuz.

EROL AYDINCIOĞLU — Hayır konu içindeyim, bununla demek istiyorum ki statik proje ücretleri bu emekleri karşılayamaz. En az iki katına çıkarmak lâzımdır.

SESLER — Bu ücretleri alabilelim yeter.

BAŞKAN — Lütfen konuşmacının konuşmasını kesmeyiniz.

EROL AYDINCIOĞLU — (Devamla) işte bu nedenledir ki değişik standartlara göre hesap yapmalarımız karşılıksız kalacaktır.

Ücretler arttırılmıştır

ŞEVKİ ERKER — Sayın arkadaşlar üç yıl süren çalışmalarla ortaya çıkarılan bu düzende ücret ve hizmet dengesi önemli ve sürekli olarak göz önünde tutulmuştur. Eski düzene göre statik proje ücretleri arttırılmıştır. Buna karşılık hizmet de, şimdi söz konusu olan kesimde arttırılmış ve bir denge kurulmuştur. Ücret artışının gerekçesi budur ve bu yoldan savunulmaktadır.

Hizmet artışından — ki bunun gereksizliğini hiç kimse ileri sürmedi — geri dönülmesinin yol açacağı duruma dikkatlerinizi rica ediyorum. Asgari ücretler eski düzende alınabiliyor muydu alınamıyor muydu, şimdiki düzende durum nasıldır? Bu konuyu burada değil sırası geldiği zaman görüşeceğiz.

BAŞKAN SILİER — Ben sorumlu durumunda bir arkadaşınız olarak sizden bir noktayı aydınlatmanızı rica edeceğim. Hizmetin karşılığı tam olarak alınabilse bile bu istenen tahkik hesaplarının gereksiz olduğunu ileri sürenleriniz var mı?

SESLER — Tümü için değil bazı hallerde gereksizdir.

BAŞKAN — O halde bir komisyon incelemesiyle bu bazı haller için kriterler konabilir olduğuna inanıyorsanız ellerinizle işaret ediniz... Şunu anlamış bulunuyorum:

Tecrübeli kişilerden oluşan bir komisyon, tahkik hesaplarının gereksiz olacağı yapı niteliklerini saptayabilir. Bunun bir ötesinde anlamak istediğim husus var. Tahkik hesaplarını statik hesapların sonuçlarında ve hiç bir noktada hiç bir değişikliği gerektirmemesi halinde artık başka noktalarda tahkik yapılmasına gerek kalmaz. Şimdi Sayın Erol Aydıncıoğlu'nun görüşüne karşı olduğumu bu örnek üzerinde belirteceğim. Eğer projeci bu üçlü tahkikleri yaparak hesaplarını sonuçlarıyla projeye eklemez de belge mühendisine «tahkikleri başka kâğıt üzerinde yaptım, hiç bir değişikliği gerektirmediği için projeye eklemeyi gereksiz buldum» der fakat o tahkikleri de yapmamış olabilir. Ben kendisini böyle davranmaktan tenzih ederim. Ama böyle yapanlar vardır ve olacaktır. Açık konuşalım. Disiplinden kaçmaya yol açacak bir düzene karşıyım. Açıklamayı zorunlu görüyorum. Çoğunluğun eğilimi yapıların yüzde 80'ninde bir disiplinin dışında tutulmasıdır. Bu eğilim hizmetin ve kamunun yararına karşı olursa elbette dikkate alınmayacaktır. Asıl önemli tarafı bu tür yapıların kriterlerinin saptanıp saptanamayacağıdır.

Bu yönden bir görüş henüz belirtilmedi.

ERGUN TUNALIGİL — Statik hesapları sonunda kesitleri saptıyoruz. Sonra deprem tahkikine başlıyoruz. Örneğin 200 kolon üzerinde, herhangi bir metodla tahkik hesabı yapılıp 12 tanesi de statik hesabındaki teçhizat alanının binde 8'den binde 10 na çıkarılmasının ya da kesitin 5 santim büyütülmesinin gerektiğini varsayalım.

Başka bir hesap metodu kullanırsak, deprem hesap metodu bir tane değil. Bu 12 kolondan dört tanesinin statik hesaba uygun düştüğü ve daha önceki metoda göre statik hesaba uygun düşen bir kaç kolonun bu sefer değişmesinin gerekliği görülebilir. Üçüncü bir metod kullanılırsa daha başka tutmazlıklarla karşılaşılabilir. Demek ki bu hesap yöntemleri çok bilimsel değildirler.

Deprem yönetmeliğindeki yatay etkenler de kesin rakamlar değildir Üçüncü olarak İstanbul ikinci derece deprem bölgesidir. Bunu da büyütmemek gerekir. O halde yönetmelikler yetersizdir. Mühendisin insiyatifine de yer verilmemektedir Benim görüşüme göre binalar, yürürlükteki yönetmelik statik yönden sınıflara ayrılmış olduğuna göre örneğin ikinci sınıftaki binalarda, mühendisin inisiyatifine göre bir, hatta iki, hatta üç kattaki kolonlarda tahkikler yapılmakla yetinilebilir. Tehlikeli durumlarda mühendis elbette daha titiz davranacaktır. Sorumluluk onundur.

METE KARAKOÇ — Komisyon yürütücü olarak söz almış bulunuyorum. İlk önce binanın tümünde ve bütün kolonlarda deprem tahkiki yapılması görüşü de idi. Fakat uygulamalar başladıktan sonra ileri sürülen eleştiriler karşısında konuyu yeniden inceleyerek şu kararı aldık. Aynen okuyorum:

«Deprem hesabında statik yönden 2'nci sınıf yapılarda X ve Y eksenleri istikametinde birer gayri müsait çerçeve seçilerek kiriş ve kolonların buna göre donatılmasına, 3 ve daha büyük sınıf yapılarda her iki istikamette tüm kolon ve kirişlerde kat deprem hesabı yapılmasına oy birliği ile karar verildi.»

BAŞKAN SİLİER — Bu kararınızın başında «bir süre için» kaydı var. Bu süre ne zaman sona erecek. Üç günde mi? Üç ayda mı? yoksa üç yılda mı?

ERGÜN TUNALIGİL — Belli bir süre. Örneğin bir yıl bu yolda uygulama yapılarak intibak dönemi geçirilmeli ve bu tahkik hesaplarının nerelerde gerçekten gerek bulunduğu araştırılmalı ve sonunda yönetmelik kesinleşmelidir.

BAŞKAN SİLİER — Günay Bey der ki: Bunu yapmak demek basit kiriş olarak hesabı yapmakla bir olacaktır.»

ERGÜN TUNALIGİL — Tahkik hesabı yapılan kolonlarda görülecek büyük farklı sonuçlara göre tahkikleri derinleştirme gereğini her mühendis duyacaktır. Bundan endişe etmek yersizdir.

PROFESÖR GÜNAY ÖZMEN — Komisyon bu sonuca hangi incelemeye dayanarak bu kriteri koymuştur bilemiyorum. Benim kanımca göre deprem tahkikini gerektirmeyen, belli önemde ve belli yükseklikteki yapılar saptanabilirse, bu yapılarda hiç bir tahkik yapılmamalıdır. Gerektiği halde de tüm yapı ve bütün kolonlar her

(Devamı: 15. sayfada)

Genel Kurul Başkanlık Divanı: (Soldan sağa doğru) Erol Ünal, Rüştü Özal, Mete Orer.

Odamız XIX Genel Kurulu Toplandı

(Baştarafı 1. sayfada)

lışmalarını anlatan, uzun bir açış konuşması yaptı. (Bu konuşmanın tam metnini başka sütunlarda veriyoruz.) Genel Kurul Başkanlığına Rüştü Özal, Başkan Vekilliklerine Mete Orer ve Erol Ünal seçildiler.

Salonun çok büyük oluşu, üyelerin seyirci tribünlerinde oturarak başkanlık divanı ve konuşmacılardan uzakta kalışı dolayısiyle toplantıda ilgileri yönetmek şartların bozukluğu buna ilâve edilince başlangıcından itibaren Genel Kurulun dikkatleri koridorlara ve kulise çevrildi. Salonda 1000 kişiye yaklaşan bir kalabalığın bulunmasına rağmen sanki pek az kişi varmış gibi bir intiba uyandırıyordu.

Bu seneki Genel Kurula «bir konunun sunuluşu» konuşmasını üyemiz Feyyaz Köksal, «Oda aKnunumuz» üzerinde yaptı. Odamızın eski yöneticilerinden olan Feyyaz Köksal Anayasamızı hazırlayan Kurucu Mecliste üyelik yapmış ve «Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları» hakkındaki 122'nci maddenin şimdiki halini alması için rol sahibi olmuştur. Ayrıca arkadaşları ile birlikte hazırlayıp verdikleri Oda Kanunumuzu değiştiren bir teklif halen Senatoda bulunmaktadır. Feyyaz Köksal'ın konuşmasını başka sütunlarda veriyoruz.

Yönetim Kurulu Raporu üzerindeki görüşmeler gibi diğer bütün çalışmaların hedefi, Oda Kanunumuzda yapılmak istenen değişiklik üzerine oldu. Bütün üyeler bir takım politikacıların yaratmak istedikleri bu yeni «Kırşehir Olayı»ndan dolayı kırgındılar, üzgünlüklerini bütün davranışlarında belli ediyorlardı. Genel Kurul adına Anıt Kabire giden heyetin başkanı Erol Ünal bu durumu deftere özellikle yazdı.

Kongre adına partilere yapılan davet iki netice verdi: Turhan Feyzioğlu telgrafla konu üzerinde hassasiyetle duracaklarını bildiriyordu; Bülent Ecevit'ten gelen telgraf mesajı çok alkış topladı: Bülent Ecevit yapılmak istenen hürriyetleri kısıtlama zincirinin bir halkası olarak ele alıyor ve parlamentoda etkili olamazlarsa Anayasa Mahkemesine gideceklerine söz veriyordu.

Bu arada bir başka parlamento üyesinin konuşması dikkati çekti. Odamız Kanununun ilk teklifçisi Himmet Ölçmen'in oğlu Konya Milletvekili Özer Ölçmen Meclis'te bulunmadığı sırada görüşülen teklifin Meclisten geçişindeki kusurundan dolayı özür diledi. Senato'daöi işlemler için elinden geleni yapacağını belirtti. Bir başka üzgün parlamento üyesi Erzincan Milletvekili Hasan Çetinkaya idi. Teklifi dikkatle izleyen bu milletvekilinin görevle Sivas'ta bulunduğu anda tasarı komisyondan ve Meclis'ten geçirilmişti.

Genel Kurulun en çok alkışını heyecanlı konuşması ile Erol Tuncer topladı.

24 Şubat 1972 Cumartesi günü saat 16'da başlayan seçimler sırasında salonda sekizyüzü aşkın üye bulunuyordu. Genel Kurul çalışmaları, üç günlük gündem hazırlanmış olmasına rağmen, iki günde bitti. Seçim neticelerini aşağıda veriyoruz. (Odalar Birliği Genel Kuruluna gidecek delegelerin seçiminde yeni Yönetim Kurulu yetkili kılınmıştır.)

Genel Kuruldan bir görünüş.

ODA DANIŞMA KURULU

Cevdet Kösemen (3 yıl için seçilmiştir)	437
Selâhattin Karababa (3 yıl için seçilmiştir)	421
Uğur Alkım (3 yıl için seçilmiştir)	420
Samim Öztek (3 yıl için seçilmiştir)	418
Ercan Öztürk (3 yıl için seçilmiştir)	411
Tezer Eraslan (1 yıl için seçilmiştir)	403

ODA YÖNETİM KURULU

Asil	
İzzettin Silier	463
Fikri Kaya	432
Erhan Karaesmen	426
Erdoğan Bayındır	426
Tarhan Erdem	424
Enis Üser	406
Ekrem Kurdoğlu	402
Yedek	
Orhan Ağaoğlu	389
Timuçin Tümer	385
Güner Ünal	358
Yücel Özden	356
İrfan Karaoğlu	355
Vahap Balman	350
Süha Dinçer	347

ODA DENETİM KURULU

Asil	
Mustafa Baltacı	415
Şükrü Ezer	419
Sonat Soysal	400
Yedek	
Kutlu Doluca	370
Deniz Oymak	352
Kenan Ataman	346

ODA HAYSİYET DİVANI

Asil	
Affan Balaban	414
Ahmet Kaçmaz	420
Galip Aknil	411
Galip Eren	406
Nihat Ersoy	407
Yedek	
Atalay Coşkunoğlu	386
İsmet Ördemir	375

YARDIM FONU

Asil	
Hamit Kuranel	772
Zafer Soydal	405
Nizamettin Karaman	395
Yedek:	
Avni Karasa n	371
Lâtif Doğan	371

T.M.M.O.B. YÜKSEK DİVANI

Rüştü Özal	476

T.M.M.O. YÖNETİM KURULU:

Cevdet Kösemen	441
Mustafa Kargı	420
İlhan Berktay	413

T.M.M.O. BİRLİK DENETİM KURULU:

Samim Öztek	413

YENİ YÖNETİM KURULU ÜYELERİMİZ

İZZETTİN SİLİER

1952 İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi, 1955 İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu, bir süre müteahhitlik, sonra avukatlık, daha sonra bina inşaatçılığı ve eğitim işleriyle meşgul olmuştur.

Merkez Yönetim Kuruluna dördüncü defa seçilmiştir.

Odamızın gerek merkez, gerek şube organlarında bir çok görevler yapmıştır.

Evli iki çocuk babasıdır.

FİKRİ KAYA

1936 Elâzığ'da doğmuş, 1953 yılında Elâzığ Sanat Enstitüsünden mezun olduktan sonra 17 yıl Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünde haritacı olarak görev almşıtır. 10 yıldan beri de Türkiye Teknik - İşçileri Sendikasında muhtelif görevlerde bulunmuş olup halen sendikanın Genel Sekreteriidr.

1973 yılı Ankara Zafer Müh. Mim. Yüksek Okulundan mezun olmuştur.

Evlidir, üç çocuğu vardır.

ERHAN KARAESMEN

İ.T.Ü. İnşaat Fakültesinden 1959 yılında mezun olmuştur.

1965 yılında Sorbonne Fen Fakültesinden tatbiki mekanik doktorası almıştır. Yurt dışı ve yurt içinde çeşitli teknik üniversitelerde öğretim üyeliği ve araştırıcılık yapmıştır. Halen Karadeniz Teknik Üniversitesinde okutmanlık yapmakta ve Deprem Mühendisliği konusunda uluslararası bir araştırma projesi yönetmektedir. Deprem mühendisliği ve betonarme konularında çeşitli dillerde yayınları vardır.

Evli olup, iki çocuk babasıdır.

ERDOĞAN BAYINDIR

İ.T.Ü. İnşaat Fakültesini 1952 yılında bitirmistir. Evli ve 2 çocuk sahibidir. İller Bankasında ve DSİ'de çalıştıktan sonra 14 yıldır da bir inşaat firmasında şantiye mühendisliği yapmaktadır.

TARHAN ERDEM

1933'de Bartın'da doğmuştur. Kayseri Lisesinden mezun olduktan sonra, 1953'de İ.T.Ü. İnşaat Fakültesine girmiş ve 1959 Şubat döneminde bitirmiştir. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. (1959) ve M.S.B. NATO Enf. Dairesinde (1960 - 1968) çalışmış, halen Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.'de yöneticidir. Evli ve 2 çocuğu vardır.

ENİS ÜSER

1947 yılında Bursa'da doğan Enis Üser liseye kadar olan eğitimini İzmekli olmuştur.

Evli ve iki çocuk sahibidir.

1970 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnsaat Mühendisliği Bölümünden mezun olmuştur. Su anda O.D.T.Ü. de Bölge Plânlama bölümünde yüksek lisans çalışması yapmaktadır. Evlidir.

EKREM KURDOĞLU

1935 yılında İstanbul Nafıa Fen Mek. bitirmis, 1950'de de Yıldız Teknik Okul Müh. K.'dan mezun olmustur.

Çeşitli illerde Bayındırlık Müdürlüklerinde, kısmen serbest olarak çalıstıktan sonra 1952'den itibaren DSİ. Genel Md.nin Adana, Erzincan, Aksaray (Niğde) Şube Baş Mühendisi, 1964'ten sonra vine DSİ. Genel Md. İşletme Takım Dairesinde Fen Hey. Md. olarak görev yapmış, 1.10.1971'de bu görevden arzusu ile emir'de tamamlamıstır.

Kongremiz Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a telgraf çekti

İnşaat Mühendisleri Odasının XIX. Genel Kurulunca kabul edilip Sayın Cumhurbaşkanına sunulan telgraf metni

17 ayrı meslek dalındaki 50 bin mühendisi yurt, meslek ve meslektaş hizmetinde belli bir disiplinle bağlayan 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu bilinmeyen nedenlerle görünüşte değiştirilmek, fakat gerçekte Birliğimiz ve Odalarımız kapatılmak istenmektedir. Değişiklik teklifi Millet Meclisinden geçerek Cumhuriyet Senatosuna intikal etmiştir.

İki günden beri 10 bin üyesinin temsil edildiği XIX. Genel Kurul toplantısını yapmakta olan İnşaat Mühendisleri çok derin ve vekarlı bir üzüntü ile durumu görüşmüş, değişikliği kabul eden Millet Meclisimizi önce büyük Ata'ya şikâyet etmiş sonra da,

Kimseye yararı dokunmayacak ve kanunlarımızda boşluklar yaratacak olan bu değişikliğin kabul edilmemesi için mümkün olabilen müdahale ve yardımın sizden istenmesine karar vermiştir.

Genel Kurulumuzda okunup oy birliği ile kabul edilen bu önergeyi takdir ve tensiplerinize saygılarımla sunarım.

CHP Anayasa Mahkemesine götürecek

Parlamento ve parti yetkililerini ziyaret eden Odalararası Kurulda görüşen C.H.P. Genel Başkanı Bülent Ecevit «yapılmak istenenin özgürlükleri kısıtlama zincirinin bir halkası olduğunu» belirtmiş ve parlamentoda etkili olamazlarsa Anayasa Mahkemesine başvuracaklarını bildirmiştir. İnşaat Mühendisleri Odası XIX. Genel Kurulunda okunan aşağıdaki yazıda da aynı husus bir kere daha tekrarlanmıştır.

İNŞAAT MUHENDİSLERİ ODASI XIX GENEL KURUL BAŞKANLIĞINA

Sayın Genel Başkanımız Bülent Ecevit İzmir'de bulunduğundan nazik davetinize gelme olanağını bulamamışlardır.

Genel Kurulunuzun dileği telefonla kendilerine duyurulmuştur.

Odaların kendi sorunlarına ve ülke yararına özgürlükçü demokraside sahip çıkmaların dan dolayı kendilerine yardımcı olacağımızı, kanunen verilmiş hakların geri alınmasına karşı Senato Genel Kurulunda gerekli girişimlerde bulunacağımımızı, kanunlaştığı takdirde Anayasa Mahkemesine gideceğimizi belirtmişlerdir.

Kongrenize başarı dileklerinin tarafımdan duyurulmasını istemişlerdir.

Sayın Başkanlığa saygı ile duyururum.

Hasan Çetinkaya
Erzincan Milletvekili

Oda Başkanlığına İzzettin Silier seçildi

Yeni Yönetim Kurulunun ilk hedefi: Odalar Birliği Genel Kurulunu toplamak

XIX. Genel Kurulda seçilen yeni yönetim kurulu 25 Şubat Pazar saat 16'da Oda Merkezinde toplanarak kendi aralarında görev bölümü yapmışlardır. Gizli oyla yapılan seçimler sonunda:

Başkan: İzzettin Silier
II. Başkan: Erhan Karaesmen
Sekreter üye: Enis User
Muhasip üye: Ekrem Kurdoğlu
Üye: Fikri Kaya
Üye: Tarhan Erdem
Üye: Erdoğan Bayındır

olmuşlardır. Yönetim Kurulumuzun bu ilk toplantısında aldığı diğer bir karar beş senedir toplanmayan Odalar Birliği Genel Kurulunun toplanmasının ilk hedef olarak alınmasıdır. Bu konuda temaslar yapmaya Genel Kurulumuzca Odalar Birliği Yönetim Kurulu üyeliği adaylığına seçilen Cevdet Kösemen yetkili kılınmıştır. Pek çok sorunumuzun çözülmesi bu genel kurulun toplanması ile mümkün olacaktır. Türk Mühendis ve Mimarları ortak sorunlara karşı savaşmaktadır.

ODALARIN YENİ YÖNETİM KURULLARI

MAKİNE MÜHENDİSLERİ ODASI — ANKARA

Başkan: Kemal Tatar lu
II. Başkan: Özhan Gürel
Sekreter üye: Ertan Pehlivan
Muhasip üye: Fazıl Ateş
Üye: Ertan Yülek
Üye Öner Ersay
Üye: Salih Özbulut

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI — ANKARA

Başkan: Ahmet Varol
II. Başkan: İlker Löker
Sekreter üye: Esen Ergin
Muhasip üye: Bekir Özgirgin
Üye: Sırrı Erkan
Üye: Aykut Erol
Üye: Mahmut Kurtulmaz

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI — ANKARA

Başkan İhsan Karababa
II. Başkan: Selçuk Gökçen
Sekreter Üye: Cemil Oğuz
Muhasip üye: Ali Esin
Üye: Taner Saltoğlu
Üye: Lokman Metin
Üye: Hüseyin Yücel

MİMARLAR ODASI — ANKARA

Başkan: Şaban Ormanlar
II. Başkan: Teoman Öztürk
Sekreter üye: Güven Birkan
Muhasip üye: Aydın Bulca
Üye: Hasan Çakır
Üye: Arif Şenlek
Üye: Aydın Taşbaş

Eski Yönetim Kurulumuz üyelere çağırı

Değerli üyelerimiz,

«Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu»nu değiştirmek amacı ile hazırlanan bir kanun tasarısı, Odamız Yönetim Kurulunun göreve başladığı günden beri sürdürdüğü karşı çabalara rağmen 14.2.1873 tarihinde Millet Meclisi Genel Kurulunda olağanüstü bir süratle onaylanarak Senato'dan geçirilmek üzere Senato Başkanlığına havale edilmiştir.

Kamu kuruluşlarında çalışan mühendis ve mimarların Oda üyesi olma haklarını ortadan kaldıran, serbest çalışan mühendis ve mimarlardan isteyenlerin üye olmalarını esas alan bu tasarı ile yegâne kanuni örgütümüz gerçek anlamı ile yok edilmek istenmektedir.

Bu tasarı meslek ve yurt çıkarlarına aykırı olduğu gibi, tasarı gerekçesinde belirtilen düşüncelerin de tamamen tersine sonuçlar doğuracağı ilgililere defalarca anlatılmıştır. Karşı teklif tasarıları ve Odalar görüşleri ilgili Meclis Komisyonuna resmen bildirildiği ve Meclise sunulmuş başka tâdil tasarıları olduğu halde bu tasarının bir oldu bitti ile Meclisten geçirilmiş olması ilginçtir.

Sayın üyelerimiz,

Yönetim Kurulumuz söz konusu tasarının kanunlaşmaması için her türlü çabayı sarfedecektir Akılcılığın üstün gelerek bu çabalarımıza olumlu karşılıklar bulacağımızı ümit etmek istiyoruz.

Ancak 23 Şubat 1973 tarihinde Ankara'da yapılacak Genel Kurulumuz bu tasarı nedeni ile apayrı bir önem kazanmıştır. Özellikle, kamu kuruluşlarında çalışan üyelerimizin ortak sesinin çıkmasını tam önleyecek, her türlü sorunlarını tam takipçisiz bırakacak bu tasarıya bir bütün halinde harşı olduğumuzu gösterebilmemiz ancak bu Genel Kurulda mümkün olacaktır.

Yurdun neresinde olursan ol, her türlü imkânsızlığı da yenerek bu tarihî Genel Kurul'a gel.

Oda'na, sesin sesini duyuracak tek kuruluşa nasıl sahip çıktığını göster.

YÖNETİM KURULU

Bir teklif ve tepkileri

(Baştarafı 1. sayfada)

tepkilerini ifade etmeğe başladılar; Barolar, Eczacılar Birliği yapılanın tersliğini göstermeğe çalıştılar.

Cumhuriyet Halk Partisi, Millî Birlik Grubu, Kontenjan Grubu bizi desteklediklerini resmen bildirdiler; Bülent Ecevit Anayasa Mahkemesine başvurulacağını açıkça söyledi. Bütün bunlara rağmen Adalet Partisinden müspet bir ses çıkmadı. Süleyman Demirel'e yakınlığı bilinen çevrelerden yapılan temaslardan hiç bir ümit ışığı gelmedi; bilinen Genel Başkan Vekili Sabri Keskin'in senatörler arasında sürekli dolaşarak, Meclisten gelenin aynen kabul edilmesi için çaba sarfetmekte oluşu, Selâhattin Kılıç'ın teklifi candan destekler tarzda konuşması idi.

Senato Bayındırlık Komisyonu (Başkanı üyemiz AP Sakarya Milletvekili OSMAN SALİHOĞLU) toplandığında Bayındırlık Bakanlığını üyemiz Namık Sılay temsil ediyordu. Bizi Odasız bırakmanın çabalarında bütün enerjisini tüketen bu üyemizi iyi tanımalıyız; Komisyonda yaptığı sorumsuz konuşma kendisi için acı bir hatıra haline getirilmeli. Evet, bütün müzakerelerin sonucu başlangıçta verilmiş olan işareti önemsemiyerek teklifin reddini kabul etmedi; maddeleri incelemek için ikisi AP'li üç kişilik bir alt komisyon kuruldu. Gazetemiz baskıya verildiği günlerde alınan son haberler bunlardı.

— *Sana, çıkarken odayı (!) kapa demedik... Kapıyı kapa dedik!...*

6235 sayılı oda kanunumuzun ilk gerekçesi ne idi?

Aşağıda okuyucularımıza 1952 yılında Meclise verilen Odamız Kanunu teklifinin gerekçesini yayınlıyoruz. Konya Milletvekili Himmet Ölçmen'in imzasını taşıyan aşağıdaki satırlardaki amaçlara erişmek Odalarımızı daha geliştirmek ve kuvvetlendirmekle mümkündür. «Teknik Bilgi» az gelişmiş memleketlerin kurtuluş ümidinde çok stratejik bir önem taşır; bu ümidimizi bir takım «başıbozuk»ların keyfine bırakamayız:

Türkiye'de tekniğin devamlı olarak inkişafının sağlanması ve bu suretle memleketin imar ve bayındırlık işlerinde teknikten azami bir şekilde faydalanma imkânlarının elde edilmesi gayesiyle mühendislerin ve mimarların teşkilâtlandırılması bu tasarının esasını teşkil eder.

Bilindiği gibi teknik, sosyal ekonomide mühim bir rol oynamakta ve zamanımızda insanların pek çok ihtiyaçları teknik sayesinde temin edilebilmektedir. Sosyal hayata iyi bir veçhe veren teknik ve ekonomik faaliyetlerde muhtelif branşlara mensup mühendislerin ve mimarların ihtisasları dahilinde ve meslek prensiplerine uygun olarak çalışmaları ve işbirliği yapmaları memleket menfaati icabıdır. İleri memleketlerde bu mevzularda.ki büyük problemler teknik elemanların geniş ölçüde fikrî ve bedenî işbirliği ile hal edilmekte ve programlaştırılmaktadır. Buna mukabil ihtisasa ve muhtelif meslek adamları arasında işbirliğine ehemmiyet verilmiyen hallerde millî servetler bilgisiz ellerde heder olur.

Teknik, bugünkü manasiyle, tabiatın insanlara verdiği iktidarı artırmak vasıtasıdır. Tekniğin amacı istihsali ve yapıyı imkân nispetinde tasarrufla en iyi bir şekilde hal etmektedir. Tekniğin bir tekâmül sanatı olduğu anlaşıldıkça ve teknik işlerin çerçevesi genişledikçe fen adamlarının, devlet işlerinden fazla, fert işlerinde rolleri artmıştır.

Birkaç asır evveline kadar mühendislik ve mimarlık mahdut bilgilerden ibaret meslek halinde bulunuyor ve bu teknik elemanların pratikten yetişmesi mümkün olabiliyor ve cezai müeyyideler ile iyi iş görmeleri temin edilebiliyordu. Fakat bugünkü sosyal hayatın ihtiyaçlarını karşılıyacak teknik işler hakkında toplu bir bilgi bir insan ömrü boyunca dahi zor kazanılabildiğine göre pratikten yetişme meslek adamları ile maksat ve aynı zamanda gayeye varılması imkânsız hale gelmiş ve iptidaî maddelerden tasarruf ve aynı zamanda yüksek kaliteli istihsal ve yapı vücuda getirmek fikri ilerledikçe lüzumu tezahür etmiştir. Filhakika fen adamlarının asrımızdaki tekâmül ile mütenasip hizmet görebilmeleri iyi yetişmiş olmakla beraber geniş bir kültüre ve iyi bir karaktere sahip, olmalarına mütevakkıftır. Şu kadar ki, hiçbir memlekette teknik üniversiteler dahi öğrencilerini tam yetişmiş olarak çıkaramazlar. İş hayatında tecrübe ve mümareseler ve devamlı tetebbüler ile pratik ve teorik bilgiler tekamül eder.

Birçok memleketlerde mühendis ve mimarların iş hayatındaki muvaffakiyetleri, karakterleri, iktisap ettikleri ihtisasları veya meslek prensiplerine uygunsuz hareketleri, kendileri tarafından kurulan cemiyetler tarafından en doğru olarak takdir, tespit ve kontrol edilebilmekte ve bu cemiyetlerin referansları büyük bir kıymet ve ehemmiyet taşımaktadır. Bir taraftan da bu cemiyetler memleketin teknik elemanlarından ve teknik imkânlardan en randımanlı ve rasyonel surette faydalanabilmesine lüzumlu şartların hazırlanmasında ve endüstri ve yapılarda kullanılacak umumî normlar ve fenni şartnamelerin tespitinde alâkalı devlet makamlarına mükemmel faydaları da olmaktadır.

İleri memleketlerde mühendis ve mimar odalarının bilhassa berveçhiâti hususlardan büyük faydaları da olmaktadır

a) Mühendis ve mimarların meslek bilgilerinin standart bir seviyeye yükselmesi ve mesleki ihtisas kolları vücuda gelmesi,

b) Teknik elemanlara ihtisas ve iktidarlarına göre iş bulunması,

c) Teknik işler için memleketin her yerinde tatbik edilecek belirli hesap ve inşa usulleri ile yapı kabul şartnameleri ve istihkak raporu tanzim usullerini tespit etmek suretiyle teknik sahada memleket bütünlüğünün sağlanması,

d) Tekniğe lüzumu kadar önem verilerek, memleket ihtiyacına ve karakterine göre teknik işlere veçhe verilmesi,

e) Bu cemiyetlerden memleketin teknik şrası ve plânlaşma organı olarak faydalanılması,

f) Mesleki ahlâkın teessüsünün ve yükseltilmesinin sağlanması ve kötü niyetli iktidarsız teknik elemanlara cemiyet tarafından inzibatî cezalar tatbiki suretiyle iyi iş görülmesinin temin edilmesi,

g) Fenni risaleler çıkarılması ve konferanslar ve kongreler tertibi suretiyle gerek memleketteki işler hakkında fikir teati edilmesi ve bilgi edinilmesi ve gerek tekniği daha ileri memleketlerdeki faaliyetlerden faydalanması,

h) Umumiyetle malzeme ve konstrüksüyon hakkında memleket şartlarına uygun teknik icapları gerçekleştirecek yönetmelikler, normal şartnameler hazırlanması,

i) Fen adamlarının mesaileri hakkında normal ücret listeleri tertiplenmesi,

j) Muhtelif kademelerdeki teknik elemanlar arasında kuvvetli bağlar ile bir iş ahengi kurulması ve meslekî faaliyetlerin her kademesinde çalışan işçi ve teknik elemanların vasıflarının iyileşmesini ve bilgi kabiliyetleri nispetinde daha yüksek kademelere yükselmelerini sağlayacak imkânların hazırlanması.

Memleketimizde, her ne kadar Cemiyetler Kanununa göre teşekkül etmiş Türk Yüksek Mühendisleri Birliği, Türk Yüksek Mimarlar Birliği, Türk Mühendisler Birliği, gibi cemiyetler mevcut ise de bunlar yukarda bahsedilen gayeleri tahakkuk ettirebilecek imkânlara ve teşkilâta malik bulunmadıklarından yukarda tafsil edilen maksatları karşılamak üzere vazife ve selâhiyetleri kanunla muayyen ve muhtelif mühendislik gruplarını ve mimarları bünyesinde toplayacak ayrı bir teşekküle ihtiyaç hissedilerek ilişik tasarı hazırlanmıştır.

«Isteyenin» kaydolduğu örğüt - «Istediğini» kaydeden örgüt

Teklif sahipleri ve Bayındırlık Bakanlığı Baş Müşaviri kayıt zorunluğu bulunan meslek kuruluşlarını demokrasiye aykırı buluyormuş. İnsan böyle bir inancı varsa harekete üyelerini örgütsüz bırakmakla başlamaz. Bütün diğer meslek kuruluşlarının durumunu, Anayasamızı inceler; önce bilgilerini derli toplu bir düzene sokar; sonra demokrasi havariliğine çıkar. Kimsenin yanlış ve mesnetsiz görüşlerini Bakanlık görüşü diye oraya buraya sürmeye hakkı yoktur.

Demokraside bir insan diplomaya sahip olunca mesleğini hiç bir kayıtlamaya tabi olmadan icra etmeye hakkı varmış. Aksine ileri memleketlerde bizden farklı olarak odalar her meslektaşın girebildiği yerler değil; oralara üye olabilmek genç mühendis için erişilmesi güç bir amaç halindedir. Uzun staj yılları, güç çalışmalardan sonra varılan bir başarı noktasıdır. Böylesine örgütlerin üyelerin zorunlu olarak kaydoldukları örgütlerden daha demokratik olduğunu sanmak büyük bir hatadır. Türkiye gibi memleketler için istediğini üye kaydeden örgütleri düşünmek doğru mudur, bu elbette tartışılabilir. Ama bu cins örgütlerin meslekî faaliyetleri daha küçük bir kütleye inhisar ettirdikleri açıktır. Kuruluşları bir kanuna dayanmasa dahi sosyal bünye bu örgütlerin otorite oluşunu kabul etmiştir. Politikacının ayak oyunları ile yıkılmaları düşünülemez. Dileğimiz bizlerin de böylesine güçlü örgütlere sahip olmasıdır. Bunun yolu mevcut odaların yıkılması değil, onları geliştirmektir.

Batıdan örnek verenlerin, doğulu kurnazlığı bırakmaları, gerçeklere saygılı olmaları gerekir.

Dernek değil "oda" istiyoruz

Anayasamızın 29'uncu maddesine göre, «Herkes önceden izin almaksızın dernek kurmak hakkına sahiptir.» Bu arada mühendis ve mimarlardan da «isteyenler» istedikleri anda yanyana gelerek dernekler kurabilirler; hem de tüzüklerini canlarının çektiği gibi, keyiflerine uygun tanzim edebilirler.

Odamız kanununda istenen değişiklik yapılarak, kayıt zorunluğu kaldırılırsa, acaba niçin Odaya kayıtlı kalacağız. Akıllarınca politikacılar bize yol mu göstermek isterler? Yaptıklarının «Sizi tüzük hazırlamak zahmetinden kurtarıyoruz; biz hazırladık ve belki kurmazsınız diye size bir dernek kurduk. İsteyen buyursun» demekten başka anlamı var mı?

Kamu kuruluşumuzu kaldırarak, dernek hüviyetine sokmakla hem bizi örgütsüz bırakıyorlar, sonra da adeta dernek kurma hakkımıza da tecavüz ediyorlar. Bizi idare etmeyi bıraksınlar, bizim onlara ihtiyacımız yok. Becerirlerse kendilerini idare etsinler. yeter.

OYSA

Diger bütün meslek kuruluşlarında kayıt zorunludur

6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği 25.1.1956.

Madde 1 — Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatlarını icraya selâhiyetli olup da sanatiyle iştigal eden bütün eczacıların iştirakiyle bir Türk Eczacılar Birliği kurulmuştur.

Serbest icrayı sanat eden eczacılarla resmî dairelerde veya resmî ve hususî diğer bilumum müessese ve teşekküllerde meslekleriyle alâkalı hizmetlerde çalışan sivil ve askerî eczacılar... eczacı odalarına kayıt olmağa mecburdurlar.

6023 Sayılı Türk Tabibleri Birliği Kanunu. 23.1. 1953.

Madde 1 — (Değişik 6909 - 11.2.1957) — Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatlarını icraya yetkili olup da sanatını serbest olarak yapan ve meslek diplomasından istifade etmek suretiyle resmî ve hususî bir vazife alan asker ve sivil bütün tabib ve diş tabiblerinin katıldığı bir Türk Tabibleri Birliği kurulmuştur.

1136 Sayılı Avukatlık Kanunu. 19 Mart 1969.

Madde 66 — Her avukat, bölgesi içinde sürekli olarak avukatlık edeceği yerin baro levhasına yazılmakla yükümlüdür.

6343 Sayılı Veteriner Hekimler Kanunu. 9 Mart 1954.

Madde 1 — Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatlarını icra eden bütün veteriner hekimlerin iştiraki ile hükmi şahsiyeti haiz «Veteriner Hekimleri Birliği» adı ile bir birlik kuruldu.

507 Sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu 17 Temmuz 1964.

Madde 5 — İkinci maddede belirtilen esnaf ile hizmet, meslek küçük sanat sahipleri ve aynı niteliği taşıyan, yanlarında çalışanlara meslekleri ile en yakın konuda kurulu esnaf ve küçük sanatkârlar derneklerine kayıtları zorunluğu vardır.

DİĞER MESLEK KURULUŞLARI YETKİLİLERİ NE DİYOR?

İstanbul Baro Başkanı Odalar tasarısına karşı

Tasarının Anayasa'ya aykırı olduğu söylendi

Mimar ve Mühendis Odaları Kanununda yapılmak istenen son değişiklik hakkında bir demeç veren İstanbul Barosu Başkanı Burhan Güngör, Meclis tarafından benimsenen bu değişikliğin Anayasa'ya aykırı olduğunu söylemiştir.

Güngör, görüşlerini şöyle belirtmiştir:

«Anayasa 122. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kanunla meydana getirileceği hükmünü koymuştur. Yasama organları bir kuruma bu niteliği vermek lüzum ve zaruretini takdir eder ve diğer söyleyişle bir kamu kurumu meydana getirmek isterse Anayasa'nın ve kamu hukukunun vazgeçilmez prensiplerine uymak zorundadır. Bunların başında aynı statüye tabi olanların eşitliği prensibi gelir. Kamu hukuku alanında kişilerin irade özgürlükleri yerine kamu kuruluşlarına bağlı ve tabii olmaları prensibi hâkimdir. Nasıl isteyen vergi verir, isteyen vergi vermez, isteyen askerlik yapar, isteyen yapmaz tarzında bir kamu hukuku kuralı tasavvur edilemezse, Anayasa çerçevesinde vücuda getirilen bir kamu kurumuna, belli meslekî nitelikteki kişilerin girip girmemekte serbest olmaları da anlaşılamaz. Zira bu durumda, kamu kurumu meydana getirmek amacını güden bir kanun, kendi amacını inkâr eden bir tutum içine girerek çelişkiye düşmüş olur. Ve bu çelişki Anayasa prensipleri içinde izahsız kalır. Şu da var ki, kişilerin serbestçe girip çıkabilecekleri bir kuruluş artık bir kamu kuruluşu değil, özel hukuk alanında meydana getirilmiş alelâde bir dernekten ibarettir. Ve Dernekler Kanunu gereğince zaten serbestçe vücuda getirilecek olan böyle bir müesseseyi bir kamu hukuku kurumu gibi tanımlamak ve özel bir kanunla ihdasa çalışmak tamamen isabetsizdir.

Mühendis ve mimarların kanunla kurulan ve kamu kurumu vasfındaki meslek odalarına girip girmemekte serbest bırakılmaları ve hattâ aylıkla bir yere bağlanıp serbest çalışmayanların odaya girmekten menedilmeleri hem Anayasa'nın özüne ve sözüne, hem de «kamu kurumu» mefhumuna aykırı düşmektedir.

Kaldı ki, hizmetin görülmesindeki özellik ve belli bir disiplin içinde yapılmasındaki kamu yararı gözönünde tutularak anılan meslek odaları kamu kurumu olarak kabul edilmiş ve kanunla düzenlenmiştir. Kamu kurumları üyeler arasında bir dayanışma sağlayan veya ideal bir amacı gerçekleştirmek isteyen bir dernek hüviyetinde mütalâa edilemezler. Meslek odasına kaydolmadan çalışma imkânının sağlanması sonucu meslek disiplini ve denetim kaybolur. Kanun teklifinin gerekçesi, bizce tatminkâr değildir. Gerekçede ileri sürülen şikâyet konuları kanuna bazı hükümler ilâvesi için sebep gösterilebilir. Fakat odaya giriş mecburiyetinin kaldırılmasını izah edecek nitelikte değildir.»

(AA)

İzmir Baro Başkanı İskender Özturanlı, Senatörlere hitaben bir açık mektup yayınladı

«Anayasamızın 122. maddesi «Kamu kurumu niteliğindeki» meslek kuruluşlarından söz etmektedir. Bu kuruluşlar ise Barolar ve Türkiye Barolar Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları, Türk Tabipler Birliği, Türk Veteriner Hekimler Birliği, Türk Eczacılar Birliği, Ziraat Odaları Birliğidir. Hiç şüphe yok ki, Dernekler Kanununun 75/2. maddesiyle yurdumuzdaki bütün meslek kuruluşları, diğer derneklerle birlikte amaçları doğrultusunda çalışamaz hale getirilmiş, özgürlükleri kısıtlanmıştır. Ama bu maddede «kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları» nedense yer almamıştır. Öyle anlaşılıyor ki şimdi bu boşluk Türk Mühendis ve Mimar Odaları Kanunu ile doldurulmak istenmiştir.

Bir taraftan, daha çok düzen ve daha çok disiplin getirilmek istenirken, diğer taraftan asıl korunması gereken meslek disiplini ortadan kaldırılmakta, ortaçağların Lonca sisteminden daha başıbozuk bir düzene gidilmektedir. Anarşiden şikâyetçi olan Türk toplumunun en güçlü bir kuruluşu, mesleki bir anarşinin içine sürüklenmektedir.»

TÜRK ECZACILARI BİRLİĞİ'NİN TEPKİSİ

6235 Sayılı Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun bazı maddelerinde yapılmak istenlien değişikliklere ilişkin Türk Eczacıları Birliği görüşüdür:

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda yapılmak istenen tadilât, maksatlı veya en iyimser görüşle hatalı ve zararlı olduğu aşikâr bulunan bir tutumun tezahürü mahiyetindedir.

Tadil teklifinin gerekçesinde zikrolunan sebepler, bu görüşümüzün doğruluğunu bizahiti tescil etmektedir.

Bahis konusu tadil:

1 — Kamu görevlilerini, Anayasamızın 122. maddesine göre kamu kurumu niteliğinde olan mesleki kuruluşlara üye olabilmek imkânından mahrum bırakmakta, dolayısiyle Anayasaya aykırı düşmektedir.

2 — Kalkınma çabası içinde bulunan memleketimizin başarılı olmasında vazgeçilemeyecek bir görev ve denetimi yerine getiren meslek kuruluşlarının zayıflatılmaları, bertaraf edilmeleri amacını gütmekte, bu itibarla millî menfaalerimize de aykırı düşmektedir.

3 — Anayasa Mahkemesinin özel yüksek okullar hakkındaki kararının neşrinden önce bu okullardan mezun olmuş bulunanlar meslek odalarına kaydedilmişlerdir. Bu itibarla kanunla elde edilmiş müktesep hakların ihlâli bahis konusu değildir.

Gerekçede yer alan bu iddia da diğerleri gibi hakikate uymamaktadır.

4 — Meslek müntesiplerinden bir kısmını meslek kuruluşlarına girmekten alıkoyan, diğer kısmını da başıboş bırakan tadil teklifi; meslek kuruluşlarının kamu kurumu niteliğini yitirmelerine sebep olmak, bu niteliğe uygun bir fonksiyon görmelerini engellemek amacına yönelmş bulunması bakımından da yine Anayasanın 122. maddesine ters düşmektedir.

Gerekli hssasiyetin gösterilmesi konusunda bütün ilgili ve yetkilileri uyarmayı görev saymaktayız.

Saygılarımızla..

Eczacı Aydın Tansan
Türk Eczacıları Birliği
Genel Başkanı

Meslek kuruluşları ve Demokrasi

Dr. Erdal ATABEK

(Tabibler Birliği Başkanı)

Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kuruluş Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngören bir teklifin Büyük Millet Meclisi'nden geçmesi ve Senato'ya gelmesi üzerine Mühendis ve Mimar Odaları temsilcileri tepki gösterdiler. Konu sadece mühendis ve mimarlar bakımından değil, ülkemiz bakımından da önem taşımaktadır. Eleştirilen tasarıya göre, kamu sektöründe çalışan mühendis ve mimarların, odalariyle ilişkisi kesilmektedir. Odalar, sadece özel çalışan mühendis ve mimarları, istedikleri takdirde üye kaydedebilecektir. Ayrıca Birlik ve Odaların kendilerine verilmiş olan görev ve yetkilerden fazlasını kullanamıyacakları gibi, hiçbir şekil ve surette siyasetle uğraşamıyacakları da değişiklik teklifinde yer almaktadır. Dahası, Birliğe verilmiş olan yabancı teknik hizmet ithalinin denetimi yetkisi de kaldırılmaktadır.

Mühendis ve Mimar Odaları temsilcilerine göre kamu sektöründe çalışan 30 bin mimar ve mühendis, Odaların dışında bırakılmakta, serbest çalışanların da isteğe bağlı üyeliğiyle Odalar fiilen ortadan kaldırılmakta, yabancı teknik elemanların en basit işlerde çalıştırılması bile serbest hâle getirilmekte, siyaset sözünün belirsizliği ile bilimsel görüşlerin dahi ortaya konması olanaksız duruma getirilmektedir.

Durum demokratik düzenimizi de ilgilendiren önemli bir şekil arzetmeseydi, konuyu sadece mühendis ve mimarlarla ilgili saymak mümkündü. Oysa, ülkemizin geleceği açısından konuyu incelemek zorunludur.

MESLEK KURULUŞLARI

Anayasamızda tanımlanan meslek kuruluşları kamu kuruluşları, kamu kurumu niteliğinde olup kanunla meydana getirilir. Bu durumdaki kuruluşlar, Mühendis ve Mimar Odaları Birliği gibi özel kanunla kurulmuş Türkiye Barolar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ve Türk Eczacılar Birliği gibi meslek kuruluşlarıdır.

Tarihimizde, mesleksel dayanışmayı amaçlayan «lonca»lardan bugünkü duruma değin meslek kuruluşlarından ne beklenmiştir ve ne beklenebilir kısaca gözden geçirmekte yarar olacaktır. İlk meslek kuruluşlarının, üyeleri arasında bir dayanışma düşüncesini amaçladığı bir yandan işsizlik, ölüm gibi sosyal güçlüklerde üyeye ve geride kalanlara yardım etmek, öte yandan, meslekte ehil kişilerin çalışmasını sağlayarak mesleğin itibarını korumak gibi düşüncelerle oluştuğunu anlamak kolaydır. Zamanla, meslekler geliştikçe, amaçların da buna uygun gelişmeler göstermesi doğaldır. Meslek kuruluşlarının fonksiyonlarını yapabilmeleri içinelbet de bazı yetkileri bulunmalıdır. Bu yetkileri nasıl tanımlamak gerekir?

Öncelikle, bir meslek kuruluşunun üyelerine karşı görevlerini yerine getirebilmesi için, bütün bütün meslekdaşlarının üye olmaları gerekir. Üye ister kamu sektöründe, ister serbest alanda çalışsın, meslek kuruluşu içinde olmalıdır ki, birlik gerekli maddi ve manevi gücü sağlayabilsin. Aksi takdirde, Birliklerin herhangi bir dernekten farkı kalmaz. Meslekdaş, Birliğin hem yardımından hem de denetiminden uzak kalır. Bu özelliklerinden dolayıdır ki, Birliklere üye olma zorunluğunu kaldırmak yanlış ve amaçtan uzaklaştırıcıdır. Sanırım, bu konu Mühendis ve Mimar Odalarının özel okul mezunlarını Odalara kaydetmemesinden çıkmıştır. Konunun bu yanı biraz gerilerde kalmış ayrı bir özelliktir. Böyle bir gerekçeyle temel bir ilkeyi zedelemek yanlış bir tutumdur.

Meslek icrasında gereğinde ceza verme yetkisini taşıyan bir Birliğin bu fonksiyonu isteğe bağlı üyelikle bağdaşmaz. Mesleğini cezayı gerektirecek şekilde kötü icra eden bir meslek adamına ceza verilmesi toplumun yararına olduğuna göre kendini denetleme gücünü Birliklerden almak değil, bu yetkiyi daha da güçlendirmek gerekir.

Üyelerinin haklarını koruma alanında ise, Birliklerin yetkili olduklarını söylemek çok güçtür. Bugün, kamu hizmetinde çalışan meslek adamlarının hakları korunamamaktadır. Çünkü Birliklere bu konuda hemen hiç yetki verilmemiştir. Kamu sektöründe çalışan yüksek eğitim görmüş emek sahipleri ücretlerinde tâyin ve nakillerinde, sosyal haklarında güvenlik içinde değillerse kayıplara uğradılarsa bunun en büyük nedeni Birliklerinin yetkisiz oluşlarıdır. Sonuçta bu elemanlar hizmete küserlerse, yurt dışına gitmeyi düşünecek durumlara itilirlerse zarar edecek olan o elemanlardan çok ülkemiz değil mdiir?

SİYASETTEN KORKU: BÜYÜK YANLIŞ

«Siyaset» sözü, ülkemizde öteden beri karışık, tehlikeli ve herkesin uğraşması sakıncalı bir kavram olarak kullanılmıştır. Sözlük anlamıyla, politika, yönetim bilimi ve sanatı olduğu halde, zaman olmuş, genel konulara değinen her çalışma politika sayılmıştır. Daha çok, iktidarların eleştiriden uzak kalmak isteğini yansıtan bu tutum, bir Demokles kılıcı gibi toplu çalışmaların üstüne asılmak istenmiştir.

Oysa, az gelişmiş ülkelerin demokratik düzen açısından en önemli eksiği, kanımca bilimsel ve teknik meslek gruplarının katkılarından yoksun kalmasıdır. Hukuk sorunları, mühendis ve mimarların teknik sorunları, hekimlerin sağlık sorunları gibi, kendi alanlarına giren konulardaki plânlama, araştırma ve çalışma politikasını saptama görevlerinden uzak tutulması bu çalışmaları en güçlü destekten yoksun bırakacak bir yanlış tutumdur. Meslek kuruluşlarının yapmaması gereken, yanlış olan, dâvalarını parti politikaları yönüne saptırmaktır. Parti politikaları dışında kalarak, kendi alanlarında yapılması gerekeni araştıran, hazırlıkları eleştiren, aydınlatıcı ve uyarıcı çabalar gösteren Birlikler önlenmek şöyle dursun, bu görevi yapmaya teşvik edilmelidir.

Denebilir ki, yapılan hazırlıktaki «siyaset» sözü bu amaçla konmuştur. Birliklerin kendi alanları dışındaki konular-

(Devamı 14. sayfada)

Değişiklik teklifi ve gerekçesi

Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin ve 4 arkadaşının, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi ve Bayındırlık Komisyonu raporu aşağıya aynen alınmıştır.

«Millet Meclisi Başkanlığına,

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifimiz gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Kastamonu Milletvekili
Orhan Deniz
Kastamonu Milletvekili
Sabri Keskin
Kocaeli Milletvekili
Sabri Yahşi
Kastamonu Milletvekili
Cevat Ademoğlu
Kocaeli Milletvekili
Mustafa Topçular

GEREKÇE

27.5.1959 günlü ve 7303 sayılı kanunla bazı madeleri değiştirilmiş bulunan 72.1.1954 günlü ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda, geçmiş yıllarda edinilen tecrübeler ve TC. Anayasasında (20.9.1971) günlü 1488 sayılı kanunla yapılan değişiklikler gözönüne alınarak, yeniden bazı düzeltmelere gidilmesi zorunlu olmuştur.

Kuruluş amacına göre kamu ve memleket yararlarını, mesleğin gelişmesini ve meslek mensuplarının haklarını, yetkilerini gözönünde bulundurmak suretiyle, teşebbüs ve faaliyetlerde bulunan, bir bakıma danışma organı halinde çalışması gereken Odalar Birliği ve bu birliğe bağlı odaların amacından saptırılmaması esastır.

Çalışmalarının bu esasa uygun olarak düzenlenmesi gereklidir. Bunun dışında uygulamada karşılaşılan bazı aksaklıkları ve çelişkileri de gidermek gerekmektedir.

Kanunlarımızın verdiği yetkilerle yüksek öğrenimini tamamlayan gençlerimizin yine kanunlarla verilmiş olan haklarının 6235 sayılı kanunla kısıtlanması sakıncaları gayet açıktır. Özellikle müktesep hakların, ilgililerce noksansız ve emsallerinden farksız olarak kullanılabilmesi kadar tabii bir şey düşünülemez. Halbuki 6235 sayılı kanun; belirli bir yüksek öğrenim görmüş ve hatta öğrenimleri boyunca, bir nevi ihtisas tecrübesi olan pratik stajlarını da tamamlayarak hayata atılmış bulunanların, kanun kesiminde görevli olsun veya serbest çalışsın mesleklerini icra edebilmeleri için, yeniden bir şart ileri sürmekte ve kendilerinin mutlaka T.M.M.O.B.'nin ilgili odalarına kayıtlı olmaalrı mecburiyetini getirmektedir.

Hatta, kendilerinde bu şartın arandığı elemanların bir kısmı, 6235 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce meslek hayatına atılmış ve mesleklerini icra etmekte iken, bu zorunluklarla karşı karşıya bırakılmışlardır, daha sonra çıkartılan bu kanunla esasen yapageldikleri mesleki hizmeti yapmaktan alıkonmuşlardır.

Bu ise, en azından, üniversiteelrden veya dengi akademi ve yüksek okullardan alınmış ünvanın ve kanunlarla kazanılmış müktesap hakların ihlâli demektir.

Bunun yanı sıra, yıllarca emek sarfına ve maddi kayıplara rağmen, çeşitli imkânsızlıklar içerisinde, kanunların kendilerine verdiği haklarla yüksek öğrenimini bitirdiklerinde, kendilerine yetkili organlarca verilmiş bulunan Y. mühendis, Y. mimar, mühendis veya mimar ünvanlarını elde etmiş olmaları da dikkate alınmayarak, kişisel anlayış ve keyfi davranışlarla, kendi isteklerine ve hatta Danıştay kararlarına rağmen, ilgili odalara kayıtlarının yapılmadığı, yapılmak istenmediği, ve bu suretle sanatlarını icraya engel olunduğu da, bir gerçektir.

Bu şartlar altında T.M.M.O.B.'ne bağlı odaların hepsinin, 6235 sayılı kanunun çıkarılması sırasında elde edilmek istenen gayeye bağlı kaldıkları iddia olunamaz. Özellikle son yıllarda, çalışmaların mesleki olmaktan çıkartılıp, daha çok politik bir amaca yöneltildiği de görülmektedir.

Özet olarak söylemek gerekirse, kanunlarımızda öngörülen hususlara tamamen uygun olarak yüksek öğrenimlerini bitiren, özerk üniversitelerce kendilerine Y. mühendis, Y. mimar, mühendis veya mimar ünvanı verilenlerin, mesleklerini icra edebilmeleri ve hele kamu kesiminde memur olarak çalışabilmeleri için, ayrıca başka bir kuruluşa girmeye zorlanmalarının, bugünkü anlayış ve hatta Anayasa ile verilmiş olan görev, yetki ve haklarla bağdaştırılması güçtür.

Konu, kamu hizmetlerinin görülmesi cephesinden incelendikte, devlet içinde devlet olmak vasıf ve yetkilerinin hiç bir kuruluşa verilemeyeceği gözönüne alınarak, daha da önem kazanmaktadır.

İşte bu kanun teklifi, Anayasamızda son defa yapılan değişikliklere paralel olarak, bu çelişkileri ortadan kaldırmak, odaların amaç dışı hareketlere yönelmesini önlemek ve öğrenimini bilfiil tamamlayıp, üniversite, akademi ve yüksek okullarda ndiploma almış olan Y. mühendis, Y. mimar, mühendis ve mimarların bu ünvanlarını kazandıklarında elde ettikleri kanuni hak ve yetkileri kısıtlamamak maksadıyla hazırlanmış bulunmaktadır.

Memleket gerçekleri de, hak ve hukuk prensipleri de, gelişmekte olan ülkemizin teknik güce olan ihtiyacı da bunu gerekli kılmaktadır.

Kanun teklifinin birinci maddesi, 6235 sayılı kanunun 1 ve 27'nci maddelerinin yürürlükteki şekillerini değiştirmektedir. 1. maddede yapılan değişiklikle, odalara kayıt mecburiyeti kaldırılmakta, serbest olarak mesleki faaliyette bulunan Y. mühendis, Y. mimar, mühendis ve mimarlardan isteyenlerin bu odalara kaydolabilecekleri hükme bağlanmaktadır.

Burada, kamu hizmetinde çalışanların, bir yandan T.M.M.O.B.'nin diğer taraftan da çalıştıkları kuruluşların görüşlerine uymak zorunda kaldıklarında, ya odadan ihraçları veya çalıştıkları kuruluş tarafından cezalandırılmaları gibi çözülmesi ve düzeltilmesi mümkün olmayan bir durumla karşılaşacaklarından, 1. maddenin kapsamı dışında bırakılmaları öngörülmüştür.

27. maddede yapılan değişiklik, yargı mercilerine başvurmayı önleyen hükmün kaldırılmasını ve cezaların uygulanmasını gerektiren durumun açıklanmasını öngörmüştür.

Teklifin 2. maddesiyle yapılan değişiklik, 1. maddede sözü geçen değişikliğe uygun olarak yapılmış olan bir düzeltmeden ibarettir.

Teklifin 2. maddesiyle de, yukarıda açıklandığı şekilde, isteyenlerin, yeterli şartları haiz olmaları halinde, odalara kaydedilebilmelerini sağlayan, buna engel olunmasına ise meydan vermeyecek bir hüküm getirilmektedir.

Teklifin 4. maddesi, T.M.M.O.B.'nin ve buna bağlı odaların amacının dışına çıkmasını önlemek için getirilmiştir.

Teklifin 5. madesiyle bazı maddelerin kaldırılması ise, yukarıdaki değişikliklerle paralelliği sağlamak için gereklidir.

6. ve 7. maddeler yürürlük maddeleridir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi:

Madde 1. 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 7303 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunan 1. maddesi ile aynı kanunun 27. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Madde 1. Türkiye hudutları içinde meslek san'atlarını icraya kanunen selahiyetli olup da, serbest olarak mesleki faaliyette bulunan yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimarlardan isteyenleri teşkilâtı içinde toplayan hükmi şahsiyeti haiz (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) kurulmuştur. Birliğin ve odaların merkezi Ankaradır.»

«Madde 27. 26. maddede yazılı cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ve oda idare heyeti yolu ile yüksek haysiyet divanına itiraz olunabilir. Bu cezalar kat'ileşmedikçe tatbik olunmaz.»

Madde 2. 6235 sayılı kanunun 7303 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunan 2. maddesinin (a) bendinde yer alan (Bilumum) ibaresi (teşkilâtındaki) şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 3. 1235 sayılı kanunun 15. maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Ek fıkra: «Bu kanunda belirtilen şartları ihtiva edenlerin, müracaatları halinde, en geç 15 gün içinde ilgili odaya kayıtları yapılır.»

Madde 4. 6235 sayılı kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir:

Ek madde: «Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve bu Birliğe bağlı odalar; kanunla kendilerine verilmiş olan vazife ve selâhiyetlerden fazlasını kullanamayacakları gibi, hiç bir şekil ve surette siyasetle de uğraşamazlar.»

Madde 5. 6235 sayılı kanunun 10. maddesinin son fıkrasıyla aynı kanunun 28. 33. 38. ve muvakkat 1. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 6. Bu kanun 1.1.1972 tarihinden itibaren tatbik edilmek üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 7. Bu kanunu, Bakanlar Kurulu yürütür.

MİLLET MECLİSİ BAYINDIRLIK KOMİSYONU RAPORU

12.1.1973
Esas No.: 2/622
Karar No.: 2

Yüksek Başkanlığa,

Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin ve 4 arkadaşının, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi:

Gerekçede arz olunan hususlar komisyonumuzca da uygun görülerek teklif aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Bayındırlık Komisyonu
Başkanı
O. Deniz
Sözcü
Balıkesir
O. Tarı
Kâtip
İstanbul
M. F. Güngör
Ankara
M. Maden
(İmzada bulunamadı)
Burdur
M. Özbey
(İmzada bulunamadı)
Kars
V. Koçulu
Kırklareli
B. Arda
Muş
K. Emre
Zonguldak
A. N. Akın

NIÇIN ANAYASAYA AYKIRI ?

Avukat Nevzat HELVACI

ANAYASA MADDE 122.

«Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir.

İdare, seçilmiş organları, bir yargı mercii kararına dayanmaksızın, geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştıramaz.

Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.»

GEREKÇE:

«Bu madde, çeşitli mesleki faaliyetlerin kanun tarafından kamu hizmeti düşüncesiyle, birer kamu tüzel kişisi olarak teşkilâtlandırılması halinde bu gibi kamu kurumu niteliğindeki mesleki kuruluşların, kendi işlerini yerinden idare esasına göre görebilmelerini ve seçilmiş organlarının da teminata bağlanmasını sağlamak için mahalli idareler hakkındaki hükümlere muvazi bir surette sevkedilmiştir.»

Türkiye Mimar ve Mühendis Odaları, bu madde hükmüne göre etkinlik gösteren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Anayasa koyucu, kamu görevi düşüncesiyle Odaların, diğer bazı kuruluşlar gibi birer kamu tüzel kişisi olarak örgütlenmelerini gerekli ve yararlı görmüştür. Odaların, kendi işlerini yerinden yönetim esaslarına göre yürütmesi düşünüldüğüne ve organlarına da idare karşısında kısmi bir bağımsızlık tanındığına göre Anayasamızın bu kuruluşlara özel bir önem atfettiğinde kuşku kalmamaktadır.

Mimar ve Mühendis Odalarının bu hukuki statüden çıkarılması sonucunu doğuracak yasa değişikliklerinin Anayasaya aykırı düşeceği muhakkaktır. Demokratik bir yönetimde çoklu toplum yapısının taşıdığı önemi belirtmeye ihtiyaç yoktur. Bunun aksine düşünce bizi, sırf sayı üstünlüğüne dayanan bir rejim anlayışına götürür ki, böyle bir demokrasi anlayışının içinde kamu hürriyetlerinin yerini bulmak mümkün değildir. Şu halde genel olarak Mimar ve Mühendis Odalarının bir baskı grubu olarak kamuoyunu oluşturmadaki önemi üzerinde durmak gerekir.

Bugünkü demokratik toplumlarda devlet, bir çok kişilerin teker teker bir araya toplanmalarından meydana gelmiş bir kuruluş değildir. Bireyler, devlet içinde belirli sosyal, ekonomik, siyasi ve mesleki amaçlar etrafında birleşip örgütlenmek suretiyle çeşitli gruplar meydana getirirler. Çağdaş toplum, bu çeşitli birlik ve gruplara kendi yapısı içinde yer veren toplumdur. Birey böyle bir toplumda devletle yalnız başına karşı karşıya kalmıyacaktır. O, kendisi gibi düşünen ve aynı inançları taşıyan, aynı hakları savunan bir grubun üyesidir. İşte bu gruplar, siyasi iktidarın keyfi bir biçimde kullanılmasını önlemek ve dolayısıyle kamu hürriyetlerini korumak gibi bir fonksiyona sahiptir.

Anayasamızın 2. maddesi Cumhuriyetin niteliklerini sayarken devletin demokratik olduğunu da özellikle belirtmiştir. Demokratik olmanın koşullarından birisinin çoklu (plüralist) toplum yapısına sahip olmak bulunduğuna yukarıda işaret edilmişti. Anayasanın 29. maddesinde dernek kurma, 46. maddesinde sendika kurma, 56. maddesinde siyasi parti kurma ve 122. maddesinde kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu kurma ve bunlara üye olma özgürlükleri tanınıp güvence altına alınmasının nedeni, demokratik hayatın bu belirttiğimiz yapısının kurulup korunması amacına yöneliktir. Şu halde, kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşu olan Odaların fiilen işlemez ve görevlerini yerine getiremez hale sokulması sonucunu doğuran bir kanun değişikliği Anayasanın 2. maddesine aykırı düşer.

EŞİTLİK İLKESİ AÇISINDAN DURUM:

Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarından sadece Mimar ve Mühendis Odaları ile ilgili yasada yapılmakta olan değişiklikler, diğer kuruluşlarla açık bir eşitsizlik yaratmaktadır. Örneğin, Odaya üye olma zorunluluğu bakımından getirilen değişiklik, diğer meslek kuruluşları bakımından söz konusu değildir. 11.36 sayılı Avukatlık Yasasının 66. maddesi, Baro levhasına; 6964 sayılı Ziraat Odoları ve Ziraat Odaları Birliği Yasasının değişik 5. maddesi Ziraat Odalarına; 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları ile Ticaret Borsaları hakkındaki yasanın 9. maddesi, ilgili Odalara; 6023 sayılı Türk Tabibleri Birliği Yasasının değişik 1. ve 5. maddeleri Tabib

(Devamı 14. sayfada)

ODALARARASI KURULUN ÇALIŞMALARI

Kanundaki değişiklik teklifi karşısında 16 Mühendis ve Mimar Odasının aldığı ilk tedbir bir araya gelip birlikte hareket etmek oldu. Beş senedir Odalar Birliği Genel Kurulunun şu veya bu bahane ile toplanmamış olması dolayısıyla Odalar Birliğini gerçekten temsil eden bir organı kalmamıştı. Bu boşluğu Oda temsilcileri yanyana gelerek doldurdular. 16 Şubat'ta başlıyan çalışmalar, 19 Şubat'tan itibaren İstanbul Şube Başkanımız İzzettin Silier'in katılmasıyla özel bir hız kazandı. Bir taraftan bildiriler ve açık mektuplar dağıtılırken, 20 Şubat'ta yirmi kişiyi aşan bir heyet parlamentoda 20'den fazla görüşme yapmak imkânını buldu. Görüşülenler arasında C.H.P. Genel Başkanı Bülent Ecevit, M.G.P. Başkanı Turhan Feyzioğlu, Senato Başkanı Tekin Arıburnu, Parti Grup Başkanları, Milli Birlik Grubu, Kontenjan Senatörleri Grubu ve üyeleri vardı. Cumhurbaşkanı ile görüşme 22 Şubat saat 16'da yapıldı. Sevindirici diğer bir haber Tabibler Birliği Başkanı Erdal Atabek'in kendiliğinden telefon ederek, bu hareketin bütün meslek kuruluşlarını hedef aldığını bildirmesi ve birlikte çalışmayı teklif etmesi oldu. Diğer meslek kuruluşları mücadeleye candan iştirak ettiler. Özellikle basından büyük yardım ve destek gördük.

Mimarlar Odasında kurulan Odalararası Sekreteryasının tertiplediği toplantılar sürmektedir.

O ;ALARARASI KURULUN GÖNDERDİĞİ AÇIK MEKTUP

Odalararası Kurul, 22 Şubat 1973 günü bütün parlamenterle:e birer mektup göndermiştir. Mektup, aşağıya aynen alınmıştır:

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda değişiklik yapılmasını öneren bir kanun tasırısı, zamanında yapılan uyarılara rağmen 14 Şubat 1973 günü, dört dakika içinde, üzerinde görüşülmeksizin Millet Meclisinde kabul edilerek Cumhuriyet Senatosuna gönderilmiştir.

Ülke çıkarlarına, Anayasa'ya ve idare hukukunun temel prensiplerine aykırı olan bu tasarının kesinleşmesi durumunda ortaya çıkacak sakıncalar şöyle sıralanabilir:

— Kamu kesiminde çalışan teknik elemanların odalara kaydı yasaklandığından, 16 teknik meslek odasının hemen hepsi kapanacaktır.

— Bilimsel ve teknik yönden ülke çıkarlarını savunacak hiç bir kuruluş kalmamış olacaktır.

— Ülkede görülen teknik hizmetler üzerinde hiç bir mesleki denetim sürdürülemeyecek, hizmetlerin ehil ellerce yapılıp yapılmadığı denetlenemeyecektir.

— Mühendis ve mimarların haklarını koruyan hiç bir örgüt kalmayacaktır.

— Yabancı elemanların Türkiye'de çalışmaları konusunda odalarca sürüdürülen denetim tamamen kalkacaktır.

— Teknik hizmetlerin yabancılara gördürülmesi, Türk teknik elemanlarının haklarının ise hiç bir sekilde korunmaması sonucu mühendis ve mimarların yurt dışına göçü daha da hızlanacaktır.

— Diğer kanunlar, tüzükler, yönetmelikler ve kararnamelerle odalara yüklenilen görevleri yerine getirecek hiç bir örgüt kalmayacak, örneğin Bağ-Kur Kanununun uygulanması büyük ölçüde aksayacaktır.

Değişiklik tasarısı kalkınma çabaları ile ters düşen niteliktedir.

Bildiğiniz gibi, meslek odaları Anayasa'nın 122. maddesi gereğince «Kamu Hizmeti» düşüncesi ile kurulmuştur; ülkenin kalkınması yolunda, bilimi, tekniği, meslek ve meslekdaş çıkarlarını savunmak görevleri vardır. Bu görevler T.M.M.O.B. kanununda şöyle tanımlanmıştır:

«Ammenin ve memleketin menfaatleri, mesleğin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve selâhiyetleri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak.»

«Meslek ve menfaatleri ile alâkalı işlerde resmî makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle alâkalı bilcümle mevzuatı, normları, fenni şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki düşünceleri alâkalılara bildirmek.»

Mühendis ve Mimar Odaları, teknik kongreler, seminerler, teknik yayınlar, kamu kuruluşlarına verdikleri teknik görüşler, meslekdaşlar üzerinde sürdürdükleri mesleki denetim, imalâta uyguladıkları kalite denetimi, projeler üzerindeki denetim ve benzeri yollarla ülke kalkınmasına çok önemli katkılarda bulunmaktadırlar.

Bu faaliyetleri ile, aynı zamanda, daha bilinçli bir kamuoyu yaratarak demokrasinin zorunlu unsuru olan «oy mekanizmasının» daha sağlıklı çalışmasında önemli roller oynamaktadırlar.

Tasarının kanunlaşması ile, bir yandan elinde diploması olmayan bir yığın çıkarcıya yeni faaliyet alanları açılıp mesleki faaliyetler de ehil olmayan ellere kayarken diğer yandan diplomalı mühendis ve mimarlar üzerinde bugün meslek odalarınca kurulmuş olan meslek ahlâkı baskısı kalkacak, meslek odalarının üyeleri üzerinde kendi ihtisas kolunda sürdürdüğü mesleki eğitim de son bulacaktır. Bu anlamda bir mesleki denetimin ortadan kalkmasıyla, yatırımların plânlanması ve gerçekleşmesi yolundaki faaliyetler büyük ölçüde denetimsiz kalacak ülkemiz bu durumdan çok büyük zararlar görecektir. Mesleki denetimin sürdürülebilmesi ise ancak ve ancak, bir mesleği uygulayanların tümünün, ilgili ihtisas odalarına kaydolmaları ile mümkündür.

Bu koşullar altında, bir yandan önümüzdeki 20 yılda hızlı bir sanayileşmeyi öngörürken, bu yolda en büyük katkıları yapacak olan Türk teknik elemanlarının meslek örgütlerinin kapatılmasının ülke çıkarları ile bağdaştırma olanağı yoktur.

Kanun tasarısı ile yabancı teknik elemanların Türkiyede çalışmalarının denetlenmesi konusunda, mevcut kanunun 38 ve 34. maddeleri ile odalara verilen yetki geri alınmak istenmekte, böylece Türkiye'de Türk teknik elemanlarınca yapılabilecek nitelikteki işlerin şimdikinden çok daha büyük ölçüde ve her türlü denetimden uzak olarak yabancılara yaptırılması yolu sonuna kadar açılmaktadır. Bu koşullar altında, mühendislik eğitimi görmemiş yabancılar ülkemizde mühendis adı altında Türk teknik elemanlarına verilenin 20 misli ücretlerle çalışırlarken: yetenekli Türk teknik elemanlarının yurt dışına göçü daha da hızlanacaktır. Yabancılarca yapılan proje ve uygulama hizmetlerinin, endüstrileşmemizi dışa bağlı kılan etkileri ni önlemeye, böyle bir kanunun kesinleşmesinden sonra hiç bir imkân kalmayacaktır.

Kendi gücümüze dayanan bir sanayileşme ve kalkınmanın ancak ve ancak Türk teknik elemanlarınca gerçekleştirilebileceği açıktır.

Değişiklik tasarısı Anayasa ile çelişir durumdadır.

Diğer meslek dallarında bugüne kadar kurlumuş meslek odaları varken, bunların yetki, sorumluluk ve görev alanlarının daha da genişletilmesi çalışmaları sürdürülürken, bir yandan da «Müteahhitler Odası» gibi yeni meslek odaları kurulurken, Mühendis ve Mimar Odalarının kapatılması Anayasa'nın 12. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesi ile uyuşmayacak bir tutumdur.

«Ticaret ve Sanayi Odaları», «Ziraat Odaları» gibi meslek kuruluşları, kendi görüş açılarından her konuyu serbestçe değerlendirip, kamuoyuna hiç bir kısıtlama olmaksızın iletirlerken, Mühendis ve Mimar Odalarının kamu yararını, bilim ve tekniğin gereklerini, teknik elemanların çıkarlarını savunan görüşlerini kamuoyuna iletmelerinin böyle bir tasarı ile, «... hiç bir şekil ve surette siyasetle de uğraşamazlar.» denerek engellenmek istenmesi de, Anayasa'nın 13. maddesindeki eşitlik ilkesine ters düşmektedir.

Sıra diğer meslek odalarına da gelecek mi?

Böyle bir kanun tasarısı gerçekleştiğinde, Barolar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Türk Veteriner Hekimler Birliği gibi diğer meslek odalarının da geleceği üzerinde ciddi endişeler doğacaktır. Aynı uygulamanın yaygınlaştırılmasının, ülkedeki toplumsal ve ekonomik gelişmeye ters düşeceği açıktır. Çünkü ihtisaslaşma ve örgütleşme, kalkınma ve sanayileşmenin hem bir sonucu hem de hızlandırıcısıdır.

Meclist? aynı konuda bir kanun teklifi daha bulunmaktadır.

Değişiklik tasarısının konuyu bütünü ile ele almayıp, sadece bir kaç madde üzerinde durması, bu tasarının kabulü ile elde edilecek yeni T.M.M.

(Devamı: 15. sayfada)

Üyelerimiz ne diyor?

TİMUÇİN TÜMER

(Geçen dönem Oda Başkanı) Timuçin Tümer'in, Odamız XIX. Genel Kurulunu açış konuşmasını aşağıya aynen alıyoruz.

İnşaat Mühendisleri Odamızın 19. Genel Kurulu tarihi bir Genel Kurul olacaktır. Bunun sebebi, 18 yıl önce kurulmuş olan mühendis odaları ve T.M.M.O.B.'nin kuruluş kanununda yapılmak istenilen bir değişiklikle bu odalar ve birlik çok güçsüz bir duruma gelecek ve birçok mühendis odası da fiilen kapanma durumunda kalacaktır. Bilindiği gibi 15 Şubatta Millet Meclisinden geçirilen ve Cumhuriyet Senatosuna sevkedilen kanunun birinci maddesinde, odalara ancak, Türkiye'de kanunen mesleklerini icra etmeye yetkili Y. Mühendis, Y. Mimar, Mühendis ve Mimarlardan serbest çalışanların istiyenlerinin girebilecekleri derpiş edilmektedir. Bu, bugün 50 bine yaklaşan ve bu miktarın takriben % 70'i kamu kesiminde çalışan 30 - 35 bin mühendisin Odalar dışında kalmasını öngören bir uygulama olmaktadır. Serbest çalışan mühendislerin de arzu edenlerinin kaydolmaları şekli, mühendis odalarının güçsüz ve birçoğunu da kapanmış duruma getirecektir. Bunun yanında en büyük mahzur, çok büyük bir ekseriyeti kamu kesiminde çalışan mühendisler artık haklarını savunacakları, sorunlarını halletmeğe çalışacakları ve seslerini efkârı umumiyeye duyuracakları bir kuruluşun üyesi olma yeteneğini ve böyle bir kuruluşta çalışabilme olanağını kaybedeceklerdir.

Anayasanın 122. maddesiyle teminat altına alınmış kamu kuruluşu niteliğindeki meslek odaları içinde bulunan mühendislik odaları için bu çok haksız bir davranış olmaktadır.

Kanun Millet Meclisinden çıktıktan sonra mühendislik kesiminde, bu haksızlığın önlenmesi için ortaklaşa çok büyük bir çaba gösterilmektedir. Bu çabalar bütün arkadaşlarca bilinmektedir.

Biz İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu olarak şuna inanıyoruz ki, bu kanun Senatodan bu şekliyle geçmiyecek ve mühendis odalarının hak ve menfaatleri mühendislik mesleğinin memleketimiz için olan önemi de gözönüne alınarak aklıselimin gerektirdiği en iyi çözüm şekli bulunacaktır.

Bu konuşmamda, kamu kesiminde çalışan teknik personelin bir diğer önemli derdine değineceğim. 1.12.1970 tarihinden itibaren 1327 sayılı kanunla değiştirilen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamı içine alınan teknik personelin büyük bir kısmının ellerine geçen ücretlerde diğerlerinin aksine net 1000 liraya kadar azalmalar olmuştur. Gerek bunların karşılanması gerekse mühendislik mesleğinin özel çalışma şartları dolayısı ile verilmesi öngörülen yan ödemelerle ilgili kararname çok geç olarak, ve adet ve miktar yönünden de tatminkâr olmaktan çok uzak bir şekilde çıkarılmıştır.

Kamu kesiminde çalışan binlerce yetişmiş tecrübe sahibi mühendis ve uzmanlaşmış teknik eleman bu kesimden ayrılmıştır ve ayrılmağa devam etmektedir.

Kalkınma çabası içinde olan memleketimizde gayet mahdut bütçe imkânları içinde büyük fedakârâlıklarla yapılan yatırımların her kuruşunun yerinde sarfedilmesi icabettiğinin söylenmesi dahi lüzumsuzdur. Bu kadar titizlikle yürütülmesi gereken yatırımların gerek süre gerekse maliyet yönünden istenilen hedeflere ulaşması kaliteli ve yetişmiş teknik personelle mümkündür. Bu personel memleket içinden temin edilemediği takdirde astronomik ücretler ödeyerek dışardan temin yoluna gidilmek zorunda kalınacaktır. Bu suretle hem memleket içinde ihtisaslaşmış bir teknik kadro oluşmuna imkân verilmeyecek ve hem de büyük teknik hamlelerin yapılmasında dışa bağlı olma gibi tamamen yurd yararlarına aykırı bir duruma girilmiş olacaktır.

Kamu kesiminde çalışan teknik personel sorunlarının çözümünün ayrı bir kanun içinde olmakla mümkün olacağına inanıyoruz. İnşaat ve Makina Mühendisleri Odaları olarak müştereken bir kanun tasarısı hazırladık. Bu kanun tasarısı üzerinde bütün odalar ve meslekdaşlar tenkit ve kritiklerini yapıp kısa sürede nihaî şekle varılırsa Parlamentodan da kısa sürede geçirilip kanunlaşması halinde kamu kesiminde çalışan teknik personel sorunlarının çok büyük ölçüde çözümlenmiş olacağına inanıyoruz.

Muhterem arkadaşlar,

Mühendislik Odalarında bir araya gelen meslekdaşlar bu toplulukları mesleklerinin aynı oluşu dolayısı ile meydana getirmektedirler. Bu yüzden her meslekdaşın ayrı siyasi fikir ve kanaate sahip olması gayet normaldir. Ancak meslek odaları faaliyetlerinin hiçbir siyasî fikre ağırlık vermeden tamamen meslek ve mes-

lekle ilgili yurd sorunlarına dönük bir yöntem içinde bulunması şarttır. Bütün yönetim kurullarının bu esas içinde kalarak çalışması Odamız ve meslekdaşlarımız yararları yönünden zorunludur.

19. Genel Kurulda yapılacak her türlü müzakere ve çalışmaların büyük bir anlayış ve olgunluk havası içinde ve meslekdaşlarımıza yaraşır bir şekilde yapılıp sonuçlanacağına inancımız tamdır.

Sözlerime son verirken tekrar hepinizi hürmetle selâmlarım.

RÜŞTÜ ÖZAL)

(Eski İmar ve İskân Bakanı, eski Oda Başkanı ve Genel Sekreteri)

Sorularınıza, bir küçük girişle ve genel olarak cevap vermeme izninizi rica ediyorum:

Biliyoruz ki, özgür parlamenter demokratik düzenlerde hak ve menfaat dengesi, her an gruplar ve zümreler lehine değişme durumunda ve eğilimindedir. Geniş anlamıyla egemen güçlerin kendi hak ve menfaatlerini, hukuk devleti anlayışına sığdırmak yoluyla da olsa, bu dengeyi lehlerine bozmak istemeleri toplumun ve insanın tabiatından gelir. Bu doğaldır.

1961 Anayasası, siyasal partileri rejimimizin vazgeçilmez unsurları sayarken hak ve menfaatlerin dengesini değişebilen yani hareketli, dinamik karakterile öngörmüş ve hareketli bir dengenin sürekli olarak sağlanabilmesi amacıyla kamu kuruluşlarını ve hemen bunların yanında, kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşlarını kapsamış ve bunların çalışmalarına güvenlik kazandırmıştır. Yani meslek kuruluşları anayasal denge unsurlarından biri olmak lâzımdır.

Kaldıki, T.M.M.O.B.'i ve Odalarımız, bir meslek disiplini içinde yurdun her türlü menfaati, mesleğin gelişmesi ve meslektaşlarının hakları için gerekli gördüğü teşebbüslerde bulunabilmek üzere 1961 Anayasasından da önce vücut bulmuştur. Esasen ileri ve özgür ülkelerde meslek içi sorunlar, meslek sahibi ile işverenin her türlü ilişkisi, meslek ahlâkı yasası, meslek disiplini, hizmetin kalitesi, hizmet - ücret dengesi, meslek dalları arasındaki yetki sürtünmeleri, mesleki kongreler, seminerler, konferanslar, yayınlar, daha geniş anlamıyla, hizmet içi öğretim hizmet ve mamûl kalite kontrolları, kalifikasyonlar gibi işler ve bu arada elbette meslektaşlarının hakları, yetkileri meslek kuruluşlarınca düzenlenmekte ve yürütülmektedir. Ne var ki, ileri ülkelerde bu kuruluşların varlığını sağlamak için kanunlar çıkarılması gereksinmemektedir. Böylece varlıklarına dünyada ve ülkemizde ihtiyaç duyulan kamu hizmeti niteliğindeki önemli çalışmalarında devletin bir yardımını da görmeyen meslek kuruluşlarımızın kapatılmalarına varacak bir kanun çıkarılacağını düşünmek bile istemiyoruz.

Hal böyle iken, Odalarımızın kapatılmasına kadar varacak, hattâ bunu amaçladığı açık olan bir girişimin rastgele, karanlıkta sıkılmış bir kaza kurşunu olduğunu da düşünemeyiz.

Gerçek bir değerlendirme yapabilmemiz için ortaya koymalıyız ki, bir süreden beri, kişisel öfke ve küçük hesaplarla kimi meslektaşlarımız bu yönde çaba göstermiş; kendilerini bu konuda görevli saymış, belki bir varanma çabasında olmuşlardır.

Anayasal değişiklikler ve ulusal güvenlik tedbirleri alınmasına gidilmeden çok önceden de şimdiki doğrultuda değişiklik çalışmalarına bu üyelerimiz önem vermiş, yaptıkları hazırlıkları daha 12 Mart 1971'den evvel kısmen ortaya bile koymuşlardı. Bu sözlerimle demek istiyorum ki, avukatlar, doktorlar, veterinerler ve benzer meslek kuruluşlarından ayrı, bu derece Birliğimiz varlığına yönelmiş bir statü değişikliği kaynağının kendi üyelerimizden ve 12 Mart Muhtırasından öncelerden geldiğini bilmeliyiz. Konumuz, gerçekte bu ölçüye sığabilecek küçüklüktedir. Ne var ki değişik biçimlerde gösterilip Odamızdaki tutum ve davranışlar, bu kanun değişikliğinin gösterilmek istenmesi yanlıştır. Küçük esnaf ve sanatkârlar, Ziraat Odaları gibi meslekler, yeni yeni kanuni kuruluşlar altında örgütlendirilirken, mühendis ve mimarların ayrı bir anlayışta dağınıklığa itilmesinin yurt için yararı yok, demokrasimiz için ve belki de bunu yapanlar için zararı vardır.

Ben kişisel öfke ve küçük hesapların, Türkiye Büyük Millet Meclisinde geçerli olamayacağına, kanunlarla kendisine görev verilen Birlik ve Odalarımızın kapatılmak istenmeyeceğine, bize sahip olacakların çoğunlukta bulunduğuna inanmak istiyorum.

Yoksa; Demokratik Parlamenter düzen, örneğin meslek kuruluşlarının politika yaptığı gibi soyut iddialarla bunları kapatmak isteyenlerin yürüteceği düzen olmaktan çıkar. Gerçekte meslek kuruluşlarının yurt sorunlarında, toplum yararına sözü de yeri de bulunmak gerektir.

EŞREF ÖZAND

(Eski Oda Başkanı)

Meclisten geçip Senatoya gelen Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanun teklifine göre kamu kesiminde çalışan Mühendis ve Mimarların Odalara kayıt olmamalarının yurd için sakıncalar getireceği inancındayım.

Yurd kalkınmasında teknik gücün rolü ön plânda yer almaktadır. Bu bakımdan Odaların güçlü olmasının sağlanması ve bunun için de tüm Mühendis ve Mimarların toplu halde bulunmaları gereklidir. Böylece yurd ve kamu hizmetlerinde büyük topluluların daha isabetli ve doğru düşünceleri ortaya serbestçe konulacak ve rahatça duyurulabilme olanağı kazanılacaktır.

Odaların yurd ve kamu yararına olacak çalışmalarında birçok konulardaki aksaklıklar ve düzeltmeler yönünden daima icra organları ve kanunlarla karşı karşıya gelmeleri kaçınılmaz bir durumdur.

Bu duruma siyasi bir yorum veriliyorsa bunu her kuruluşta bulmak kabildir.

Şayet kanun teklif edildiği gibi çıkarsa Odalara üye olmak serbest olacağından bir idealde birleşen grupların böylece odaları ele geçirmeleri kolaylaşacaktır.

Kanun teklifinin getirmek istediği kısıtlayıcı hükümlerin Anayasanın tanıdığı birtakım haklarla bağdaşıp bağdaşamıyacağı konusu üzerinde hassasiyetle durulmayı gerektirecektir.

NAMIK SILAY

(Bayındırlık Bakanlığı Başmüşaviri)

Halen yürürlükte olan 6235 sayılı kanunun 33. maddesi Türkiye'de Mühendislik ve Mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmek için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve âzâlık vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedir şeklinde bir hükmü ihtiva etmektedir.

Mesleğini icraya kanunen yetkili bir kişinin mesleğinde çalışabilmek için bir odaya kaydolma mecburiyetinde olması, bu kişinin temel hakkı olan bilgi ve kabiliyeti dahilinde çalışıp yaşama hakkının ortadan kaldıracak niteliktedir. Dünyanın hiç bir demokratik memleketinde böyle bir hükmü kapsayan bir kanun olamaz bizde de olmamalıdır.

Kastamonu Milletvekili Sayın Sabri Keskin ve 4 arkadaşının Millet Meclisinde kabul edilerek Senatoya intikal eden teklifi bu hususu temin etmek isterken aksi yönde bir hak kısıtlaması ortaya çıkarmıştır. Bu hususta tedvin edilen madde asker ve memur olarak açlışan Mühendis ve Mimarların tâbi oldukları kanun ve nizamın verdiği imkân dahilinde meslek odalarına girebilmelerini de önleyen bir hüküm getirmektedir. Kanaatımıza göre bu husus da demokratik değildir. Her ne kadar memur ve asker Mühendis ve Mimarların tâbi oldukları kanun ve nizamlar muvacehesinde, bunların odalara kaydolmaları, memuriyetleri bakımından bazı ahvalde sakıncalar doğurabilirse de, buna rağmen meslek odasına girmek isteyenlerin odalara girebilme imkânı kaldırılmamalıdır.

Odalara kaydolmak istemeyen serbest veya memur veya asker olarak çalışan, Mühendis ve Mimarlardan mahrumiyet, fonksiyonu olan ve bunu yapmakta olan odaların çalışmalarına hiç bir zarar getirmez. Hattâ bunda fayda vardır.

Diğer taraftan; Memur ve Asker Mühendis ve Mimarların odalara kaydolmaları; kendilerini, Genel Kurul, Haysiyet Divanı ve Yönetim Kurulları kararlarına uymak mecburiyetinde bırakır. Bu kararlardan, tâbi oldukları kanun ve nizamlara, aykırı olabilecek olanlarını dahi, uygulamak kanunî mecburiyeti içine iter ve bu, tam bir paradoks teşkil eder. Bu bakımdan da Odalara kayıt mecburiyetinin ortadan kalkması lâzımdır.

Kanun teklifinin getirdiği ikinci önemli husus odaların siyasetle meşgul olmamaları hususudur. Burada siyasetin ne olduğunun tarifi ve tarihi gerektiği şüphesizdir.

Bugün Mühendislik ve Mimarlık meslekleriyle ilgili pek çok konu siyaset ismi altında geçmektedir. (Demiryolu Siyaseti, Karayolu Siyaseti, Akaryakıt Siyaseti, Enerji Siyaseti, Maden, Yerleşme Siyaseti gibi) Odaların bu konularla yurt çıkarları yönünden meşgul olmaları gayet tabiî hattâ zorunludur. Bu itibarla kanun teklifinde kastolunan siyasetin rejim, yasama, yürütme, seçim konularını kapsaması gerektiği kanısındayım.

SELAHADDİN BABÜROĞLU

(Kontenjan Senatörü)

Türlü mühendislik dalları ile ilgili mesleki odaları adetâ dağıtan kanun tasarısı, Senatonun ilgili komisyonunda maalesef oy çokluğuyle sakıncalarına rağmen kabul edilmiştir.

Senato Genel Kurulunda, sağduyunun hakim olabileceği ümidini henüz yitirmiş değilim. Bu ümit ışığı altında şimdilik şunları söyleyebilirim: Bütün dünyadaki, mesleki kuruluşlar arasında; Teknik, Hekimlik, Avukatlık dallarında oluşmuş iyi gelenekler vardır.

Örneğin, mesleki ilişkiler, mesleğin icrası yöntemleri, meslektaşlık onurunun korunması gibi. Teknik, Hekimlik ve Avukatlık dalında çalışanların mesleki faaliyetlerinde reklâm yapamamaları vs. Bu dalların özelliklerine ait birer örnektir. Bu denli bir dalın görevlilerinin; 1954 yılından çok yakın yıllara kadar, iktidar ve muhalefet ileri gelenlerinin övgülerini toplayarak çalıştırdıkları odalara kaldırmakta hiçbir yarar yoktur. Tasarının Anayasamızın 112. ci ve 42.ci maddeleri ile uyuşup uyuşmadığı hususunun incelenmediği kanısındayım. Tasarı, odalar ve bu odaların meslektaşlarına tanınan haklar, yönünden eşitliği adaleti zedeleyen niteliktedir. 1950 yılından beri, kurularak adedi artmış olan diğer meslek odalarının statüleri aynen devam ettirildiğine göre, bu tasarı sadece teknik personeli hedef almak gibi bir sakatlığı beraberinde getirmektedir, Dikkate değer husus tasarıyı hazırlayanların ve tasarıyı savunanların; kendilerinden yana olanları bile, gücendiren, serin kanlılık ve olgunluktan uzak bir belge ile kamu oyunun karşısına çıkmış olduklarını fark edememeleridir.

Bu tasarı ile getirilen değişikliklerin, ana kanun maddeleri ile uyuşmaması acele ve kızgınlık sonucu ortaya çıkmış olduğu hissini vermektedir.

Demokratik rejimle yönetilmeyen ülkelerde bile bu tür hırs ürünü yasalara raslanılmaz. Çünkü yasalara olan saygı buharlaşınca, o ülkede yönetim ve toplum ilişkileri alabora olur.

Türkiyemizi, bu biçim gidişlerden korumalı ki kargaşa ve bunalıma düşmesin. Meslek odaları, kuşkusuz siyasi partiler gibi aktif politika yapmazlar. Ama çağımızda teknik hizmetleri politikadan sıyırıp, bir takım rakamlar ve çizgiler içerisine itilmiş kabul etmekten yana olanların yeterli ölçüde bilgi ile donatılmamış olmalarını kabul etmek zorunluluğu vardır.

Özet olarak şunu söylemek isterim; Meclisten, geçmişe geçerli maddeleri de kapsayarak gelen, her yanı his ve hırs dolu tasarı, Senatonun ilgili komisyonunda bile olgunlaştırılmamıştır. Ümitler Senato Genel Kuruluna kalmıştır.

Bir nevi, Demokratik yoldan dikta yaratma hevesi, yararsız, boş ve ders alınmamış bir çabadır. Galile: «Yine de dünya dönüyor» demişti. Cehalet kanadı değer yaratamaz, yaşantiya yeni değerler katamaz, sonu hüsran olur. Biz bilgisine olgunluğuna değer verdiğimiz kimselerin bu fikir çevresinde ve sağduyuda birleşmelerini diliyelim.

HASAN ÇETİNKAYA

(Erzincan Milletvekili)

Geri kalmış ülkemizin sorunlarınıçözmede ve uygulamada T.M.M. Odalarına düşen görev ve sorumluluk hiç şüphesiz ağırlık kazanmaktadır.

Bu görev ve yetkilerini kullanan Türk Mühendisleri kendilerine senelerce önce verilmiş olan 6235 sayılı yasa gereğince yerine getirmektedirler.

Türk toplumu yararına ve ülkenin kalkınmasında etkili olan bu kuruluşlar, bir çatı altında toplanmış iken, bunları dağıtmak, etkisiz hale getirmek için, yasalarsa geriye dönük değişiklikler yapılmaktedir. Anlaşılmayan bir süratle komisyondan ve meclisten çıkması sağlanan yasa değişikliği şu anda yüce Senato Komisyonundadır

Eğer bu tasarı ile ileriye dönük T.M.M. Odalarını ülke yararına daha etkili ve güçlü kılacak teklifler olsa idi hepimiz yürekten desteklerdik.

Halbuki getirilen değişikliklerle Odaların çalışma özgürlüğü kısıtlanmaktadır.

Hele yurdumuzda henüz gelişmemiş sanayii 3. Beş Yıllık Plân döneminde istenilen hedefe ulaştırmada Odaların önemli katkılarını gerektiriyor. Kamu kesiminde çalışan %70 mühendisin Odalardan ilişiği kesildiği zaman, ülke yararına çalışan mühendislerin hizmet sahaları daraltılmış ve yabancı eleman kullanma durumuna düşecek ve yabancıların yaptıklarını kontrol edemiyecek bir hale geleceğiz.

Herşeyden önce 50 bine yaklaşan Teknik gücün parçalanması ve dağıtılması değil onu birleştirecek daha etkin hale gelmesini sağlamalıyız ki kalkınmamızda kendilerine düşen görev ve sorumlulukla yabancılara karşı mücadele edilebilsin.

Aksi takdirde elinden yetkileri alınmış ve tam techiz edilmemiş birliklerden ve onu yöneten kumandanlardan harp kazanılması beklenemez.

Bugün Türkiyemizde en büyük yatırımları gerçekleştiren elemanları sinesinde toplayan mühendis ve mimar odaları ve bu Odalara kayıtlı üyelerimiz özgür olmadıkça, toplu dayanışma içinde bulunmadıkça geri kalmış ülkemizin çenberini kıramayız.

Bu tasarı üzerinde üyelerin gösterdiği tepki şayanı şükrandır.

Temennimiz odurki, tasarı yüce Senatodan geri dönsün.

ÖZER ÖLÇMEN

(Konya Milletvekili)

Bu kanun teklifi dört milletvekili tarafından hazırlanmış olup, reaksiyoner bir niteliktedir. Meslek Odalarının devamına ve çalışmalarına büyük ölçüde sekte vuracaktır, Özellikle kamu kesimindeki meslek mensuplarına üyelik dışında tutması, çalışma ve varolma imkânlarını ortadan kaldıracaktır.

«Siyaset» kelimesi de çok geniş kapsamlı bir ifadedir. Yasaklanması yerine, çerçevesinin belirlenmesi daha doğru olurdu.

Kamu oyu; meslek odalarının kendi konularındaki ilmî uyarılarına her zaman muhtaçtır. Ancak bu çalışmalar ideolojik plâtformlara dönüştürülmemelidir.

Teklifin. Senato ve Komisyonunda düzeltilmesi için çalışılmaktadır.

İlerisi için dileğim: Yönetim Kurullarımızın, parlamenter üyeleri ile daha sıkı ve verimli bir işbirliğine girmeleridir.

TALHA ERMİŞ

(DSİ İstanbul Bölge Müdürü)

Odamız üyelerinin büyük çoğunluğunu kamu kesimindeki meslekdaşlarımız teşkil ettiğinden bunların oda üyesi olmalarının sona ermesi oda çalışmalarını büyük ölçüde azaltacaktır. Daha hızlı kalkınmaya hazırlandığımız şu sıralarda Mühendisler Odaları çalışmalarının azalması kalkınma amacına ters düşmektedir. Çalışma güçlerinin toplanması yerine dağılmasına sebep olacağından geriye bir gidiş olacaktır. Kişi olarak da oda çalışmalarından görevlerim için sürekli olarak yararlanmışımdır.

Gerçek yararların anlaşılarak kamu kesimindeki meslekdaşlarımızın oda üyeliklerinin konunacağını umuyorum.

2.3.197?

Prof. Dr. RIFAT YARAR

(İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Betonarme ve Yüksek Mukavemet Kürsüsü)

Türkiye Mı ve M. Odaları Birliği kanununu olumsuz biçimde değiştirilmesi konusundaki Odalar yetkilerinin gösterdikleri tepkiyi olumlu karşılıyorum. Bu olay Türkiyemizde teknolojinin bugün eriştiği üst seviyenin ve toplumların kalkınmasına olan büyük etkisinin henüz anlaşılamadığı kanısını uyandırmaktadır. Bu bakımdan mesleğin ve memleketimizde yetişmiş teknik elemanlarımızın değer ve itibarını korumak ve millî kalkınmamızın koşullarını saptamak yönünden devlet icra organlarını müessir bir şekilde uyarmanın ancak özgür

meslek kuruluşları yardımıyla gerçekleşeceği kanısındayım. Bu tutumu, demokratik bir düzeni gerçekleştirmenin gereklerine inanmış toplumumuzun Anayasal haklarından en önemlisi olduğuna da inanıyorum.

Doç. Dr. NAHİT KUMBASAR

TMMOB kanun tasarısında yapılan ve meclisten geçen kanun tasarısı ile Odalara kaydolma zorunluluğu kaldırılmaktadır. Böylece Odalar en önemli gelir kaynakların kaybedeceğinden teşkilâtlarını dağıtmak zorunda kalacak, belki daha önemlisi, Türkiye'deki Mühendis kitlesinin temsil gücünü yitireceklerdir.

TMMOB ve bağlı odaların faaliyetleri eleştirilebilir. Bu durumu Odaların kapatılmasını veya fonksiyonsuz hale getirilmesini gerektirmez. Nitetim, Türkiye'de en büyüğünden en küçüğüne kadar çalışma şekli eleştirilecek pek çok kuruluş vardır. Fakat bunları kapatmak kimsenin aklından geçmez. Bu kuruluşları daha iyi işler duruma getirmeye çalışılır.

TMMMOB içinde tutum bu olmalıdır.

Doç. Dr. EREN OMAY

Mimar ve Mühendis Odaları kanunu hakkında bir teklifi kesinleşmektedir. Teklif tam anlamıyla kesinleşince Mühendis - Mimar Odaları dağılır. Bunun zararlı olacağı kanısındayım. Kanımın nedenlerini açıklarken, olaya eğitim açısından bakacağım. Mühendisin eğitimi, eğitim kurumundan mezun olmakla bitmez ve bitmemelidir. Çünkü; teknoloji büyük bir hızla ilerlemektedir. İlerlemeleri, değişiklikleri mühendis izlemeli ve öğrenmelidir. Oda yayın organları vasıtasıyla bunu temin edebilir. Diğer yandan, teorinin ağır bastığı üniversite ile uygulama yapan mühendisin ilişkisi devam etmelidir. Bu teorinin ve pratiğin kalite kazanmasına sebep olur. Oda sempozyumlar, teknik kongre ve yayın organı ile bunu yapabilir Mühendislik eğitimi ve üniformluluk gerektirir.

Oda bilhassa, bu disiplinin piyasada uygulanmasında çok yararlı olabilir.

Dileğim, Odanın kurtarılmasıdır.

ANTONİO TRUPİA

(İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Betonarme ve Yüksek Mukavemet Kürsüsü Asistanı)

B.M.M. inde T.M.M.O.B konusunda yapılan değişikliklerle, gerek memur kadrosunda çalışan mühendislerin Odaya kayıt olma olanağının yok edilmesi, gerekse serbest çalışanların üyeliklerinin ihtiyari hale getirilmesi nedeniyle, Odaların manen ve maddeten güçsüz bırakılarak, yıkılmasını sağlamak olacaktır

Kanımca, diğer Mühendislik Odaları gibi, İnşaat Mühendisleri Odası hataları ve sevaplarıyla toplum için gerekli bir kuruluştur. Oda, üyelerinin menfaatlerinin korunmadaki çalışması, teknik ve bilimsel düzeyi yükseltmek için bir otokontrol ünitesi olma çabalarını belki kâfi görmemekteyiz.

Bunların yanında kaliteli teknik yayın yapılması, teknik öğretim yapan üniversitelerle işbirliği, arzu ettiğimiz çalışmalardır. Buna rağmen, geçmişte özel okulların devleştirilmesini öneren Odaların davranışını siyasi nedenlere dayandığı iddia edilmiş olunmasına rağmen, bu gün Anayasa Mahkemesinin verdiği kararla bu önerinin tatbikatına geçilmiştir

leki kuruluşların önemleri, mesleğin korunmasında ve geliştirilmesinde oynadıkları rol bilinmektedir. Belki İnşaat Mühendisleri Odası bir meslek kuruluşu olarak islâh edilmesi gerekir, fakat yaşama olanağının ortadan kaldırılmasiyle bu ümit ve bu ihtimal de ortadan kaldırılmış olacaktır.

Kurulmuş bir düzeni yıkmanın en makûl sebebi, yerine kurulacak olanının daha mükemmel olmasını temin etmektir, herhalde bir boşluk yaratmak değil

HARUN KARADENİZ

(Eski İ.T.Ü. Öğrenci Birliği Başkanı)

Bir ülke ekonomisinde teknik elemanların rolü büyüktür. Ülkemizde teknik elemanlar gün geçtikçe daha zor duruma düşmektedirler. Bir yandan reform ve kalkınma edebiyatı yapılırken, öte yandan teknik elemanların üretimdeki payı hiç düşünülmemektedir. Ayrıca çeşitli yatırımların gerçekleşmesi için uzman adı altında teknik eleman getirilmekte. Türk teknik elemanları ise maddi zorluklara ve işsizliğe itilmektedir. Son kanun teklifi ise: Türk teknik elemanlarının dağılması ve daha zor durumlara düşmesini hızlandıracaktır. Bu kötü gidişin en büyük zararını ise, Türkiye halkı çekecektir..

NEZİH OYLU

(Boğaziçi Köprüsü Md. Mv.)

Şimdiki halde Odanın başlıca gelir kaynağını aidat teşkil etmektedir ve bunun yüzde 75nin zannederim ki devlet sektöründeki teknik personel ödemektedir. Odalar bu gelirden mahrum kalacaklar. Bu durumda gelire göre, giderin fazlalığı, odaların faaliyetlerini bugünküne nazaran azaltacağından mensuplarına arzedeceği hizmetleri de büyük ölçüde kısıtlamış olacak veya hiçbir fayda temin edemeyecek hale getirecektir. Yalnız şu noktayı açıklamakta fayda vardır ki halen devlet sektöründeki teknik personel bu çıkarılması düşünülen kanuna karşı bir tutum içinde değildir. Sebebi de açık hiç bir zaman odalarla olan ilişkisi serbest sektörde çalışan mühendislerle olan ilişki kadar sıkı değil. Sağlam değil açıkcası, Odalardan beklediği faydaları temin edebilmiş olamamaktan doğuyor bu husus.

MURAT ÖZGEN AYFER

Özel Okulların açılarak piyasaya binlerce yetersiz eğitimli ve yeteneksiz «mühendis diploması» sürülmesini sağlayan; bu enflasyonist baskının yanı sıra teknik beyinleri faaliyete geçirici yatırımları kısıtlayıp aşamaları durduran; özellikle kamu kesiminde çalışan teknik elemanların belini bükmek için bir devlet persanel kanunu çıkmasını gerçekleştirerek onları zorla memur statüsüne sokan zümrelerin oyunlarını bitti sanıyordum.

Aldanmışım!

Çevresine sardırılan kara buluntlardan nasıl kurtulabileceğini düşünen teknik elemanın bükük bel kemiğini kırmak için, şimdi de onu tek davanağı, tek tutanağı olan meslek odalarından koparmak istivorlar.

Acaba bu son oyun mu?

Bundan sonra yapayalnız kalacak olan teknik beyinlere indirilecek olan öldürücü darbe ne olabilir? Böyle çirkin oyunları oynamasını bilmediğim için bu soruya cevap ve-

A. SAMİ TEPECİKLİOĞLU

(Karayolları 1. Bölge Ekspresyol Yapım Şefi)

Odalar tüzüğünde yapılması gereken değişikliklerle ilgili kanun hakkında anket cevabıdır:

1 — Mühendis ve Mimar odalarında yapılması düşünülen değişiklik kanun teklifinde, aşağıdaki hususlar dolayısıyla biraz acayip buluyorum, şöyle ki:

657 sayılı personel kanunu ile teknik elemanların ne durumlara düştüğü artık herkezce bilinmektedir. Her ne kadar odalarımız bizlerin hukukunu istediğimiz gibi müdafaa edememekle beraber, bir birlik topluluğumuzun mevcut olması tabidirki bizlere bir güç verebilme hevesine bağlıyordu, şimdi bu birliğimizde bizleri terk etmesi, tabidirki teknik eleman için bir nevi boşta kalan su zerresine döndürmüş olacaktır.

2 — Her cemiyet hayatında birleştiği ve mesleki dertlerinin ortaya konarak onlara çare aradığı bir toplumu vardır ve bu bir kanuni statüye tabidir, biz bunlardan mahrum olursak, teknik sorunlarımız ve persanel sorunlarımız nerede konuşulacak ve bunlar için bizlere nasıl ve kim yol gösterecek.

3 — Yukarıda zikrettiğim gibi her hal ise bugüne kadar odaların bir faydasını çok bariz bir şekilde görmediysekte bundan ayrılma bizlere daha büyük bir kayıp olacağı aşikâr olduğu kanısındayım.

ÖMER KURT

Bütün serbest meslek sahiplerinin üye oldukları odaları varken, mimar ve mühendislerin tek teşekkülü olan Türkiye Mühendis ve Mimar odalarının fonksiyonunun kaldırılması, tanınmaması çok üzücü bir şeydir. Bu durumda avukatlık yapan bir şahısın da Barolar Birliğine kaydolması mecburiyeti olmamalı Bu mümkündür.

Serbest çalışan mühendis ve mimarların Oda'ya kaydolmaması, proje fenni mesuliyet ve diğer çalışmalar için Odadan vize almaması halinde iş kalitesi çok bozulacak durum 1961 den evvelki halini alacak, mesela projeler kahve köşelerinde çizilecek ve çok az bir bedel karşılığında imzalanacaktır. Bu durum zaten sayısı çok artmış ve artmakta olan meslekdaşlarımızın aç kalması demektir.

Bu sebeple, düşünülen kanun değişikliğinden vazgeçilmesini ümit ve temenni ederim.

HASAN YILMAZ

Büyük Millet meclisinde kabul edilen ve halen senatoda görüşülmekte olan meslek kuruluşları (odaları) hakkındaki kanunun geleceği üzerine iyimser olmak elden gelmiyor.

Kamu kesiminde çalışan mühendis ve mimarların mesleki odalarına üye olma haklarının kaldırılması, serbest çalışan mühendis ve mimarların mesleki odalarına kayıt mecburiyetini kaldırmak isteyen bu kanunun hedefi nedir.

Bir yandan geri kalmışlıktan kurtulmak için 1. derecede teknik elemana ihtiyaç olduğunu beyan et, bir yandan bu vatanın daha insancıl koşullarda yaşanan bir ülke olmasında baş entegrasyonu sürdüren ve sürdürmek isteyen teknik elemanları seviyeli ve ciddi bir oda kuruluşundan alıkoymak iste.

Mühendislik - Mimarlık hizmetlerini her geçen gün daha geniş bir tabana yayarak gerçekleşmesini sağlıyan odalarımızın kaybı, ya da gücünün azaltılması ülkemiz için geriye atılmış adımların enkazlarından biri olacaktır.

Dilerim ki sayın senatörlerimiz ve sayın Cumhurbaşkanımız ileri olmıyan bu yanlış adımı tasvip etmesinler.

MEHMET ARİF ÇUBUK

Sudan sebeplerle yapılmak istenen şey, aslında bir sindirme ve giderek bir yok etme çabasıdır. Bilinçli seslere, tutarlı direnmelere tahammüllü olmayan hâkim güçler, en yeni oyunlarını oynamaktadırlar.

Teknik Güç'ün 7. sayısında çıkan bir yazımda, sonumuzun hiçliğe doğru gittiği ve bu sonucun bu düzende kaçınılmaz olduğunu yazmıştım. Nihayet, son kanun teklifi ile, bir anlamda örgütümüzün kapatılması demek olan, değişiklik gerçekleştiğinde bitmiş oluyoruz.

Ben şahsen sonunu teknik elemanların bir sonucu olarak almadığından sonucu şaşkın ve üzüntülü karşılamadım.

Emeği ile yaşama savaşına katılanlardan kendimizi ayırarak neticeye varmak isteyenler ve sorunları birbirinden soyutlayarak inceleyenler artık anlamalıdırlar ki, bu bir mühendislik sorunu değildir. Bu tüm düzenin bozukluğudur.

Ülkemiz, ekonomik ve sosyal bakımdan bağımsız insanların ülkesi olmadıkça, çelişkiler sürüp gidecektir.

CEVDET KAYALAR

Çok müteessir oldum. Memleketimiz için çok zararlı bir istek. Kanunlaşmamasını ümit ediyorum. Aksi halde şahsen infial duyacağım.

Niçin Anayasaya

(Baştarafı 10. sayfada)

.dalarına kayıt zorunluluğu koymuş ve kaydolmayanlar ba-kımından çeşitli müeyyideler öngörülmüştür.

Bütün bu kuruluşlar hakkında kayıt mükellefiyeti hükümleri yürürlükte iken sadece Mimar ve Mühendis Odaları bakımından bu mükellefiyetin kaldırılması, kuşkusuz ki Mimar ve Mühendis Odaları aleyhine açık bir eşitsizlik getirmektedir. Halbuki Anayasanın 12. maddesi, yasa önünde eşitlik ilkesini geniş bir anlam içinde düzenlemiştir. Böyle bir eşitsizlik açıklıyabilecek hiç bir gerekçe de hukuk önünde geçerli olamaz.

Öte yandan kamu kesiminde çalışan Mimar ve Mühendislerin Odalara kaydolamıyacağı yolundaki hüküm ise Anayasanın 12. maddesine aykırıdır. Odaya kayıt hakkına sahip özel sektörde çalışanlarla, bu hakkı elinden alınmak istenen kamu kesiminde çalışanlar arasında yaratılan bu eşitsizliği de hukuken açıklamaya imkân yoktur. Böyle bir hüküm, yasa önünde eşitsizlik yaratacağı için Anayasaya aykırı düşer.

Kaldı ki, kamu kesiminde çalışan Mimar ve Mühendislerin Odaya kayıt olma hakları tümden kaldırılmakla, «kanun temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz» diyen Anayasanın 11. maddesine de açıkça aykırıdır. Çünkü yapılan değişiklik, sadece bu hakkı sınırlamakla kalmıyor, tümden ortadan kaldırıyor.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz. Anayasa hükümleri diğer organlar gibi yasama organını da bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Yapılmakta olan değişiklikler, yukarıdan beri kısaca açıklandığı üzere, Anayasanın 2, 11, 12 ve 122. maddelerine aykırı görünmektedir.

SİYASİ FAALİYET YASAĞI:

«Siyasi faaliyet» biri geniş diğeri de dar anlamda olmak üzere iki şekilde anlaşılmaktadır. Geniş anlamda siyaset, bir ülkenin iç ve dış sorunlarının yönetimi ile ilgilenmek şeklinde tanımlanabilir. Yurdun iç ve dış sorunları, toplumu ilgilendiren her konuyu içine alabilecek kadar geniştir. Bütün bu konularda siyasi partiler dışında kalan kuruluş ve vatandaşların söz söylemekten ve düşüncelerini belirtmekten yasaklanabileceklerini tasavvur etmek mümkün değildir.

Bu anlamda siyaset yasağı konması veya siyaset yasağının bu biçimde yorumlanması, herkese düşünme ve düşündüğünü açıklama hakkını tanıyan Anayasanın 20. maddesine, herkesi her konuda eşit sayan 12. maddesine aykırıdır. Siyaseti, toplum sorunları ile ilgilenmek, toplumsal dertleri deşmek, yorumlamak şeklinde anlamak ve bunu yasaklamak çağımız siyaset ilmi kurallarına da aykırı düşer. Çünkü yurt sorunları ile ilgilenmek bir vatandaşlık hakkıdır ve görevidir. Vatandaşlık da hiç bir zümreye ayrıcalık olarak tanınmamış, hiç bir zümre vatandaşlık hak ve görevlerinden yoksun bırakılmamıştır.

Dar anlamda siyaset, 648 sayılı siyasi partiler yasasının 1. maddesinden çıkarılabilmektedir. Buna göre siyasi faaliyet, belirli makamlarla ve seçimler yolu ile devlet düzenini ve kamu faaliyetlerini belli görüşler yönünde yürütmek, denetlemek ve etkilemek için yapılan çalışmalardır. Böyle olunca bir ülkedeki siyasi, iktidarın, belirli usullerle ele geçirilmesi, iktidar mücadelesi içinde yer alma veya iktidar etrafındaki çekişmelere katılma, siyasi faaliyet sayılabilir. Mimar ve Mühendis Odaları, iktidara yürüyen, onu eline geçirmek istiyen kuruluşlar olmadığına göre, bu Odalar için konmak istenen siyaset yasağının hiç bir anlamı kalmamaktadır. Olsa olsa böyle bir girişim, düşünceyi sınırlamaya yönelik bir davranış olarak nitelenebilir.

Meslek kuruluşları

(Baştarafı 9. sayfada)

a uğraşmaması düşünülmüştür. Ancak, bu husus, belirli de-ğildir. Zamanın yöneticisi belirsiz bir hükmü istediği gibi yorumlayabilir. Onun içindir ki, bu konuda, açık, belirli, başka amaçla yorumlanıp kullanılamayacak tanımlar gerekli-dir. Eğer samimiyetle görüşlerini açıkça belirtmek isteyen meslek kuruluşu yöneticileri bu haktan yoksun kalırlarsa, aslında bu meslek kuruluşu görev yapmamaya itilmektedir. Yetişmiş eleman sayısı az olan, üstelik yetişmiş elemanlarımızın görüşlerini öğrenmemiz gereken ülkemizde bu yolu engellemek demokrasimizin geleceği bakımından da sakıncalıdır.

SONUÇ:

Demokrasiyi sadece siyasal partilerin görüşlerini belirttiği bir düzen olarak kabul etmemek gerekir. Özellikle, az gelişmiş ülke demokrasileri, bilim ve teknik gruplarının desteklerile güçlendirilmelidir. Bu tedbir, maruz kalınan güçlükleri azaltıcı etkili bir metod olacaktır.

Demokratik düzende eğitim faktörünün önemi hatırlanırsa, meslek kuruluşlarının özellikle az gelişmiş ülkelerde ne ölçüde önem taşıdığı kolayca anlaşılabilir. Gerek meslekleri kendi kuralları içinde yapılmasını ve meslek adamlarının güvenliğini sağlamak, gerekse ülkemizin tartışılmış, süzülmüş, olgunlaşmış bilimsel görüşlerden yararlanmak ihtiyacı gözönünde tutularak meslek kuruluşları güçlendirilmelidir. Meslek kuruluşları demokrasimizin temel taşlarından biridir. Yönetimin modern bilim ve teknolojiden yararlanmasının yolu da meslek kuruluşlarından geçecektir.

(CUMHURİYET, 27.2.1973)

Amerika'da personel eğitimi hakkında bazı teklifler

(Aşağıdaki satırlar Amerikan Su İşleri Birliğinin 25 Ocak 970 tarihli beyannamesinden alınmıştır.)

Amerikan Su İşleri Birliği her su idaresine bütün personelinin, özellikle yönetici ve denetleyicilerin, su dağıtım personelinin, sayac okuyucu, tamircilerin, bakımcıların ve operatörlerin eğitimi için program hazırlanmasını önerir. Bu amaçla su idaresi bütçesinde yönetici ve operatör ücretlerinin en az yüzde 5'i oranında bir para ve eğtimi, mesleki konferanslar, kurslara katılma ve eğitim süresinde harcanan personel zamanının karşılanması için ayrılmalıdır.

Bazı ender özellikler su endüstrisi için özel eğitim ihtiyaçları doğurmuştur. Yüz yıldan fazla bir süre önce iyi işletilmeyen su şebekelerinin barsak hastalıklarının yayılmasında başlıca amil olduğunu göstermişti. Bu gerçek suyun temini, arıtılması, depolanması ve dağıtılmasında sadece su işlerinde uygulanacak özel ve titiz metodların kullanılmasına başlangıç oldu. Su işletmesi yönetici, denetçi ve operatörleri ancak endüstride çalışmakta olan personelde bulunabilecek maharetlere sahip olmalıdır. Devlet ve eyaletlerin çoğu bunun önemini personelden çetin imtihanlar sonunda verilmiş sertifikaları istemek yoluyla göstermişlerdir.

Su işletmesi suyu elde ederek, işleyerek ve dağıtarak en son tüketiciye kadar götürür. Bu 500 kg/gün/kişi miktarıyla diğer bütün endüstri üretimlerinden büyüktür. 1968'de su idarelerinin yatırılmış sermayesi 50 milyar dolardı ve enerji yatırımlarından sonra ikincisiydi. Bu 50 milyar dolar değerindeki tesislere her yıl 5 milyar dolara yakın yeni işler eklenmektedir. Açıkça görülmüştür ki, ilerleyen teknoloji su yapılarının ve ekipmanlarının karmaşıklığını arttırmaktadır.

Bu büyük yatırım ve sorumluluk çok mahir personele ihtiyaç göstermekte ve hızla ilerleyen teknoloji onların her yıl daha fazla öğrenmelerini gerektirmektedir. Halkın özlediği yüksek kaliteli servis de maharetli personel talebinin artmasına yol açmaktadır.

Ankara Barosu değişikliğe karşı

Ankara Barosu Başkanlığı da, kanun teklifinin bugünlerde görüşüleceği Cumhuriyet Senatosu'nun Başkanlığına baş vurarak bu değişiklikten vazgeçilmesini istemiştir.

İZMİR TİCARET ODASI

Öte yandan İzmir Ticaret Odası Başkanı Dündar Soyer, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ile ilgili olarak hazırlanan kanun tasarısının yürürlüğe girmesi halinde bu Birliğin yok olmak tehlikesi ile karşı karşıya geleceğini öne sürmüştür.

Soyer, tasarı ile ilgili olarak Oda görüşünü açıklarken, «büyük bir ekonomik sektörün temsilcileri olarak, hizmetlerinden daima yararlandığımız bu kuruluşuu güçlenmesi ve gelişmesi en samimi arzumuzdur» demiş, şöyle devam etmiştir:

«18 yıldan beri ciddi ve olumlu çalışmaları ile mühendislik mesleğinde ve bu meslek sahiplerinin diğer sektörlerle ilişkilerinin düzenlenmesinde önemli görevler yapmış olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, 14 Şubat günü TBM Meclisince kabul edilen bir (ekspres) kanunla işlemez hale getirilmek tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Yurt kalkınmasında, meslekler için ve meslekler arası tesanüdün ve işbirliğinin sağlanmasında mesleki kuruluşların önemi bütün demokratik ülkelerde geniş bir şekilde sağlanmıştır. Ve bu kuruluşlar büyük değer taşımaktadırlar. Bu nedenle Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin gerçek fonksiyonlarını hemen hemen yok edebilecek bir kanunun gereğini anlamağa imkân yoktur.»

İSTANBUL ÇEVRE YOLUNDA TAM ERİŞME KONTROLÜ UYGULANACAK

Birkaç ay önce yürürlüğe giren Erişme Kontrollu Karayolları Kanununun ilk uygulaması İstanbul Çevre Yolunda yapılacaktır. İstanbul - Ankara yolu kl. 4+150'de bulunan Merdivenköy köprülü kavşağı ile İstanbul — Edirne yolu km. 0+970 ilâ 2+970 arasında bulunan Topkapı bağlantısının arasını birleştiren, Boğaziçi ve 3. Haliç Köprülerinden geçen yola ait teklif Bayındırlık Bakanlığınca onanmıştır.

Çevre yoluna yalnız köprülü kavşaklarının yollarından girip çıkılabilecektir; komşu araziden giriş ve çıkış hakkı olmayacaktır. Yola yalnız motorlu taşıtlar girebilecek; diğer taşıt, araç, yaya ve hayvan girişi yasaklanacaktır. Bu amaçla kamulaştırma hudutları gerekli yerlerde tel çitlerle kaplanacaktır.

Erişme kontrollu Çevre yolu giriş ve çıkışlarında yukarıda gösterilen «Otoyol» işareti bulunacaktır. Bu yollara ait özel trafik kuralları ayrıca ilân edilecektir.

Uyelerimiz ne diyor ?

METİN SÜRÜCÜ

Yeni tasarı, Odaların kurulma gayesi olan mesleki denetim, dayanışma ve ilgili konularda genel bir tutumun birleştirilme imkânlarını kaldırmaktadır. Dolayısıyla usulen, hukuken ve fiilen mahzurludur.

BARLAS TURAN

Oda Kanununda yapılmak istenen değişiklik Odanın tamamen ortadan kaldırılması, fonksiyonunun tamamen yitirilmesinden başka bir mana taşımamaktadır.

BERİN CALAY

Mühendis ve Mimar Odalarının yetkilerini kısıtlayan bu kanunun karşısındayım. Mesleki menfaat ve disiplinimizi temin eden Odamızın eski gibi görevlerine devam etmesine taraftarım.

SALDIRAY KORALTÜRK

Bence bu kanunla ilgililer teknik personeli dağıtmak istiyorlar. Böylece karşılarındaki büyük bir örgütlü gücü dağıtmış olacaklar. Bu durumda ferdi yapılacak mücadele ise onlar için pek tabii cılız kalacak. Onun için ne pahasına olursa olsun bütün Türk M. ve M. larının el birliği ile bu kanunun çıkmasına mani olmaları gerekir. Kanun çıksa dahi dağılmamaları gerekir. Aksi halde zaten ezilmekte olan teknik elemanlar büsbütün ezilmeye mahkûm kalır. Dışardan gelen bir meslekdaş 100.000 TL. veya 70.000 TL. alır. Bizler ise belki 1000 TL. bile alamıyacak duruma düşeriz.

Bu kanun hakkında düşündüklerim bundan ibarettir.

FAHRİ İŞERİ

Odalar Kanununda yapılmak istenen değişikliğe Mühendis Odalarımızın faaliyet ve yetkilerini kısıtlayacağı için karşıyım.

HÜSEYİN OLCAN ŞA

Uzun zamandan beri Türk teknolojisini baltalamayı amaç edinmiş çevrelerin çabalarının devamıdır.

İSMAİL ÇELİK

Kamu hizmeti gören müesseselerin neleri disipline ettiğinin bilinmemesi neticesinde yapılmış; demokratik ilkelere göre, gerekli danışma ve uygun fikrin tesbiti yapılamamış bir kanun teklifidir.

Teklif kanunlaştığı takdirde, kanunla yapı sektöründeki suistimallerin kontrolü önlenecektir.

Yine teklif kanunlaştığı tak-

dirde, kamu yararına memleketin en işliyen kafalarının hizmeti önlenecektir.

İLHAN AYDIN

1972 Haziran dönemi mezunuyum.

Sekiz aydan beri işsiz gezmekteyim. Ailece İstanbul'da yerleşmiş bulunduğumuz için bu yörede çalışmak amacıyla İstanbul ve çevresinde elliye yakın özel - resmi iş yerine başvurdum ve yüz geri edildim ya da «bugün git yarın gel» lâflarıyla oyalandım. Aile me diplomamla ekonomik destek olmak en azından kendi ekonomik durumumu kurtarabilmek için çırpındım durdum. Büyük umutlarla ele geçirebildiğim diplomam, baba parasına muhtaç kalmamı engelleyemedi.

Şimdi bir de duyuyorum ki, bir güç olma ve dayanışmamız için tek umut olan Odamız yok edilmek isteniyor. Durum ortada. Hem işsiz güçsüz dolaşacağım, hem de yarından umudumun tek güvencesi kaldırılacak.

NOT: Bu yazı, işsiz mühendislerin toplandığı ve bilet karaborsacıları ile kâğıt oynadıkları bir Beyoğlu kahvehanesinde yazılmıştır.

(Arkadaşlarımızın düşüncelerini vermeye önümüzdeki

Korku

(Baştarafı 1 sayfada)
tepkisi şöyle: «Benim me urum, benden izin almadan, nasıl görev alır, tez istifa etsin».

1972 yılına bugünlerden geçerek geldik. Bu yazıma başlamadan önce, Odamızın kuruluşundan beri yayınlarını gözden geçirdim. Ortak anlayışla «siyaset» addedilebilecek belki on-onbeş cümle söylemişiz; herhangi bir gazeteyi açtığımızda hergün yüzlercesini gördüğümüzü cümlelerin benzerlerinin bizim tarafımızdan söylenmesi niçin hoş kaçmıyacakmış? «siyaset» özellikle bizim tarafımızdan yapılsa daha iyi olmaz mı? Buna karşılık adım adım sürekli gelişmişiz, teknik kongreler, teknik yayınlar, sempozyumlar, projelerin düzene konuşu yönetmenlikler, v.s. v.s. Kanunlarımızdaki değişiklikler için oy verenlere bunları göstermek ve biraz olsun vicdanlarının sızlamasını sağlamak isterdim.

Ama bu mümkün mü? Kendileri gibi düşünmeyenler sussun istiyorlar, hatta yaşamasın istiyorlar. Aslında, bir anlamda Türkiye'de parlamento içinde dahi politika yapmak yasak: Sol düşüncelere yer yok, yıllarımızın büyük çoğunluğunun adı «olağan üstü»... Diğer taraftan çöpcü tayin ederken dahi politika yapıldığını hepimiz biliriz. Demokrasi ki politikanın faydalı olanlarını tehdit altında tutuyoruz, zararlı olanlarını yaygınlaştırmışız.

Şimdi parlamentoda çoğunluğuna güvenen politikacılar «yaptık oldu» diyorlar. Olmadı beyler.. Mutlaka olmayacak beyler!... Bunu biz göstereceğiz, siz de eninde sonunda anlayacaksınız.

Biz bazı kişilerin emir buyurmak, asmak, kesmek için, bazılarının ise şefaat dileyen köleler halinde yaşamak için yaratıldığını kabul etmiyoruz. Hele ki teknik personel tarihin hiç bir devrinde, hiç bir yerde «köle» olmamıştır. Siz bizden korkun biz sizden korkmuyoruz. Haklayız ve de kuvvetliyiz.

Açık oturum

(Baştarafı: 5. sayfada)
katta tahkik kapsamına alınmalıdır. Bu iki yöntemin arası yoktur.

BAŞKAN SİLİER — Arkadaşlar bu konunun görüşülmesini, izin verirseniz, burada bitiriyorum. Bundan sonra komisyon çalışması gereği ortaya çıkmış oluyor. Görüş ve eğilimler yeter açıklıkla belirmiş bulunmaktadır. Şimdi 2'nci konuya geçiyorum: Ortak Belge düzeninde aksayan taraflar var mıdır. Nelerdir?

Belirmiş olan bir nokta var. İstersenız ondan başlayalım: Döşeme demirlerinin kıvrılma boyutlarının ayrı ayrı gösterilip gösterilmemesini görüşelim.

EROL AYDINCIOĞLU — Projelerde ne gösterirsek gösterelim, yerinde uygulanamaz. Demirin toplam boyunu göstermek yeterlidir. Çünkü demirci yerine göre ne kadal kıvrılacağını bildiği gibi yapmaktadır.

YILDIRIM ALTAV — Bu görüşe katılmakla beraber döşeme kalınlıklarına göre değişken kıvrım boylarını bir cetvel halinde gösteremezsek demirci, döşeme kalınlığını hesaba katmadan yalnız demirin toplam boyuna göre kıvırmasını yapar.

Bundan sonra konuşmacılar bu düzenin mimarlık ve statik projesini birlikte yapan büroları koruduğu halde yalnız statikle uğraşan büroların zararına olduğunu, asgari ücret tarifesindeki miktarların yüzde 25 indirime elverişli tutulmasını, bürolarda ücretle çalışan genç mühendislerin haklarının korunamadığını eleştirdiler. Bu arada ihtisas ayırımı tartışıldı.

Çeşitli konulara değinildi. Genellikle ortak düzende görülen aksaklıkların kısa zamanda giderilebileceği ve düzenin giderek oturacağı yönünde konuşmalar yapılarak oturuma son verildi.

Odalararası

(Baştarafı 11. sayfada)
O.B. Kanununun sıhhatsiz olmasına yol açacaktır. Çünkü bazı maddelere değişiklik getirilirken onlarla ilgili diğer maddeler olduğu gibi bırakılmış, böylece kanun içinde bir yığın çelişkili durum yaratılmıştır. Oysa Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Enerji ve Tabii Kaynaklar Komisyonunda, 1966'dan beri üzerinde çalışılarak geliştirilmiş, konuyu bütünü ile ele alan diğer bir kanun tasarısı mevcuttur. Konu ile çok daha yakından ilgilenen bir grup tarafından hazırlanan ve kendi içinde çok daha tutarlı olan bu tasarı yıllardır bekletilirken, gerekçeleri sağlam temellere dayanmayan ve konuyu bütünü ile ele almayan bir başkasının alel acele kesinleştirilmesi olumsuz sonuclar verecek bir davranış olacaktır.

SONUC:

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunundaki bir değişiklik, ancak ve ancak, kendi gücümüze dayanan ve ülke çıkarlarını gözeten bir kalkınma ve sanayileşmenin paralelinde, odalara kendi meslek alanlarında daha etkin bir çalışma ve denetim sürdürmelerini sağlayacak yönde, yeni yetki ve sorumluluklar vermek ve onları daha da güçlendirmek üzere yapılmalıdır.

Saygılarımızla.

Elektrik Mühendisleri Odası
Fizik Mühendisleri Odası
Gemi Mühendisleri Odası
Gemi makinaları İşletme Mühendisleri Odası
Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
İnşaat Mühendisleri Odası
Kimya Mühendisleri Odası
Maden Mühendisleri Odası
Makina Mühendisleri Odası
Metalürji Mühendisleri Odası
Meteoroloji Mühendisleri Odası
Mimarlar Odası
Orman Mühendisleri Odası
Petrol Mühendisleri Odası
Şehir Plânlama Mimar ve Mühendisleri Odası
Ziraat Mühendisleri Odası

Dertli Keban

(Baştarafı 3. sayfada)
taki adresi) isimlerinin verilmesine sebep olmuştur.

1930'lardan beri sürdürülen çalışmalara rağmen temelde bu kadar çok bilinmeyen şartlarla karşılaşılmıştır. O tarihlerde Elektrik İşleri Etüd İdaresi (EİE) bir deneme istasyon kurmuş, sondajlar yapmış ve bu neticelerden istifade ederek arazinin jeolojik haritasını hazırlamıştı. Ebasco ile EİE'nin proje üzerindeki çalışmaları ise 1961 yılında başladı. EİE'nin bulgularını kullanan Ebasco bir fizibilite etüdü ile avan proje geliştirdi.

1,2 milyon k.w.'lık proje üzerinde kaarr kılınınca Devlet Su İşleri (DSİ) yönetimi üzerine aldı. Bu arada Ebascco Firması kesin projelerin hazırlanması ve inşaat danışmanlığı ile çalışmalarını sürdürdü.

EİE ve DSİ Türk Hükümetinin elektrik gücü ve kaynaklarını geliştirme ile görevlendirdiği dairelerdir. DSİ'ne International Board of Consultants danışmanlık yapmıştır. Ayrıca, Agency for International Development (AİD), 40 milyon dolarlık yardım şartı olarak, projelerin bu danışmanlar ve N. S. Corpsor Engineers tarafından müştereken tasvip edilmesini öngörmüştür.

Keban'da karşılaşılan sürprizlerin önemine rağmen eleştiriler susturulmuştur. Bu eleştirilerde insanlara has yanılgılardan ziyade jeolojik seçimde yapılan yanlışlıklara yer verilmekteydi.

DSİ'nin ABD'de yetişmiş genel müdürü Hazım Tütüncüoğlu, «Mühendislik projelerini biz değiştirmedik. Projeleri jeolojik temel değiştirdi». «Hiç kimseyi suçlamıyoruz. Birçok şeyin katkısı oldu.» demiştir.

DSİ Barajlar Dairesi Müdürü Refik Akarun, «Hiçbir ihmâl veya beceriksizlik hadisesi yoktur» şeklinde kesin konuşmuştur.

Ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Arif Onat ise «Eğer 22.000 mt. sondaj yerine 150.000 m.'lik sondaj yapsaydık şimdiki bilgimizden daha fazlasını elde edeceğimiz şüphelidir. Bizim problemimiz kalker içine hidroelektrik baraj inşa eden herhangi bir kimsenin karşılaştığı problemlerdir» demektedir.

Sosyalist ve sol kanat unsurları, şiddetli anti Amerikan ve anti - batı eğilimli olmaya başlayan Türk basını bile kontrol altına alınmış bulunmaktadır. Gazeteler, zaman zaman, Keban'ın geciktiğine dair haberler yayınlamakta, fakat temel problemlerinden Tanrı sürprizi olarak bahsetmekte ve yükselen maliyetleri ise Türkiye'deki sürekli enflâsyonun sonucuna bağlamaktadırlar.

Neyse ki Keban projesi bundan sonra işlerin aksamadan yürüyebileceği noktaya ulaşmıştır. Ebasco'nun barajda görevli başmühendisi Krist Mathison bu kanıdadır. «Baraj sahası şimdi artık o kadar iyi bilinmektedir ki, bundan sonra önemli hiçbir sürprizle karşılaşılamaz, olsa olsa daha önce farkedilemeyen yeni mağaralar bulabiliriz.»

Kanunu

(Baştarafı 1. sayfada)
tekrar önüne çıkarma yolunu arayacağız. Bilindiği gibi Anayasa Mahkemesinin dahi «Anayasaya aykırı değildir» şeklindeki hükmü kesin değildir. Mahkeme konuyu tekrar tekrar inceleyebilir. Türkiye'de diğer meslek sahiplerinin örgütü varsa mühendislerin ve mimarların da örgütü olacaktır. Buna kimsenin gücü yetmiyecektir.

teknik güç
ONBEŞ GÜNDE BIR ÇIKAR
SAHİBİ: İnşaat Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Adına *İzzettin SİLİER*
YAZI İŞLERİ MD *Demirtaş CEYHUN*
ADRES: Halâskârgazi Cad. No. 35 Kat: 1
Harbiye/İSTANBUL Tel : 48 36 42 / 47 96 57
Dizgi, baskı: VATAN GAZETECİLİK ve MATBAACILIK
FİYATI: 1 TL. (Bütün üyelere parasız gönderilir.)

İSTANBUL ŞUBEMİZ ÜYELERİMİZE BETONCULUK TEKNİĞİ KONUSUNDA BİR KURS DÜZENLİYOR

İstanbul Şubemizin geçen sene yaptığı «Beton Araştırması»nda varılan korkunç neticelerle ilgili çalışmalar devam etmektedir. Bu arada üyelerimize «Betonculuk Tekniği» konusunda bir kurs düzenlenmesine karar verilmiştir.

İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Yapı Malzemesi Kürsüsü Doçentlerinden Dr. Süheyl Akman'ın yöneteceği bu kurs Nisan ayının ikinci yarısında başlayacak ve iş saatları dışında yapılacaktır. Kursun bir kısmı ders şeklinde olacak, diğer taraftan Gümüşsuyu Malzeme Laboratuarında ve İstanbul'daki büyük beton şantiyelerinde uygulama izlenecektir. Kursa iştirak etmek isteyen üyelerimizin İstanbul Şubemiz Genel Sekreterliğine acele başvurmaları gerekmektedir.

Feyyaz Köksal'ın konuşması

fikir beyan etmesi, vazife ve selâhiyet tecavüzü olarak telâkki edilemez. Böyle bir beyana siyasetle uğraşmak yasağı ise hiçbir şekilde mani olamaz. Bütün ilgilileri bir arada tutan odanın fikri, cemiyete dönüşecek bir odanın fikrinden daha faydalıdır. Kanunlaşması istenen teklif, Yüce Türk Milletine, bu maddesiyle de yararlı olamıyacaktır.

Muhterem arkadaşlarım,

1946'dan beri kuvvetler dengesi için uğraşılan memleketimizde, odaları kuvvetlendirecek bir zamanda odaları yok etmenin pluralist demokrasinin selâmeti bakımından da uygun değildir. Her yönüyle sizlere, mesleğimize, memleketimize ve Yüce Türk Milletine zararlı olacak olan bu teklifin kanunlaşmamasını temenni ve ümit ederim. Sağduyu muhakkak surette galip gelecektir. Bu kongremizin meseleyi enine boyuna tartışarak ilgililere ışık tutmasını ve bu gibi dış taarruz ve tasallutların önlenmesi için de her şeyden evvel oda içinde birlik ve beraberliğin sağlanmasını sayın arkadaşlarımdan rica ederim.

Hepinize saygılarımı sunarım...

basından seçmeler

7 GÜN Dergisinin 28 Şubat 1973 günlü, 25. sayısında çıkan T.M.M.O.B. Kanunu değişikliği ile ilgili olaylar hakkındaki haber yazıyı aşağıya aynen alıyoruz

ODALAR

Karışıkla, karışık

22 Şubat öğleden sonra Mimarlar Odasının koridorunda bir faaliyet göze çarpıyordu. Kolalı gömlekli, kravatlı topluluk epeyce telaşlı görünüyordu.

Topluluk Türkiye'deki mimar ve mühendis odalarının temsilcilerinden oluşuyordu ve Cumhurbaşkanına arzedecek önemli bir sorun ları vardı. 17 Mimar ve Mühendis odasının temsilcileri daha sonra köşke çıktılar. Devlet Başkanı ile görüşmeden önce 15 dakika kadar beklediler. Bu arada köşkün görevlileri kendilerine çukulata ikram etti Bir yaver odaların temsilcilerine:

«— Sayın Cumhurbaşkanı şu sıralarda çok meşgul ler. Mümkünse görüşmenizin konusunu kısa ve özlü biçimde bir kağıda yazarsanız iyi olur» dedi.

Odaların temsilcilerinin Devlet Başkanına arzedecekleri konu, AP milletvekili Sabri Keskin ve dört arkadaşının, Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği kanununda değişiklik yapan kanun teklifi 14 Şubat günü Millet Meclisinde 4 dakikada kabul edilmişti. Bu kanunla 40 bin mimar ve mühendisten 30 bin'inin odalara girmesi yasaklanmakta, serbest çalışanların da odalara girmesi «isteklerine» bağlanmaktadır. Aynı zamanda kanun odaların «siyasetle uğraşamıyacaklarını» belirtmektedir

Bu kanun ilginç, ve aynı derecede önemli bir kanundur. Bir kere, kanun topu topu dört dakikada kabul edilmiştir Reform kanunlarını bir türlü görüşemeyen AP milletvekilleri, özgürlükleri kısıtlayıcı, demokratik haklardan kırpıntılar yapan kanunlara nedense fazla itibar etmektedir.

Nitekim kanun Senato'da da kabul edilir —ki öyle görünmektedir— ve Cumhurbaşkanınca veto edilmezse, mimar ve mühendislerin yurdumuza ve topluma yararlı, gerçekçi ve bilimsel görüşlerini ortaya koymaları, kamuoyunda seslerini duyurmaları imkânsız hale gelecektir. Çünkü kanun odaların siyasetle uğraşmalarını yasaklarken, neyin «siyaset» sayılacağını açıklamamakta, kapsamını sınırsız tutmaktadır.

Bu durumda, örneğin, Ekrem Barlas'ın Ankara'nın göbeğine köprü dikmesi, yabancı teknik elemanların Türk parasının har vurup harman savurup gereksiz yatırımlar yapmaları «Türk» mühendis ve mimarlarınca eleştirilemeyecek, eleştiren olursa Cumhuriyet Savcıları bunların karşısına dikilebilecektir.

Halen yürürlükte olan kanunda 38 ve 34 üncü maddelerle yabancı teknik hizmet ithali denetimi Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'ne verilmiştir. Kanunda yapılan değişiklikle ise, bu denetim hakkı kaldırılmakta, yabancı teknik elemanların en basit işlerde bile çalıştırılmaları serbest hale gelmekte, böylece sanayileşmemizin yönlendirilmesi yabancıların ellerine verilmektedir.

Kanunda yapılan değişiklikler ile aslında TMMOB ile birlikte Mühendis ve Mimar Odaları eritilmek kapatılmak ve yokedilmek istenmektedir. Oysa, bütün demokratik ülkelerde meslek odaları toplumun vazgeçilmez birer unsuru olarak yaşatılmakta, hem istişari hem de icrai yetkilerle donatılmaktadırlar. Bu ülkelerde meslek kuruluşlarının kamuya yaptıkları açıklamalar, politika çevrelerince büyük önem taşımaktadır.

Perhiz ve turşu

Son zamanlarda pek fazla lafı edilen «hızlı sanayileşme» yi gerçekleştirecek olan teknik elemanların başlarına gelenler pişmiş tavuğun başına gelmeyecek cinstendir.

Personel kanunu ile teknik elemanların ücretlerinde büyük bir düş me olmuş, «yan ödemeler» ile bu kaybın telâfi edileceği söylenmiş, teknik elemanlar «Godot'yu beklercesine» bu kez yan ödemelerini beklemişlerdir. Y anödemeler ne kuş ne de deve kabilinden bir kararnameyle çıktığı ve Mimar ve Mühendis Odalarının kongrelerinin yapıldığı sıralarda yer den biter gibi alelacele ha zırlanan kanunla bu sefer örgütlenme olanakları ortadan kaldırılmak istenmektedir

Kanunun alelacele çıkmasında AP'lilerin rolü büyüktür. Çünkü teknik elemanlar, politikacıların aksine yurt sorunları na eğilirken bilimsel gerçekleri dile getirmekten ve «doğruya doğru, eğriye eğri» demekten kaçınmaktadırlar. Örneğin Ziraat Mühendisleri Odası nın eski Başkanı Cemil Kaleli politikayla ilgilidir. Ama iş yurt gerçeklerine gelince, bilimsel doğruları dile getirmekten geri kalmamışlar. Ayni şekilde İnşaat Mühendisleri Odası yönetim kurulu AP sempatizanlarının elindedir ama yabancı teknik hizmet ithali konusunda sert çıkışlar yapmıştır.

İşte bu husular gözönüne alınınca, AP'nin bu kanunla neyi amaçladığı ortaya çıkmaktadır. AP ve onun başı Demirel, Ekim'de iktidara gelmeye heveslenmektedir Ama bu iktidar dikensiz gül bahçesi içinde olacaktır. Milli irade ve demokrasi nutukları atan Demirel, iktidara geldiğinde başını ağrıtması mümkün bütün güçlere karşı şimdiden tedbirini almaktadır. Mimar ve Mühendislerin tüm örgütlenme olanaklarını ortadan kaldıran kanun bu tedbirlerden biridir. Nitekim İnşaat Mühendisleri Odasının 1970 yılında aldığı bir karar halâ hatırlardadır.

Haftanın sonunda genç bir mühendis bunu hatırlatmamıştı. Öyle de yaplatırken şöyle dedi:

«— Süleyman Demirel hazırladığı personel kanunuyla bizi öyle bir hale sokmuştu ki, bizim için Süleyman Demirel'i oda nın haysiyet divanına «kesin ihraç» talebiyle sevketmekten başka çare tık. Anlaşılan Süleyman bey bunun acısını şimdi çıkarmaya çalışıyor.»

İşte Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği ne bağlı 16 odanın temsilcileri bu nedenlerle, topluca Cuhmurbaşkanına çıktılar ve kendisinden bu kanunu veto etmesini dilediler. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ise, konunun henüz açıklığa kavuşmadığını belirterek:

«— Siz bana gerekçelerinizi getirin, kanun Senato'dan geçtikten sonra inceleyeyim» dedi.